

ΕΠΙΘΗΝΙΚΑ
ΓΡΑΜΜΑΤΑ

Α. ΓΕΡΑΛΗ

ΕΛΛΗΝΙΚΑ ΓΡΑΜΜΑΤΑ

ΕΒΔΟΜΑΔΙΑΙΟ ΠΕΡΙΟΔΙΚΟ ΤΕΧΝΗΣ ΜΕΛΕΤΗΣ ΚΑΙ ΕΛΕΓΧΟΥ

ΕΤΟΣ Γ'. ΤΟΜΟΣ Ε'. ΑΡΙΘ. 74
ΓΡΑΦΕΙΑ : ΜΑΓΕΡ 29

ΔΙΕΥΘΥΝΤΗΣ : Κ. ΜΠΑΣΤΙΑΣ

ΟΡΟΙ ΣΥΝΔΡΟΜΗΣ
ΕΣΩΤΕΡΙΚΟΥ : Έτησια Δρ. 200
Έξάμηνος " 100
Τρίμηνος " 50
ΕΞΩΤΕΡΙΚΟΥ : Λίρα 1

Η ΤΡΑΓΩΔΙΑ ΤΩΝ ΑΝΘΡΩΠΩΝ ΠΟΥ ΣΚΑΒΟΥΝ ΣΤΟΝ ΞΑΝΘΟ ΘΕΣΣΑΛΙΚΟ ΚΑΜΠΟ

Τώρα τελευταία πολλοί μίλησαν για τον ουμπανισμό του Έλληνα, για τη τάση δηλαδή και τη φιλοδοξία όλων εκείνων που ζούν στην ύπαιθρο να καταλήξουν κάποτε και να εγκατασταθούν στην πόλη, έστω και αν πρόκειται ν' αντικρύσουν τραγικό το πρόβλημα του ψωμιού.

Και εξιστόρησαν τους γενικότερους κινδύνους που θα αντιμετώπιση ο τόπος από τη στάση αυτή και πρότειναν πολλοί και μέτρα για να σταματήσει το κακό. Από την άλλη μεριά άλλοι συνεργούνται, ιδρύουν αγροτικά κόμματα, διατυμπανίζουν δεξιά κι' αριστερά πως θα φροντίσουν για τη καλύτερευση της ζωής του υπαίθρου, για την ασφάλεια, την υγεία, τη συγκοινωνία κ.τ.λ. Φαίνεται όμως πως η τους διαφεύγει ή πραγματικότητας ή δεν πονούν πραγματικά τον αγροτικό μας λαό. Κοινωνιολόγοι, έξ επαγγέλματος προστάτες εκείνων που πάσχουν και υποφέρουν, μέσα από τα γραφεία τους και τις βιβλιοθήκες, μελετούν και συζητούν, αποφασίζουν και λύνουν τα προβλήματα που δεν τα έθεσε μπροστά τους η ζωή, αλλά το βιβλίο. Και μιλάμε έτσι γιατί αν κρίνουμε από λίγα πράγματα που αντίληφθήκαμε σ' ένα ταξίδι λίγων ημερών στη Θεσσαλία, όπως θα δούμε παρακάτω από λίγες εντυπώσεις, υπάρχει μεγάλη απανθρωπία από μέρους εκείνων που λέγονται αρμόδιοι και μεγάλη υποκρισία από μέρους εκείνων που φηγοιάρουν και ρεklamάρουνται για σωτήρες.

Η Θεσσαλία είναι ένα από τα γονιμότερα μέρη της χώρας μας. Αν λοιπόν δούμε έστω και πρόχειρα πως περνούν εκείνοι που την κάνουν να είναι γόνιμη, θα έχουμε μια ιδέα και για τους άλλους που βρίσκονται σε λιγότερο γόνιμα μέρη.

**

*Ατέλειωτοι και κουραστικοί είναι οι Θεσσαλικοί κάμποι για κείνον που έσυνείθισε να ζή κοντά στις κορφές και τα όρηματα. Το μάτι σου γυρίζει τριγύρω καθώς τρέχει ο σιδηρόδρομος, ζητάς να το ξεκουράσης, πάνω σε καμιά ποικιλία γραμμών και σχημάτων, αλλά παντού αντικρύζεις την ίδια εικόνα: Απέραντοι κτρινοχρόσοι κάμποι θερισμένοι και μισοθερισμένοι, στίβες τα δειμάτια από το άχυρο, σωροί το στάρι, το κριθάρι, το καλαμπόκι. Βώδια που αλωνίζουν, μηχανές που ξεκαθαρίζουν, άνθρωποι που πάσχουν, τρέχουν μαζί με τα βώδια πίσω από τις θεριστικές και αλωνιστικές μηχανές, φορτώνουν και φορτώνονται και ξεφορτώνουν. Όλα εδώ πέρα είναι κίτρινα. Ο κάμπος ολόκληρος, τάχυρα, το στάρι, το κριθάρι, ακόμα και τα πρόσωπα των ανθρώπων με το γυαλιστερό κίτρινο χρώμα, το άπαισιο χρώμα της έλνοσσίας. Έξαιρεση αποτελούν οι μαύροι όγκοι των μηχανών και τα ασπρόσταχα και μαυριδερά βώδια. Όλα εδώ πέρα έχουν ένα μονότονο, ένα κουραστικό ύφος. Μονάχα αν σηκώσης το μάτι σου ψηλά, πολύ ψηλά, προς τη δύση, θ' αντικρύσης από μακριά, τις θεώρατες κορφές των Άγραφων και της Πίνδου, κι' αν στρέψης το βλέμμα σου λίγο προς το βορρά θα φέρη η φαντασία σου σαν σε μαγική εικόνα τα Μετέωρα.

Όταν εφθάσαμε στους Σοφάδες μπήκε πολύς κόσμος στο σιδηρόδρομο. Στιβαθήκαμε όλοι στα μικροσκοπικά βαγόνια του Θεσσαλικού. Όλοι έπρεπε να οικονομηθούμε. Έμοίρασα τη θέση μου μ' ένα νέο που μπήκε βιαστικός, έχοντας στα χέρια του το βιβλίο του Καζαντζάκη από τα ταξείδια του στη Ρωσία. Πιάσαμε κουβέντα. Έθαύμαζε τον Καζαντζάκη, τον Κορδάτο, τον Γληνό, όλα τα μεγάλα παιδιά της Αθήνας.

Δεν νομίζετε πως ο Καζαντζάκης παίξει με τις λέξεις και τα προβλήματα, ενδιαφέρεται δηλαδή για μιὰ όμορφοκομμένη και φορμαρισμένη φράση περισσότερο, πως πότερο δείχνει ανησυχία λέξων παρά

άνησυχία ζωής; — Α! ο Καζαντζάκης είναι βαθύς κοινωνιολόγος... Το ίδιο ο Κορδάτος.

— Αλήθεια ξέχασα να σάς ρωτήσω. Είστε φοιτητής;

— Όχι.

— Τι δουλειά κάνετε ;... — Μά να... Έχω δυο χρόνια που απολύθηκα από το στρατό, ημουνα στην Αθήνα. Μου σωθήκαν τα λεφτά. Ήρθα στο Βόλο σε κάποια θειά μου, τώρα πάω να πουλήσω κάτι κτηματάκια που άφισε ο μακαρίτης ο πατέρας για να ξαναγυρίσω στην Αθήνα. Είμαι από τα Τρίκαλα.

— Και τί θα κάνετε στην Αθήνα; — Μά... δεν ξέρω ακόμα... Εκεί βλέποντας και κάνοντας.

**

Εφθάσαμε στα Καλύβια. Βγήκα και πήρα το δρόμο για τη Λαζαρίνα με σκοπό να επισκεφθώ τα Ζωγράφια κτήματα, το μεγάλο αυτό τσιφλίκι του Μαλαμίδα. Όταν το πήρε το κτήμα αυτό ο Ζωγράφος από το Τούρκο πασά (καθώς μου διηγήθηκε ο γέγρο Μπίτης, φουστανελλάς φύλακας από δω και πενήντα χρόνια) ήταν κατάξερος κάμπος. Ο Ζωγράφος έβαλε όλα αυτά τα δέντρα, πελώριες λεύκες, πλατάνια, ευκάλυπτους, καρυδιές. Περπατούμε επί 20 λεπτά σε μιὰ λεωφόρο δενδροφυτεμένη που περνά μέσα από τη Λαζαρίνα και φτάνει στο Μουζάκι. Η Λαζαρίνα βρίσκεται μεταξύ Καρδίτσας - Μουζακίου Τριγκάλων. Στο κτήμα της Λαζαρίνας υπάρχει αλευρόμυλος, μηχανήματα για το ξεκαθάρισμα του ρυζιού, εργοστάσια διάφορα, πεταλουργείο, ξυλουργείο κ.τ.λ. Έχει βουστάσια, χοιροτροφεία, πτηνοτροφεία, μάντρες για τα άλογα, τις αγελάδες τα πρόβατα. Αποθήκες γιομάτες. Άγροί γόνιμοι με ρύζι, στάρι, κριθάρι, καλαμπόκι.

Είναι η ώρα 8 το πρωί. Πέρα εκεί προς το μέρος που είναι το βαμπακί μιὰ άνθρωπομάζα κινείται. Από μακριά μέσα στον κάμπο φαίνεται σαν μιὰ εικόνα έξοτική.

Ή Ουλίτις θεραπεύεται με τὸ ΣΑΝΟΣΥΛ

ΦΩΤΟΤΣΙΓΚΟΓΡΑΦΕΙΟΝ ΖΩΓΡΑΦΙΔΟΥ

ΟΔΟΣ ΧΡΥΣΟΣΠΗΛΙΩΤΙΣΣΗΣ 3
(ΜΕΓΑΡΟΝ ΠΟΛΥΖΩΗ) ΤΗΛ. 61-26

Πλουτισθὲν διὰ τῶν τελειότερων μηχανημάτων καὶ διαθέτον ὅλα τὰ μέσα, ἀναλαμβάνει κάθε ἐργασίαν μὲ ταχύτητα καὶ καλλιτεχνίαν ἀπαράμιλλον.

ΤΙΜΑΙ
ΣΥΓΚΑΤΑΒΑΤΙΚΑΙ

ΤΡΑΠΕΖΑ ΚΟΣΜΑΔΟΠΟΥΛΟΥ

ΑΝΩΝΥΜΟΣ ΕΤΑΙΡΙΑ

ΚΕΦΑΛΑΙΟΝ ΚΑΤΑΒΕΒΛΗΜΕΝΟΝ ΔΡΑΧ. 22.500.000

ΑΠΟΘΕΜΑΤΙΚΟΝ ΔΡΑΧ. 1.522.076.50

ΕΔΡΑ ΕΝ ΒΟΛΩ

ΥΠΟΚΑΤΑΣΤΗΜΑ ΕΝ ΑΘΗΝΑΙΣ

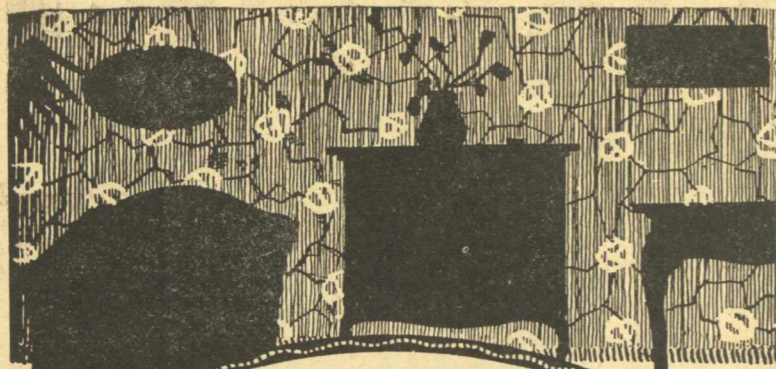
FILIALES

Τράπεζα Λαρίσης — Λάρισα
Τράπεζα Τρικάλων — Τρίκαλα

ΑΝΤΑΠΟΚΡΙΤΑΙ

Εἰς ὅλας τὰς πόλεις τῆς Ἑλλάδος καὶ τὰς κυριωτέρας τοῦ ἐξωτερικοῦ

Ταμιευτήριον μέχρι 100.000 δραχ. μὲ 7 ο/ο. — Ἐκτελεῖ πάσης φύσεως Τραπεζικὰς ἐργασίας

Ἐπιπλα ἐκθέσεως ψάλτη

Τὰ θανμάσια εἰς μεγίστην ποικιλίαν καὶ καλλιτεχνικήν ἐμφάνισιν ἐπιπλα

ΕΚΘΕΣΕΩΣ ΨΑΛΤΗ

Μοδέρινα καὶ εἰς στυλ. Τὰ ἀνώτερα εἰς ποιότητα. Πωλοῦνται ὄχι εἰς Πρατήρια ἀλλ' ἀπ' εὐθείας πρὸς τὸν πελάτην. Οὕτω αἱ δαπάναι πρατηρίων κερδίζονται εἰς ποιότητα ὑπὲρ τοῦ πελάτου.

ΕΚΘΕΣΙΣ ΨΑΛΤΗ

Ἡ πλουσιωτέρα συλλογὴ ἐπίπλων. Γενικαὶ ἐπιπλώσεις οἰκιῶν, Γραφείων κ.λ.π.

Ἐκθεσίς ὑ ἐργοστάσια Λεωφ. Συρροῦ

ΓΚΡΕΚΑ

“ΠΟΛΥΒΙΟΤΕΧΝΙΚΗ,,

ΑΝΩΝΥΜΟΣ ΕΤΑΙΡΙΑ

ΕΚΔΟΣΕΩΝ ΚΑΙ ΓΡΑΦΙΚΩΝ ΤΕΧΝΩΝ

ΕΚΤΕΛΟΥΝΤΑΙ ΠΑΣΗΣ ΦΥΣΕΩΣ ΤΥΠΟΓΡΑΦΙΚΑΙ ΚΑΙ

ΒΙΒΛΙΟΔΕΤΙΚΑΙ ΕΡΓΑΣΙΑΙ

ΚΑΛΛΙΤΕΧΝΙΚΑΙ ΕΚΤΥΠΩΣΕΙΣ ΕΙΚΟΝΩΝ

ΕΚΤΥΠΩΣΕΙΣ ΠΟΛΥΧΡΩΜΙΩΝ

ΓΡΑΦΕΙΑ ΜΑΓΕΡ 29

ΕΡΓΟΣΤΑΣΙΑ ΑΧΑΡΝΩΝ 244

Είναι οί εργάτες και οί εργάτριες πού σκάβουν. Πλησιάζουμε.

Τσεμπέρια, μαντήλια σκούρα και χρωματιστά, ισχνά προσώπια χαριτωμένων 15-25 χρόνων, γρηούλες, νέοι άνθρωποι, μεσόκοποι, γέροι, χέρια παραλυμένα από τόν ελώδη πυρετό ανεβοκατεβάζουν τις τσάπες επί 11-12 ώρες αδιάκοπα για να πάρουν... 15-20 δραχμές μεροκάματο και να γεμίσουν τις άποθήκες.

Και δεν είναι μονάχα ότι δουλεύουν 11-12 ώρες και πέρνουν 15-20 δοχ. μεροκάματο. Πρέπει για νάρθουν στο κτήμα να δουλέψουν, να περπατήσουν τα χαράματα δυό ώρες δρόμο, άλλες τόσες για να ξαναγυρίσουν το βράδυ. "Αν δεν προφτάσουν να ρθουν στην ώρα τους ακριβώς, πάει, γάσανε το μεροκάματο. Έρχονται από τα γύρω χωριά, από το Μουζάκι, τη Μαυρομάτα, το Πορτί, το Σιάμι. Η μοναδική τροφή τους είναι ξερή μπουμπούτα. Και κάποτε δεν βρίσκουν ούτε την μπουμπούτα. Έκατό τόσες τσάπες ανεβοκατεβαίνουν μπροστά μας και σκάβουν, σκάβουν το άτελειώτο χωράφι, το άπεραντο τσιφλίκι. Ένας μονάχα ήλικιωμένος, ψηλός, γριίζει από τη μιá άκρη της παρατάξεως στην άλλη, αύστηρός, μι ένα μπουπουϊ στο χέρι. Είναι ο επιστάτης. Δυό παιδιά πηγαίνερχονται με τους ντενεκέδες. Είναι τα ύδροφόρα για τους εργάτες πού σκάβουν.

Οί άνθρωποι έδω προφέρουν πολύ μιά λέξη: ο αφέντης. Καθένας πού δεν είναι σαν αυτούς,καθένας πού ερχεται από τη πόλη είναι αφέντης. Κι' από τους ίδιους αν τα καταφέρει κανείς και μείνη στην Αθήνα, πάει, έγινε αφέντης.

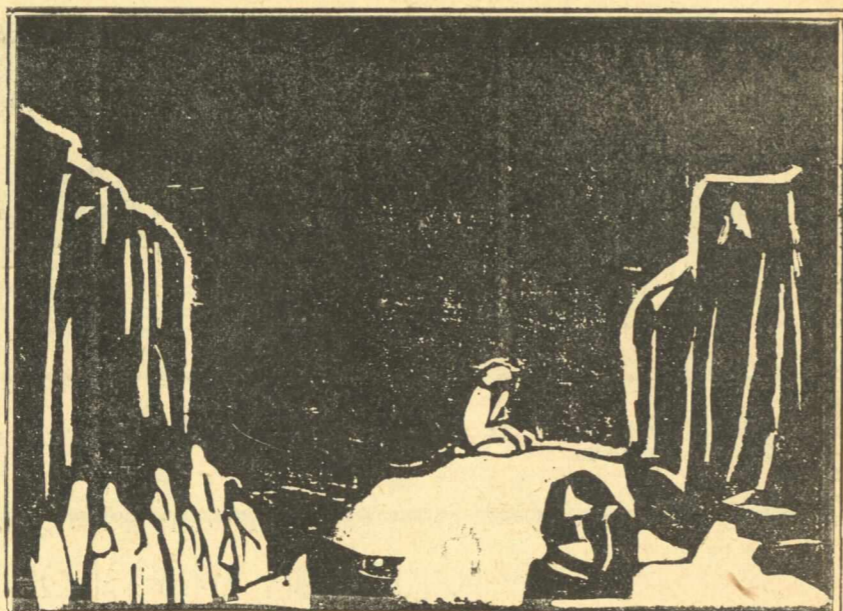
Και άλληνά, σχετικά με το τρόπο και τις συνθήκες πού ζουν εκεί πέρα, και ο τελευταίος αλήτης της προτείουσας είναι αφέντης μπροστά τους.

Το άπόγευμα—μέσα στον ήλιο του Ίουλίου ξαναπήγαμε στο χωράφι. "Ηθελα για μιá ακόμα φορά να ιδω τη ζωτική ειχόνια με τους εκατό ανθρώπους πού σκάβουν εκεί επί δώδεκα ώρες και τρέφονται με καλαμποκι. "Ηθελα ν' ακούσω το στεναγμό τους. Αλλά δεν ήταν ανάγκη να τον ακούσω. Τόν είδα ζωγραφισμένο παντού. Τρέμοντας, ένα παιδί ως είκοσι χρόνων, σέχροντας τη τσάπα του, κάτι αναζητά. Τα δόντια του τρίζουν από το ρίγος. Τα γόνατά του τρέμουν. Η θέρμη τόν έχει πάλι χτυπήσει. Ζητά ένα ζωντανό, μιá σούστα, ό,τι νάνα, από τα μέσα πού υπάρχουν στο τσιφλίκι, για να γυρίση στο χωριό του. Αδύνατο.

Δε χρειάζεται μεταφορικό γι' αυτόν. Και ο άνθρωπος ξεκινάει τρέμοντας για το χωριό του, πού απέχει δυό ώρες, για να πείση ίσως στο δρόμο ξερός σε κανένα παντέρημο χωράφι, ανάμεσα στ' αγριόχορτα και στις στούβες.

Η έλνοσσία έδω θερίζει. Μη μιλάτε για στατιστικές. Όλοι πάσχουν. Όλη η περιφέρεια Φάρσαλα, Λάρισα, Τρίκαλα, Μουζάκι, Καρδίτσα, ύποφέρει. Ειδικά στη Λαζαρίνα τα νερά πού πρέπει να στέχουν στο ρυζι είναι οί πιό επικίνδυνες εστιές τών κουνουπιών.

Έχουμε πολύ ρομαντική ιδέα για τη ζωή του υπαίθρου. Στη φαντασία μας όταν συζητούμε για τους ανθρώπους πού ζουν στους αγρούς, ερχεται ή εικόνα του έξοχου και ραχατιού. Αλλά δεν είναι τα πράματα όπως τα φανταζόμαστε. Η ζωή στο χωράφι δεν είναι ανάπαυση κάτω από τόν

Μοιρολογούν οί λυγερές και κλαίν τα παλληκάρια.

ΣΤΑ ΤΑΡΤΑΡΑ

Κάτω στα Τάρταρα της γής τα κρουπαγωμένα μοιρολογούν οί λυγερές και κλαίν τα παλληκάρια. Σάν τί είν' το μοιρολόγι τους, σα τί είν' το κλάψιμό τους; —Τάχα να στέκη ο ουρανός, να στέκη ο πάνω κόσμος; κι' οί λυγεροί κι' οί λυγερές με τα μαλλιά τα μαύρα, να στέκουν τα χοροστασιά σαν πούτανε και πάντα; να λειτουργειώνται οί εκκλησιές, να ψέλνουν οί παπάδες;

ΑΠ' ΤΑ "ΤΡΑΓΟΥΔΙΑ ΣΤΗΝ ΑΓΑΠΗ."

XXX

Σάν άδειο πιά κλουβί ή ψυχή μου μένει χωρίς εσέ στα μύχια της τα βάθη, και κλαίω και ροσταίγω παρατημένη τ' ώριο πουλι πού πέταξε άχ! κι' έχάθη. Σ' έμε νάρθη πιά πίσω, δε θα γένη, τόν έρωτα να ψάλλη και τα πάθη, με τη φωνή του πού ήταν λαγγεμένη κι' άλλο τραγούδι ώϊμέ, δε θα μού μάθη. . . Να πήγε μακριά; να πηε στα ξένα; Αγάπη να μη βρήκε άλλο, άλλη μούσα; Αχ! πώς έδειχτηκε άσπλαγγο σε μένα τ' ώριο πουλι της χάρες σου πού κλούσα μες στην ψυχή μου, και μ' αυτή την πέννα σαν είδωλο μερόνυχτα ξευμουσά!

ΡΙΤΑ ΜΠΟΥΜΗ

ίσιοιο τών δέντρων, πλάι σε γάργαρα νερά, δεν είναι γραφικό βουκολικό ειδύλλιο. Η ζωή εκεί άπάνω είναι κόλαση. Δεν προτείνομε μπροστά σ' αυτή τη κατάσταση τίποτε. Δεν ζητούμε μέτρα. Αυτά θάρθουν με τη σειρά τους όταν πονέσουμε στ' αλήθεια τους ανθρώπους αυτούς. Η συμπόνια είναι το πρώτο πού χρειάζεται.

Άλλοιώς, άργά ή γρήγορα, θα γίνη μιá

εξέγερση τών ανθρώπων πού σκάβουν σκλάβοι μέσα στα χωράφια με τρεμουλιασμένα τα γόνατα, αποκατωμένοι από τη δουλειά και την λίγη και βρώμικη μπουμπούτα. Τότες θα μās φανή πώς ξυπνάμε από λήθαργο. Μα γιατί οί άνθρωποι πού διευθύνουμε να θέλουν ένα τέτοιο τραγικό ξύπνημα; Δεν γίνεται τάχα τίποτα για να το προλάβουμε;...

Μ. ΚΥΡΙΑΚΑΚΗΣ

ΓΙΑΝΝΗ ΣΚΑΡΙΜΠΑ

ΜΙΑ ΜΑΧΗ ΠΟΥ ΘΑ ΠΕΡΝΟΝΤΑΝ

Ε

χε μιá χαρά μες στη καρδιά του. Τα σπίατα, οί δρόμοι, ούλα του χαμογελοϋσαν μες σ' εκείνο το περίγλυκο βραδάκι κι' ως παλαίνοντας χάρθηκε στα κλντερίμια, το πρόσωπό του— εκείνο το σεβάσμιο — πήρε άγάλι την ίδια παπαγαλίστιχη κοψά πουτέρνε πάντα σαν κρυφές χαρές του κροϋαν τη καρδιά του, σαν ερωτικές μοσσοβολίες του ρέθιζαν γλυκά—ήδονικά — τα νεύρα.

Τότες χαμογελοϋσε μονάχος του. Διαλέγονταν με τόν έαυτό του. Πορπατοϋσε και χαιρόνταν.

Ταχτοποιούσε τις ιδέες του κατά τη σειρά της πάσα μιās και την άξια, να, όπως φοράμε πρώτα το γελέκο κι' άπέ το σακκάκι, κατά πώς παραδεχόμαστε — κι' είμαστε βέβαιοι — πώς το όχτώ νικάει το έφτά και το έφτά το έξη. Έτσι.

Και τώρα έτσι. Χαμογελοϋσε. Μιά κρυφή χαρά, μιá έννοια γλυκειά ήταν πού τουκρουε λαφρά τη θύρα. Πού τουκρουε λαφρά τη θύρα και γλυκειές άποθυμιές τ' αναείριζε μέσα του και πόθους.

Κι' άρχισε πάλι να τα βάξη σε τάξη τα πράματά του, τις ιδέες του.

Πρώτα πρώτα τη Χρηστίνα. Αυτή πάνω από ούλα τα περιστατικά και τα πράγματα — τ' άψυχα και τα ζωντανά—κυριαρχούσε άπόλυτα με σμιγμένα τα φρόδια όπως ήταν, με τα χείλη λεπτά και σφιχτά.

Άπό κοντά τα άλλα. Πού ένα πρωί—μιán αυγούλα—την ξεμαρκαρίσε απ' το βαπόρι. Πού την άσήκωσε στην άγκαλιά του σαν κούκλα και την άπείθωσε στη βάρκα.

Ήταν τόσο άλαφρούλα και γλυκειά — τόσο άθώα—έτσι καθώς τού παραδόθηκε με έμπιστοσύνη στα μπράτσα του.

Μιά μοσσοβολιά απ' τα χνότα της χύθηκε πάνω του, τού συνδαύλισε τις σκέψεις. Και καθώς έλαμνε τα κουπιά γαθισμένος αντίκρουα της, την κυττούσε. Θεέ μου πόσο άνάερο—πόσο άχνό—πούταν το πρόσωπό της. Πόσο όμορφη πούταν ή σκρόφα.

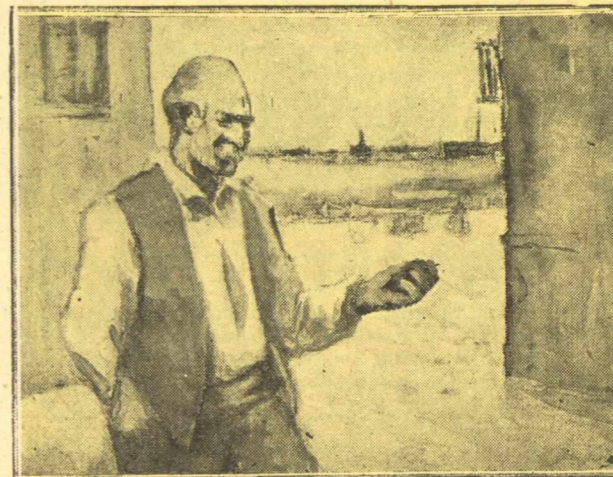
Έτσι τ'όνα κατόπι τάλλου ερχονταν με τη σειρά και με την τάξη και πέρναν τη θέση τους—μέσα του—και τάλλα.

Ο καφρανές πού καθήσαν οί δυό τους κι' ήπιαν καφεδάκια, το ξενοδοχείον «Η Ψωρία Έλλάς» πού αυτός την ώδήγησε για άμαρη, το μπαουλάκι πού της κου-

βάλισε ο λούστρος, οί πενήντα δραχμές πού τού πήρε με το πρώτο δανεικές—κι' άγύριστες—ή κόφτρα.

Κι' αυτός της φέρθηκε—και της φέρονταν ακόμα—σαν πατέρας κι' αυτή σαν παιδί του.

Γιατί; Μυστήριο! Μυστήριο μωρέ, ενώ τόσοι άλλοι, και πιό γεροντότεροι απ' αυτόνε, είχαν μπει άμέσως στο προκείμενο, της έσοκζαν δεξά κι' άριστερά το παραμυθί.

Είχε έμπιστοσύνη στον έαυτό του έβανε στοιχημα

Κι' από κοντά το βραδάκι—το ίδιο— πού αυτός τη συνώδεψε στο καφε-άμάν, στη μπουραρία. Σάν την είδε να χορεύη στο πάλο με τόση τσαμπινιά και μαργιολιά—ή σείστρα—γλυκογλαρόνοντας τα μάτια της, δείχνοντας στο κόσμο το βρακί της, αυτός έκαμε το θάμμα του. Ποιός να τού τώλεγε!

Πάν τα δανεικά εσκέφτηκε, πán τα βαρκαδιάτικα, πάει το τάλαρο πόσκασε στο λούστρο.

Όμως χαλάλι. Ένας γλυκός πειρασμός, μιá έλπίδα ερχονταν σαν κλέφτης μέσα του και τούλεγε πώς δεν πειράζει.

Ίσα, ίσα. Μιά κι' ήταν αυτηνής της διαγωγής ή Χρηστίνα, κι' αυτός άλλο πού δεν ήθελε... Και πλήρωσε και τάλλα.

Έτσι μιá χαρά μπήκαν σε μιá χρυσή τάξη όλα τα πράματά του, προχωροϋσαν οί ιδέες του και μόνο σαν έφτανε κι' αυτός στο... παραμυθί σταματοϋσε.

Πάνω σ' αυτό ακριβώς τραπαλίζονταν ή τάξη του, μεπερδούντουσαν τα πράγ-

ματα, ρχόταν πρώτα το σακκάκι κι' άπέ το γελέκο, δεν πάγαιναν καταπώς μετράμε οί ιδέες του, πρώτα το ένα, από κοντά το δύο, άπέ το τρία. Τέσσερα, τρία, έφτά, δύο, πηγαίνορχονταν ανάκατες, νευριασμένες—π' αναθεμά τεσ—μαλλιά κουβάρις.

Μαλλιά κουβάρια, κι' ο μάργπα Σπύρος εθύμωνε με τα έλόγου του, τάβανε με τα ρούχα του, τόν βάραινε ή στεναχώρια στην καρδιά του.

Έτσι τούρχονταν να τάστερνε στον άγύριστο ούλα και τις εκατοπενήντα τσι—πού τόν έβαλε στο χέρι—και τη Χρηστίνα του μαζί. Αυτή πού τού παρίστανε τη πάπια.

Καλά, μιá πώς σε περικαλώ να ξεχναις εκείνη την πεντοβολιά της άνάσας της, πού μύρωσε το πρόσωπό του, σαν την κατέβασε στη βάρκα; Έκείνο μωρέ τ' άνεπάντεχο άγκάλιασμά της, πού τ' ανακάτεψε τα αίματα, καθώς αυτή γαντζώθηκε σαν περιστέρα στο κορμί του; Όρίστε!

Άς εξέταζε λοιπόν καλλίτερα τα πράματα με φρόνηση, με ψυχραιμία και με τάξη. Και καθώς με το τρέξιμο τών νοημάτων του είχε ταχύνει και το βήμα του άσυναίστητα, σταμάτησε.

Έπρεπε τα βήματά του και οί σκέψεις του να πορπατάνε μαζί, άργά, σημειωτά, καταπώς άργά και με τάξη γίνονται οί σίγουρες δουλειές.

Λοιπόν, πρώτα—πρώτα αυτή. Ένα τρίγωνο, κάτι μεταξϋ πουλιού και σχεδίου πάντας ήταν το προφίλ της Χρηστίνας με τα χείλη σαν μιá ψαλιδιά, με τη μύτη σαν ράμφος, με το μάτι και το φρόδι σαν κεντημένο πάνω σε καμβά.

Εκείνη ή βούλα πούχε στο πηγούνι φαίνονταν σαν μιá τελεία.

Την έβλεπες ξιπασμένη, ψυχρή, άκατάδεκτη, να παγαίνει άνάερη, ποζάτη, καθώς ζωπίσω της—κουρνιαχτός κι' αντίρα—την άκλουθοϋσαν όσα πράγματα, ύλικά ή άύλα, είχαγ σκέσημ' αυτήνε. Το βαπόρι, τ' άγκάλιασμα, το μπαουλάκι, ο λούστρος, το πα-

ραμυθί... ο ίδιος.

Κι' ένώ τόσο χαρούμενος είχε κινήσει για τ' αυτήνε, ή φάτσα του, αυτή πού ως να διαβή το γκαλντερίμι είχε πάρει μιá γλυκειά κοψά παπαγαλίσια, ήταν τώρα σαν τού γάτου στρογγυλή,δισταχτική, σπουδαία!

Τα πράγματα δεν ήταν τόσο άπλά, όσο τα νόμιζε.

Τώξερε καλά πώς τη μάχη αυτή θα την έδινε μονάχος του, χωρίς κανένος την βοήθεια, δίχως—έξον απ' το Θεό—άλλον μίστρυα.

Πώς θα της τώφερνε; Κι' από κοντά τι θα γίνονταν;

Ούλα τα πράματα τα κυττούσε να τού πούνε, να τού μιλήσουν. Αχ νάταν τρόπος νάχαν μιλιá να τόν όρμήνευαν, να τούδιναν μιá γνώμη. Μα πού!

Τα σπίατα, οί δρόμοι, τα φάτα τόν θεωροϋσαν περίσκεπτα, δίχως μιλιá, δίχως άνάσα, χωρίς νόημα. Αχ πόσο ύπόφερε!

Τέτοιος, άμφίβολος, δισταχτικός, άναποφάσιτος της έκρυσσε στην πόρτα.

Αυτή, η Χρυστίνα, που του χρώσται, που αυτός της πλήρωσε τον μάγερα, που της είχε δώσει μετρητά—νάσαν κι' άλλα—ήρτε και τ' άνοιξε.

Ήταν ή ίδια αυτή—όπως πάντα—σιγομιλούσα, ψυχρή, με σμιγμένα τὰ φρύδια, με τὰ χείλη λεπτά και σφιχτά.

Τὸν καλωσόρισε, τούδωσε καρέκλα, τοῦ πρόσφερε τσιγάρο.

Κι' ἀπὲ τοῦπε γελαστά καθὼς ξανάσκυψε στὸ μπαουλάκι της ταχτοποιώντας τὰ πράγματά της.

— Ξέρεις μπάραπα-Σπύρο, καλὰ ποῦρ-θες και σ' ἔθελα.

Τὰ μάτια του ἀστράψαν.

— Αἴριο προῖ φεύγω γιὰ τ' Ἀργοστόλι κι' ἤθελα νὰ με παρακάρω καὶ μὲνε.

— Νὰ σὲ παρακάρω; Ἐκαμ' αὐτὸς σάν χαλὸς.

— Ναί. Εἶχα τηλεγράφημα νὰ πάου ἀμέσως. Δουλειὰ ἐξασφαλισμένη, σίγουρη, γιὰ ὄλο τὸ καλοκαίρι.

— Δουλειὰ ἔ; *

— Ἄχ μπάραπα-Σπύρο, δὲν ξέρεις πόσο λυποῦμαι πού φεύγω. Πόσο μ' ἄρεσε τὸ μέρος σας.

— Σ' ἄρεσε! ...

— Τί θὰ πῆ. Κόσμος καλὸς, ἡσυχος. Ἔχουμε λοιπὸν μπάραπα 60 γιὰ τὴν κάμαρη, 30 στὸν μάγερα, γίνονται 90, 5 τοῦ λούστρου, 50 μετρητές, τὰ βαρκαδιάτικα τὰ δικὰ σου, οὐλα μαζί 150. Φτάνουνε 200; Νὰ 250. Νάσαι καλὰ. Σ' εὐχαριστῶ. Μὲ προστάτηνες. Ὁ Θεὸς νὰ σὲ φυλάη, νὰ σοῦ δίνη, ὅτι ἀγαπᾶς.

Και καθὼς τᾶλεγε, ὠρθώθη λυγερῆ ὀμπρός του. Στὴ μορφὴ της τὴν λεπτὴ ὄχωνταν και φεβγαν γοργὰ διάφορες γλυκειές ἐκφράσεις.

* Ἄνοιξε τὴν τζάντα της και τοῦ τὰ μέτρησε στὸ χέρι. Δραχμὲς 250. Κι' αὐτὸς τὰ πήρε κι' ἔφυγε.

Πῆρε τὸ δρόμο πρὸς τὰ πάνω. Μιά διάχυτη λύπη στὴν ἀτμόσφαιρα ἔκανε τὰ σπῖτια και τὰ φῶτα περισκεφτα.

Κι' αὐτὸς αἰσθάνονταν μέσα του ἕνα κενό, ἀπέραντο ἕνα κενὸ νὰ τὸν βαραίνη...

* *

Ἐκεῖ στὴν ταβέρνα τοῦ Φριντζελά τὸ πρόσωπό του πήρε ἀγάλη τὴν ἴδια παπαγαλίστικη κοψὰ ποῦπερνε πάντα, σάν κρυφές χαρὲς τοῦ κροῦσαν τὴν καρδιά του, σάν μυστικὲς ἀποθυμίες τοῦ ῥέθιζαν γλυκὰ—ἠδονικὰ—τὰ νεῦρα.

Κι' ὅσο ἔπινε, τόσο ἀχτινοβόλει τὸ μούτρο του, τόσο δούλευε μέσα του γλυκὰ ὁ ῥυθμὸς τούτου τοῦ κόσμου.

Κι' οὐλα μορφαῖναν τριγύρω του, παῖρναν νὰ ὕφος γκαρδιακό, ἀδερφικάτο.

Τώρα εἶχε ἐμπιστοσύνη στὸν ἑαυτό του, ἔβαζε στοίχημα...

Ἦταν γενναῖος αὐτός, ἀποφασιστικός, ἀμετάπειστος...

Θὰ πάγαινε κατ' εὐθείαν στὴν βάρκα του, θὰ ξαπλώνονταν ἐκεῖ, θὰ ὀύχαζε, θὰ περιμένε.

Κι' ὅταν τὸ ρολόι τ' Ἀνικόλα θὰ σημαίνε τις δυὸ ἀπ' τὰ μεσάνυχτα, θὰ σηκωνόταν.

Αὐτὸς ἤξερε.

Εἶχε ἐμπιστοσύνη στὸν ἑαυτό του, ἔβαζε στοίχημα...

Θάκρουε ἁλαφρὰ κι' ἠ πόρτα θάνοιγε κι' αὐτὸς θάμπαινε.

Ἐκεῖ—ὁ ἕνας ἀναντι τοῦ ἄλλου—πρόσωπο με πρόσωπο, θάδινε τὴ μάχη του,

θὰ τῆς ἔσαζε κι' αὐτὸς τὸ παραμῦθι.

Νὰ τις 250, νὰ τὴ ψυχὴ του, τὴν καρδιά του, τὸ αἷμα του.

Κι' αὐτὴ;

Ἦ αὐτὴ θὰ δέχονταν.

Θὰ τοῦ χαμογελοῦσε περιγλυκὰ—κατὰ πῶς ἔκανε και στὸ ἄλλους—θὰ τοῦδινε τὰ χείλη της, ἔτσι ὅπως ἦσαν σφιχτά και λεπτότατα, αὐτὰ πού με τὴ μύτη της σημάτιζαν μιά γωνία σουβλερῆ, ντελικάτη. Καὶ κίνησε.

Τὸ σπῖτια, οἱ δρόμοι τοῦ κάναν τόπο νὰ περάση, ἔχοντας κι' αὐτὰ μαζί του τὴν ἴδια σκέψη. Τὴ Χρυστίνα.

Δίχως αὐτὴν ποῖος ὁ λόγος νὰ βρίσκονταν; Τί δοῦλειὰ ἔχαν νὰ κρυφοκιντίζον μες στὴν νύχτα;

Δὲν μπορεῖ τὰ σπῖτια, τ' ἀστέρια, οὐλα τὰ πράγματα—κι' ἔκεινα πού φαίνονταν πού στέκονταν ὀλόρθα και τᾶλλα τὰ γερόμενα κι' ὅσα δὲν ἦσαν κει ἢ ἦσαν μακρυνά ἢ πίσω ἀπ' τᾶλλα—νὰ μὴν ἔχαν κάποια ἀπόκρυφη σχέση με τὴν κομψὴ της σιλουέττα, με τὸ προφίλ της τὸ κουτσούνικο, με κείνο τὸ ματοφρυδὸ της πού φαίνονταν σάν πάνω σὲ καμβὰ κεντημένο. Ἦξερε καλὰ.

Πάν' ἀπ' τὸ κεφάλι του, τριγύρω του, ξωπίσω του—και πρὶν ἀκόμα αὐτὸς ἔρτει και τώρα πού τᾶβλεπε κι' ὅταν θὰ προσπερνόσε,—αὐτὰ οὐλα μαζί θὰ κουβεντιάζαν σιγανά (με τὴ γλώσσα τους), θὰ χειρονομοῦσαν μεταξύ των μες στὴ νύχτα και τέλος θὰ μέναν σύμφωνα γιὰ κείνη, τὴ Χρυστίνα...

* *

Ναί, μὰ ὅταν τὸ ῥολόι τ' Ἀνικόλα σημαίνε τις δυὸ ἀπ' τὰ μεσάνυχτα, ὁ μπάραπα-Σπύρος ἐσκέφτονταν ἀκόμα.

Σὲ μιά τάξη φριχτὴ, φοβερὴ μπαίναν τώρα τὰ νοήματά του, οἱ ἰδέες του.

Λιανές, μακρουλές, ὀθλές παλλόμενες στιβάζονταν μέσα του, ἀφίνοντας ἢ κάθε μιά ἀπὸ ἕνα ἠχο μετάλλινο, διαπεραστικό, γοργοδιάβατο.

Θεὲ μου, τί κόπος!

Κάθε στιγμή ἦταν σάν ἕνας χρόνος, σάν αἰώνας.

ΣΥΝΟΜΙΛΙΑ ΜΕ ΤΗΝ ΨΥΧΗ ΜΟΥ

Γιατί και σήμερα πού ἀχνὸς ἦλιος τριγύρω φαίνε τὴν πλάση πού ἀποτίναξε τὴ βαρνημωραία, γιατί ψυχὴ μου, ἢ θλίψη σου ἀκέραια σ' ἀπομένει και δὲν πετιὰς χαρούμενη με τ' ἄλλα τὰ πουλιά;

Τὰ δέντρα ἀναγαλλιάζουνε και νέους καρπούς θὰ δέσουν και τὰ πουλιά θὰ χτίζουνε προσωρινὴ φωνιά...

Τὰ πράσινα φυλλώματα κίτρινα ὡρὰ θὰ πέσουν, σάν θᾶρθη τὸ φθινόπωρο και φύγουν τὰ πουλιά.

Κι' ἔτσι θὰ γίνον οὐλα αὐτὰ κι' ἄλλοτε ὡς ἔχουν γίρει, ἔτσι ὅλα φεύγουν κι' ἔρχονται και λύπη και χαρὰ, παντοῖο κι' ἀσάλευτο τίποτα δὲ θὰ μείνη.

Τὸ σήμερα εἶναι σήμερα κι' αἴριο θάνα ἀοργὰ.

Ἦ, ἔξερα πιά τις ταπεινὲς μιζέρειες τῶν ἀνθρώπων κι' ἔλα μαζί με τὰ πουλιά και με τοὺς νέους ἀνθρώπους.

Δὲν εἶσαι μόνος κι' ἔρημος σι' ἀπέραντα τῶν τόπων, γύρω σου ἢ πλάση ὀλόκληρη γεμάτη εἶναι καὶμοῦς.

Τὶ ἀκριβῶς ἦταν πού γίνονταν μέσα του δὲν καταλάβαινε, ὅμως ἐνοιωθε καλὰ πῶς μιά ἀδυσώπητη τάξη τοῦ βόλευε στὴ συνείδησή του οὐλα τὰ πράγματα, τὰ λόγια, τις ἰδέες. Ἐτρέμαν οὐλα διαβαίνοντας τὴ σκέψη του, σκούζαν, βουίζαν φριχτά, πέρνοντας πᾶσα ἕνα—γρήγορα, ρυθμικά—τὴ θέση τους μέσα του.

Κι' ὅταν οὐλα στιβάχτηκαν, ταχτοποιήθηκαν, τότες ἢ σιγὴ γλυκεῖα, ἀλαφροέρχωση ἄρχισε νὰ χύνεται—σάν ἡσυχὸ νερὸ—μές στὴ καρδιά του, νὰ τοῦ ἁλαφρώνη τὸ βάρος πού αἰσθάνονταν, νὰ τοῦ γλυκαίνει τοὺς πόρους.

Κι' ἦταν ὡραία!

Σάν ὀπόρα ζαχαρωμένη μες σὲ γυάλινο βάζο ἔγινε τὸ μούτρο του. Σάν δυὸ χάντρες μαβιές τὰ μάτια του—ἀπλανῆ, ἐκστατικά, ἐρέγγαν.

Και τὸ πρόσωπό του—ἐκείνο τὸ σεβασμιό—πῆρε ἀγάλη τὴν ἴδια παπαγαλίστικη κοψὰ ποῦπερνε πάντα, σάν κρυφές χαρὲς τοῦ κροῦσαν τὴν καρδιά του, σάν μυστικὲς ἀποθυμίες τοῦ ῥέθιζαν γλυκὰ—ἠδονικὰ—τὰ νεῦρα.

Εἶχε τώρα ἐμπιστοσύνη στὸν ἑαυτό του, ἔβαζε στοίχημα...

Ἐτσι σιγὰ σιγὰ ἐξαλάφρωσε και σύρθηκε ἀγάλη πρὸς τὰ πάνω.

Ἦταν γενναῖος αὐτός, ἀποφασιστικός, ἀμετάπειστος...

Πότε ὀρθὸς, πότε γερόμενος πάγαινε. Πότε μπρούμυτα, πὸτ' ἀνάσκελα. Καὶ μιά ἔφαχνε τὰ φύκια με τὰ μούτρα του, μιά τὴ πλάτη του ἔξυνε στὶς καρένες τῶν πλοίων.

Διασταυρώνονταν με τὰ ρέματα σάν ψάρι, στὸ πάτο τῆς θάλασσας—σάν θερίο—μπουσούλαε.

Κι' ἐνῶ ἢ Χρυστίνα τὸ προῖ τοῦ κάκου τὸν ἐγύρευε νὰ τὴν παρακάρη στὸ βαπόρι, αὐτὸς λαγοκοιμῶταν στὶς φυκιάδες.

Τὸν κουνούσαν ἀνάλαφρα τὰ ρέματα, δειλὸ τὸν τριγύριζαν τὰ ψάρια...

Καλλιῖδα Ὀκτώβρης 1929

ΓΙΑΝΝΗΣ ΣΚΑΡΙΜΠΑΣ

Η ΠΡΩΤΗ ΟΜΑΔΙΚΗ ΛΟΓΟΤΕΧΝΙΚΗ ΕΚΔΗΛΩΣΗ ΣΤΗΝ ΚΩΝΣΤΑΝΤΙΝΟΥΠΟΛΗ-ΤΟ "ΠΡΟΟΔΕΥΤΙΚΟ ΚΕΝΤΡΟ,"

ΤΟ ΔΗΜΟΤΙΚΙΣΤΙΚΟ ΚΙΝΗΜΑ ΣΤΟΝ ΥΠΟΔΟΥΛΟ ΕΛΛΗΝΙΣΜΟ - Ο ΠΡΩΤΟΣ ΣΥΛΛΟΓΟΣ - Ο ΕΛΙΣΣΑΙΟΣ ΓΙΑΝΝΙΔΗΣ ΣΥΝΤΑΚΤΗΣ ΤΟΥ ΚΑΤΑΣΤΑΤΙΚΟΥ - ΠΕΡΙΠΕΤΕΙΕΣ ΤΟΥ ΣΥΛΛΟΓΟΥ - ΤΟ ΜΠΟΥ'ΚΟΤΑΖ ΤΩΝ ΠΑΤΡΙΑΡΧΕΙΩΝ - ΕΝΑΣ ΧΑΡΑΚΤΗΡΙΣΜΟΣ ΤΟΥ ΙΩΑΚΕΙΜ ΤΟΥ Γ' - ΟΙ ΔΗΜΟΤΙΚΙΣΤΑΙ ΕΙΝΑΙ ΜΟΝΟΝΟΥΧΙ ΠΑΡΑΦΡΟΝΕΣ, - Η ΖΩΗ ΚΑΙ ΤΟ ΤΕΛΟΣ ΤΟΥ ΣΥΛΛΟΓΟΥ

πὸ πλατὺς και μεγαλείτερως λογοτεχνικός και δημοτικιστικὸς Σύλλογος πού ἱδρύθηκε στὴν Πόλη στήθηκε τὸ «Προοδευτικὸ Κέντρο». Μὲ τὴν ἀνακήρυξη τοῦ τουρκικοῦ συντάγματος στὰ 1908, δόθηκε περισσότερη ἐλευθερία συνεδριάσεων και συγκεντρώσεων.

Αὐτὴν ἐπωφελήθηκε ὁ καλλιεργούμενος ὡς τότε κρυφὰ δημοτικισμὸς κι' οἱ λίγοι νεώτεροι λογοτέχνες τῆς Πόλης. Ἀπὸ τὴν ἐποχὴ τῆς «Φιλολογικῆς Ἠχῆς» εἶχε γίρει πολλὴ λογοτεχνικὴ ἐργασία κι' οἱ ὀπαδοὶ τοῦ δημοτικισμοῦ ἦταν πολυάριθμοι. Ὅχι πιά μονάχα οἱ νέοι λόγιοι, μὰ και πολλοὶ πού βράβαιναν στὴν κοινωνικὴν ἐκτίμησή, εἶχαν νοιώσει τὴν ἀλήθεια και μεταξύ των πολλοὶ καθηγητὲς τῶν γυμνασίων, δασκάλοι κι' ἄλλοι ἐπιστήμονες.

Ἐτσι ἀποφασίστηκε ἢ ἱδρυση ἐνὸς δημοτικιστικοῦ και λογοτεχνικοῦ κέντρου.

Οἱ πρῶτοι του ἱδρυτὲς ἦσαν ὁ Ἐλισσαῖος Γιαννίδης, ὁ Φῶτης Φωτιάδης, ὁ Δ. Δαμασκηνός, Γ. Ροντάκης, Ἀχιλ. Γεωργιάδης, Νίκος Σαντορινάιος, Π. Μπεκές, Ὁμηρος Μπεκές, ἐκεῖνος πού ὑπογράφει τὸ ἄρθρο αὐτὸ κ. ἄ.

Κατόπιν ἀπὸ πολλὲς συνομιλίες και σκέψεις και πολλὲς ἀποτυχίες προσωρινῆς συντάχθηκε τὸ καταστατικὸ ἀπὸ τοὺς κ. κ. Ἐλισσαῖο Γιαννίδη, Νίκο Σαντορινάιο κλπ. Ἦταν πολὺ σύντομο και εἶχε 17 ἄρθρα.

Λυποῦμαι πού δὲν ἔχω ἀντίτυπο τοῦ καταστατικοῦ αὐτοῦ. θὰ μπορούσε νὰ χρησιμεύῃ ὡς πρότυπο σὲ πολλοὺς Συλλόγους γιὰ τὴν πραχτικότητα και τὴ συντομία του.

Τὸ καταστατικὸ μεταφράστηκε τούρκικα και ζητήθηκε ἢ ἔγκριση τῆς ὀθωμανικῆς κυβερνήσεως.

Πρέπει νὰ ποῦμε ὅτι δόθηκε πολὺ εὐκόλα, εἴτε γιατί τὸ σωματεῖο δὲν εἶχε πολιτικὸ χαραχτήρα, εἴτε γιατί ἦταν γνωστὸ ὅτι τὸ Πατριαρχεῖο ἀποδοκίμαζε τις γλωσσικὲς και φιλολογικὲς γνώμες τῶν μελῶν τοῦ κέντρου ὡς ἀνθεθνικὲς και προδοτικὲς.

Στὸ μεταξύ τὰ μέλη αὐξάναν. Πρῶτη ἔδρα τοῦ Προοδευτικοῦ Κέντρου ἦταν μιά αἴθουσα μέσα στὴν δίοδο Χρηστάκη Ἐφέντη τοῦ Πέραν, ἀπάνω ἀπὸ ἕνα καφενεῖο και ζυθοῦζοπωλεῖο ὄχι πολὺ ἀριστοκρατικὸ.

Καλοπαρουσίαστη βέβαια δὲν ἦταν, μ' ἔλες τις προσπάθειες τοῦ Διοικητικοῦ Συμβουλίου νὰ τὴν εὐπρεπίση, βάζοντας μερικὲς κρέκλες, ἕνα δυὸ τραπέζια, ψάθες κατὰ γῆς και ἠλεκτρικὰ κουδούνια.

Κατάντικρα στὴν πόρτα βρισκόταν μιά μεγάλη εἰκόνα τοῦ Σολωμοῦ μέσα σὲ χρυσὸ πλαίσιο, ζωγραφισμένη ἀπὸ τὸν δύστυχο ζωγράφο τῆς Πόλης Περικλῆ Καλαϊσάκη. Ἀριστούργημα βέβαια δὲν ἦταν.

Ἡ δρᾶση τοῦ Προοδευτικοῦ Κέντρου ἔαπλώθηκε σ' ὅλη τὴν Τουρκία. Μ' ἀγγελίες ἔγινε γνωστὸ παντοῦ ὅτι ὁ Σύλλογος ὑποστηρίζει κάθε δημοτικιστικὴ και φιλολογικὴ κίνηση κι' εἶναι σὲ θέση νὰ δώση πληροφορίες σ' ὅποιον ἐπιθυμεί ἀπάνω στὰ τέτοια ζητήματα.

Ἐγιναν πολλὲς δημόσιες ὀμιλίες ἀπάνω σὲ φιλολογικὰ και καλλιτεχνικὰ ζητήματα, ἀπαγγέλλονταν ποιήματα και ἀναγνωσθήκαν ἔργα ὄλων τῶν νεωτέρων λογοτεχνῶν και πρωτότυπα τῶν διαφόρων μελῶν τοῦ Κέντρου.

Κατόπιν ὁ Σύλλογος διαιρέθηκε σὲ διάφορα τμήματα πού ἐπιδίωκαν ἔξω-ρο τὸ καθένα σκοπὸ, μὰ πού περι- κλειόταν στὴ γενικὴ προσπάθεια τοῦ Κέντρου. Τμήμα λογοτεχνικὸ, κοινωνιολογικὸ κλπ.

Προοδεύοντας ὀλοένα, τὸ «Προοδευτικὸ Κέντρο» ἐξέδωσε και ἰδιαιτέρο περιοδικὸ, τιτλοφορούμενο «Πάπυρος».

Δὲν ἦταν ὅμως δυνατὸ ἢ δρᾶση αὐτῆ τοῦ Συλλόγου νὰ μὴν προκαλέσῃ φοβερὴ ἀντιπολίτευση.

Ὅλες οἱ ἐκκλησιαστικὲς και κοινοτικὲς ἀρχὲς τῆς Πόλης ἐξεγέρθηκαν ἐναντίον του.

Ἐπειδὴ πολλὰ μέλη τοῦ Κέντρου ἦταν καθηγητὲς και δασκάλοι στὰ διάφορα σχολεῖα τῆς Κοινότητος τοῦ Πέραν κι' ἄλλων κοινοτήτων, τοὺς προσεκάλεσαν σὲ ἀπολογία, κατηγορημένοι ὄχι μόνο γιὰ ζητήματα γλωσσικὰ και φιλολογικὰ, μὰ και συκοφαντημένοι γιὰ ἄθεοι, ἀνθεθνικοί, προδοτές, αἰρετικοί.

Ἐτσι ἐπαύθησαν ἀπὸ καθηγητὲς και δασκάλοι ὁ Ἐλισσαῖος Γιαννίδης, Δημ.

Δαμασκηνός, Χρῆστος Δελγῆς κλπ., και γιὰ λόγους ἀνάλογους ὁ σημερινὸς καθηγητὴς τοῦ Πανεπιστημίου Θεσσαλονίκης Χαρ. Θεοδωρίδης. Πολλοὶ μαθητὲς, με τὸ νὰ συμπαθοῦν τὴ δρᾶση τοῦ Κέντρου και γὰ τὴν ἀκολουθοῦν, διώχτηκαν ἀπὸ τὸ σχολεῖο και πρὸ πάντων ἀπὸ τὴ Μεγάλῃ τοῦ Γένους Σχολῆ. Ὁ ἴδιος ὁ Πατριάρχης Ἰωακείμ ἀνακατεῦθηκε προσωπικὰ στὸ ζήτημα, χαρακτηρίζοντας δημόσια ὄλα τὰ μέλη τοῦ Συλλόγου και τοὺς ὀπαδοὺς των με τὸν τίτλο «μονονουχὶ παράφρονες».

Κι' ὅμως ἢ καταφορά ἔλη αὐτὴ δὲ θὰ εἶχε καμμιά σημασία, ἂν δὲν παρακολουθῶταν ἀπὸ ἕνα κρυφὸ μπουκὸταρισμα. Πλάγια ραδιουργήθηκε ὁ ἰδιοκτήτης τῆς αἰθουσᾶς ὅπου ἤδρευε τὸ Προοδευτικὸ Κέντρο νὰ μὴν ἀνανεώσῃ πιά συμβόλαιο μ' αὐτὸ και με κάθε τρόπο νὰ ἐκσπιτώσῃ τὸ Σωματεῖο. Ἐπειτα κανένας ἄλλος Σύλλογος ἀπ' ὅσους εἶχαν καταστήματα δὲ δέχτηκε νὰ νοικιάσῃ μέρος στὸ Προοδευτικὸ Κέντρο, οὔτε κανένας ἰδιώτης. Ἐτσι ὁ Σύλλογος ἔμεινε πολὺν καιρὸ ἄστεγος. Μὲ κόπο βρέθηκε ἕνα δωμάτιο μέσα στὴ γερμανικὴ λέσχη «Χάντβερκερ Φεράιν», ὅμως κι' ἐκεῖ ἀκόμα πλαγίως καταδιώχτηκε. Σ' αὐτὸ μέσα τὸ κατάστημα τὸ Κέντρο ἔακολούθησε πολὺ καιρὸ τὴν ἐργασία του.

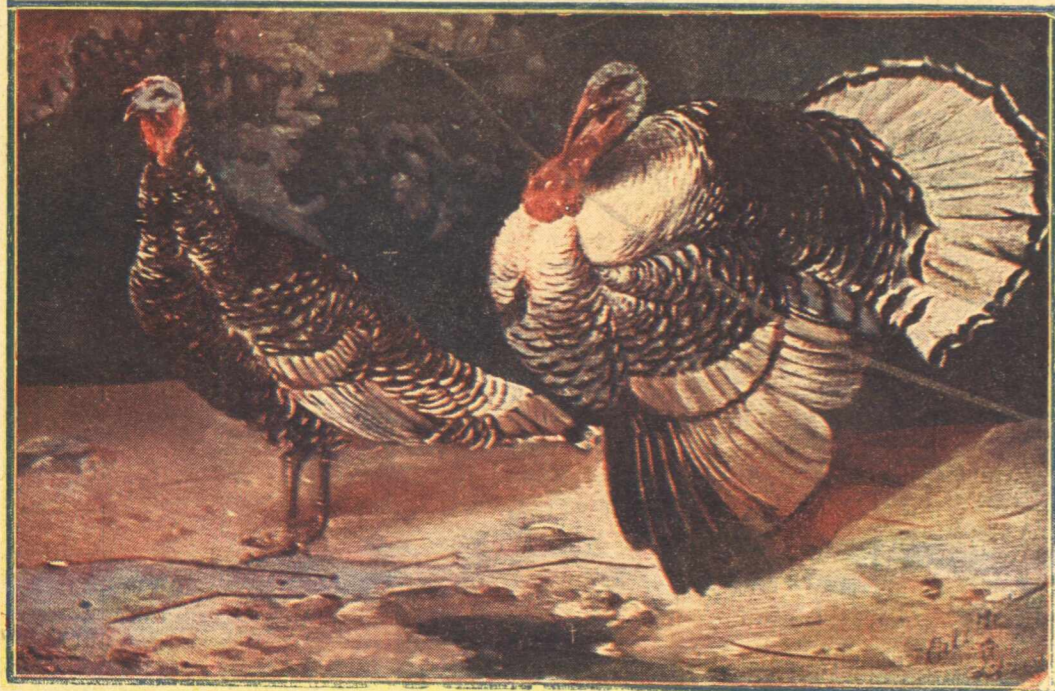
Πρέπει νὰ χαρακτηριστῇ με πολὺ ἔπαινο ἢ ἀνεκτικότητα τῆς ὀθωμανικῆς Κυβερνήσεως. Ἄν και γινόταν ὁ Βαλκανικὸς Πόλεμος, ποτὲ τὸ Προοδευτικὸ Κέντρο δὲν ἐνοχλήθηκε στὴ δρᾶση του, οὔτε ποτὲ τὸ Διοικητικὸ Συμβούλιο πειράχτηκε, ὄσο κι' ἂν περιέκλεινε ὕπηκοὺς Ἐλληνας.

Στὴν ἐναντίον καταδρομῆ πρωτοστάτησε ὁ ἑλληνικὸς τύπος τῆς Πόλης και προπάντων ἢ ἐφημερίδα «Ταχυδρόμος». Δὲ θέλω ν' ἀναφέρω ὀνόματα.

Ἐτσι ἔμεινε ἢ κατάσταση, ὥστου ἐκηρύχθηκε ὁ Εὐρωπαϊκὸς πόλεμος.

Μὲ τὸ ξέσπασμα αὐτοῦ δὲν ἦταν πιά δυνατὸ νὰ κρατηθῇ ὁ Σύλλογος. Ὁ στρατιωτικὸς νόμος κι' οἱ διάφοροι περιορισμοὶ τῆς ἐλευθερίας ἐνεκα τῆς πολεμικῆς καταστάσεως, ἢ ἀναχώρηση πολλῶν μελῶν γιὰ τὸ στρατὸ κλπ., ἀνάγκασαν τὸ Διοικητικὸ Συμβούλιο νὰ περιωρίσῃ τὴ δρᾶση.

Πάλι μ' ὄλα ταῦτα ἢ ὀθωμανικὴ κυβερνήση δὲν πείραζε τὴν ἐργασία. Ἦταν ὅμως γιὰ ἄλλους λόγους ἀδύνατο νὰ ἐξακολουθήσῃ ἢ ζωὴ τοῦ Κέντρου. Σταμάτησε, καθὼς σταμάτησε και τὸ περιοδικὸ Πάπυρος, πού τὰ μέλη του διασκορπίστηκαν.

πίστις στα πουλιά, διηγείται ο Μπραϊν. Ένας θυλικός πελαργός έμεινε τρία χρόνια στον ίδιο τόπο έτρεφόταν από τα φάρια των γειτονικών ποταμών...

Τα παραδείγματα αυτά αρκούν για να αποδείξουν και στον πιο δύσπιστο άνθρωπο πως ο έρωας των πουλιών έχει συχνά ένα χαρακτήρα ευγενή, πνευματικών, ήθικόν.

Ο ΕΡΩΣ ΣΤΟΝ ΠΤΕΡΩΤΟ ΚΟΣΜΟ ΤΑ ΓΡΑΦΙΚΑ ΕΙΔΥΛΛΙΑ ΤΩΝ ΠΟΥΛΙΩΝ

Επικρατεί γενικώς η ιδέα ότι ο έρωας, υπό την ανώτερη μορφή εκδηλώσεώς του, είναι ένα αίσθημα που μόνο στον άνθρωπο παρατηρείται...

από για λίγη ώρα πέταξε πάνω από το σκοτωμένο πουλί, σχηματίζοντας κύκλο, το έπλησίασε. Τό κύτταξε θλιμμένα στην αρχή, και έπειτα προσπάθησε να το σηκώσει με το ράμφος του...

Τόσο η πολυγαμία όσο και η μονογαμία έχουν μεγάλο αριθμό οπαδών μεταξύ των πουλιών. Ίσπερσε ή πολυγαμία, και μάλιστα όχι μόνο μεταξύ των αρπακτικών πουλιών...

Οι κολοιοί επίσης αγαπώνται πολύ μεταξύ τους. Όταν κοιμούνται, το ένα (το αρσενικό συνήθως) σκεπάζει το άλλο με το φτερό του. Συχνά το ένα κρέμεται ανάποδα από το άλλο...

Ένας κυνηγός που κυνήγησε πολύ καιρό στην Αυστραλία διηγείται το ακόλουθο επεισόδιο: Κάποτε είχε σκοτώσει έναν παπαγάλλο. Τό ταίρι του έφθασε σε λίγο και, χωρίς να σηκώσει το πουλί που έφθασε...

Μιά πολύ συγκινητική ιστορία, που δείχνει ως πιο σημαντικό μπορεί να φθάση ή συζυγική πίστις στα πουλιά, διηγείται ο Μπραϊν.

στα στα θυλικά την άνοιξη. Τα πουλιά αρχίζουν τότε το τραγούδι τους και ο άερας πάλλεται από τους αρμονικούς ήχους. Όλα δέν είναι το ίδιο καλοί άοιοί.

Πολύ συνειθισμένοι την εποχή των ερώτων των πουλιών είναι οι χοροί. Ο χορός είναι ένα πράγμα που χαίρει μεγάλη εκτίμησας στον κόσμο των πουλιών.

Μήπως όμως τα περισσότερα μένουν πίσω; Ποιός δέν ξέρει τις υποκλίσεις και τα παιχνίδια που κάνουν μπροστά στο θυλικό;

Ο καλύτερος όμως χορευτής είναι ένα μικρό πουλί της Αμερικής, που έχει κάτι πολύ περίεργα έθιμα. Μιά είκοσαριά περίπου από αυτά τα πουλιά, άμφότερων των φύλων...

τητά τους στα θυλικά. Ένας εξερευνητής που παρατήρησε το χορό αυτό λέει πως όταν το αρσενικό γυρίζει κουρασμένο από το βράχο, τα θυλικά αφήνουν μία φωνή, ένα είδος χειροκροτήματος.

Ο τέτρας επίσης είναι ένα πουλί που δέν γνωρίζει περιορισμό στην έρωτική του παραφορά. Τό πρωί, όταν ανατέλλει ή ήλιος, άνεδαίνει στην κορυφή του δένδρου όπου έπερασε τη νύκτα του και καλεί με μία χαρακτηριστική φωνή τα θυλικά πουλιό που άποτελούν τό χαρέμι του.

Άλλά και μάχες διεξάγονται συχνά μεταξύ των πουλιών, μάχες που έχουν ως έπαθλον τό θηλυκό. Τό πολεμικότερο από όλα τα πουλιά είναι ένα είδος μπεκάτσας. Έπί έννά μήνες τό χρόνο ζή μαζερμένο και ταπεινό.

Άλλα και μάχες διεξάγονται συχνά μεταξύ των πουλιών, μάχες που έχουν ως έπαθλον τό θηλυκό. Τό πολεμικότερο από όλα τα πουλιά είναι ένα είδος μπεκάτσας.

Στήν Αυστραλία ήπάρχει ένα είδος πουλιού, ο πελδύροχος, που φτιάει με διάφορα μικρά ψιλάρακια ένα είδος κούνιας, που στολίζει με κογχύλια, με γυαλιστερές πέτρες, με πολύχρωμα πετρά και που άποτελεί τό μέρος όπου συνειθίζει να δίγη τά ραντεβού του με τό θυλικό.

Άγαπούν λοιπόν τά πουλιά, και αίσθάνονται τον έρωτα.

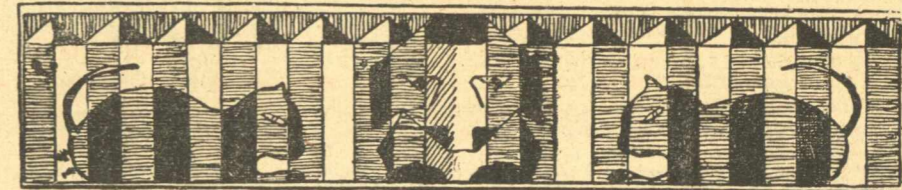
ΣΑΛΠΙΓΓΑ

Άλαργινός... μα ως έδω φτάει ο άχος του, ο σάλπιγγα που διαλαλεί άγάπη θεία... Κόσμου γαλήνη χοροφέρνει ο έρχομός Σου, και, «Μιά» τ' άνθρωπο ειρηνική εκκλησία!

Άγαπημένοι, συλασμένοι πιά οι άνθρωποι, τά μάτια τους στα μάχη βλέπον έώρα... Γύρω... παντού, ανθοστρωμένοι τόποι, κι όμοια παντού όποια κι άν εινε χώρα!

Ποιός εινε νοιώσαν ο χορηγός Σου, και ποιά τ' άνθρωπο ή ποθητή εκκλησία... έξορνε ποιά Γαλήνη φέρει ο έρχομός Σου, ο Σάλπιγγα που διαλαλεί άγάπη θεία!

Άπριλις 1929 ΤΑΚΗΣ ΜΑΥΡΟΚΕΦΑΛΟΣ

IBAN ΜΠΟΥΝΙΝ

ΟΤΑΜΙ

ιστορία τρεις φορές θαυμάσια, με τη συντομία της και τη μετριοφροσύνη της, με την έννοια της και τον τρόπο της, ιστορία του έρωτα της Όταμί, της άγίας και ευτυχισμένης, που δίχως να τό ξέη στάθηκε κάτου άπ' τη σκιά του Παντοδύναμου.

Σε μία μεγάλη πόλη, σε μία πλούσια χώρα, κάτου άπ' τά μεγάλα Ίμαλάια, σε μία φτωχιά μα τίμια οικογένεια γεννήθηκε ή Όταμί.

Ψηλόλιγνη ήτανε, μελαχροινή και γλυκειά, άπλη και δίχως άπαιτήσεις, κι οί γειτόνοι της βγάλαν ένα παρατσούκλι πειραχτικό: «Η Όταμί ή άδύνατη», λέγανε, μα δέν την ένοιαζε αυτήν. Και σ' όλες τις διαταγές υπάκουγε και σ' όλες τις διαταγές άπαντούσε:

Καλά άφέντη, θά κάμω ό,τι λές. Καλά κυρά, θά κάμω ό,τι λές.

Νά ποιμε και την άλήθεια ή Όταμί δέν πέρναγε πως είχε και πολύ μυαλό. Μα ούτε κουταμάρες έλεγε, έπειδή ίσως ποτέ της δέ μιλάγε πολυ κι άπ' τό πρωί ως τό βράδυ είχε πάντα μία δουλειά να κάνει. Και τό φορέμα που φορούσε ήτανε φτωχό, πάντα τό ίδιο, μα πάντα καθαρό. Και να που ένα παλληκάρι πλούσιο κι όμορφο, τό βασιλόπουλο της χώρας, την είδε στην όχθη του ποταμού, σαν έπλενε τά σκουτιά των άδερφάδων της και των άδερφών της, και κατάλαβε πως δέν ήταν πονηρή, πως ήταν ύποταγη μένη και πως κανείς δέ θά άγρότανε να την ύπερασπιστή, κανείς, —οτε κι' οί γονιοί της.

Και σκεφτότανε: — Τί να γίνη; θά πουν οί γονιοί της.

Η Όταμί δέν εινε πονηρή, ή Όταμί δέν είν όμορφη δέ φαίνεται σαν κόρη μας, σα δούλα μας φαίνεται, ποιός θάθελε να την πάρη; Γρήγορα ή άργά, τί πειράζει! θά ύποταχθί στον άντρα που θά τη θέληση; ή Όταμί δέν τό λέει τό όχι. Αχ! άν αυτός ο άντρας μπορούσε να μη δειχτή σκληρός και να δώση τίποτα για να άναθρήσθ τό παιδι που θά κάμη!

Έτσι σκεφτότανε τό βασιλόπουλο, τό παλληκάρι αυτό.

Κι ή Όταμί, άφου έπλυνε κι' έτριψε τά σκουτιά, κάθισε σταυροπόδι άπάνου στο νερό π' άστραψε στον ήλιο, έβγαλε τό φόρεμά της, τυλίχτηκε ολόκληρη, άπ' τις άμασγάλες ως τά γόνατα, μ' ένα παληό ύφασμα, έλυσε τά μακρά μαύρα της μαλλιά κι' ύστερα καθάρισε μ' ένα ξυλαράκι τ' άσπρα της δόντια κι' άρχισε να πλένη

τά μελαχροινά της πόδια, χωρίς να ξέη πως τό βασιλόπουλο την κυττούσε, κρυμένο πίσω από μία καλαμιά μπαμπού. Και τότε την εφώνασε και σιμώνοντας της γλυκομίλησε:

— Είσαι χαριτωμένη, Όταμί, κι' όχι τόσο άδύνατη όσο λένε: όταν ένα κορίτσι ντένεται άπλά κι' είναι και ψηλή, την κρίνουν άσχημα. Άκουσα να λένε, Όταμί, πως είσαι ύποταγημένη. Μη μου αντίστέκεσαι λοιπόν, κανένας δέ θά ίδη τά χάρια μας, την ώρα αυτή που ο ήλιος κείει πάνω στον έρημο ποταμό.

Κι' ή Όταμί τάχασε μπροστά του, τάχασε με τη σταθερότητα πουχε ή έπιθυμία του, και ψιθύρισε:

— Καλά άφέντη, κάμε ό,τι θέλεις.

Και τό βασιλόπουλο, σαν τη χαιρότανε, είδε πως ήταν καλύτερη άπ' ό,τι φαίνόταν και πως τά μαύρα μάτια της —κι' άς μη δείχνανε καμιά σκέψη, κι' άς ήταν άτάραχα —σε μαγεύανε. Κι' ύστερα άπ' αυτό, οί συναντήσεις τους γίνονταν συχνότερες στην όχθη του ποταμού, στην καλαμιά από τά μπαμπού, και πάντα όταν τό βασιλόπουλο διάταζε την Όταμί ναόθη έκεινη πήγαινε στην ώρα της, χωρίς ν' άργή, κι' όλο με την ίδια ύποταγη παρόδινε τό σώμα της, κι' όλο την ίδια γλύκα έδειχνε τη λίγη ώρα που βρίσκονταν μαζί. Κι' όταν πέρασε ο καιρός πούπρεπε, είδε πως είχε γκαστροφθί.

Τότε τό βασιλόπουλο την πήρε για παλλακίδα, την έφερε μαζί με τον μαγο πουχε όλη της την περιουσία, τά κουρέλια που φορούσε, σαν εργάτισσα πουτανε, στο πλούσιο παλάτι του κι' έζησε κει όλον τον καιρό πούτανε γκαστροφθιμένη.

Μά, σαν σίμωνε ή μέρα, μία άπ' τις οίκονόμες του παλατιού της έλεε:

— Όταμί! Η γυναικά που θά γίνη μητέρα, είναι συνήθεια ν' αποτραβιέται, για να γεννήση στο σπίτι του πατέρα της. Μα έσύ δέν είσαι γυναίκα, είσαι παλλακίδα. Μη γυρίζεις λοιπόν στο πατρικό σου σπίτι, μα να δειχθής πάλι διακριτική...

Κι' ή Όταμί, άφου χαιρέτησε την οίκονόμα, σηκώθηκε και βγήκε άπ' την πόρτα του πλιθίνου τοίχου που τριγύριζε τό παλάτι.

Και περνώντας από 'νο γεφυράκι πάνω από 'να βρώμικο ποτάμι που βρισκόταν εκεί, είδε να κάθεται κάτου από 'να δέντρο, μ' ένα δίσκο στο χέρι, ένας ζητιάνος τυφλός και πολύ γέρος, που μόνο τη μέση του είχε δέσει μ' ένα βρώμικο κουρέλι και που τά χέρια του, τά πόδια του, τά στήθεια του, ή στεγνή του και γυαλιστερή πλάτη ήταν άρμημένα στην κάμη και στις μυίγες.

Ένα φιλολογικό μνημόσυνο

Η «Φοιτητική Συντροφιά», ένα σωματείο με προοδευτικές τάσεις και με αξιόλογη ως τα σήμερα δράση, που βαίνει όμως τώρα προς τη διάλυσή του εξ αιτίας του επίσημου κατατρεγμού και των εσωτερικών διαμαχών, διοργάνωσε στις αρχές του μηνός φιλολογικό μνημόσυνο για τον Ψυχάρη στο θέατρο Κοτοπούλη. Στην αθόρυβη αυτή τελετή, που συγκέντρωσε αρκετό και διαλεχτό ακροατήριο, προπάντων από νέους σπουδαστές, μίλησαν τρεις-τέσσερες λογοτέχνες κι' εκπαιδευτικοί, οι οποίοι διέγραψαν καθένας με την αποψη του το έργο και την σημασία του νεκρού αρχηγού του δημοτικισμού. Κάτι έπρεπε τελοσπάντων να γίνει, για να μην ένισχυθή από μιαν εξακολουθητική αδιαφορία ή εντύπωση πως έσταμάτησε πιά στον τόπο μας κάθε αναγεννητική κίνηση, έστω και μ' έκδηλώσεις άθαθων ένθουσιασμών. Το ετύχημα είναι πως ή νεολαία καταλαβαίνει πόσο άγώνες χρειάστηκαν για τη δημιουργία και την έπιβολή της γλώσσας, που παραδόθηκε έτοιμη σχεδόν στα χέρια τους, παρ' όλες τις αναπόφευκτες αδιαλλαξίες της. Κι' αυτό οφείλεται κυριώτερα στον Ψυχάρη και κατά δεύτερο λόγο σε μερικούς άλλους, προγενεστέρους και συγχρόνους του.

Μία άωοχρέωση ωού αραμεζήθηκε

Εκείνη όμως που δεν έπρεπε ν' αφήση δλότελα άπαρατήρητο ένα τέτοιο σημαντικό γεγονός σαν το θάνατο του Ψυχάρη είναι ή 'Ακαδημία μας, ή ίδια που άφιέρωσε, και πολύ δίκαια, μεγάλο μέρος από προηγούμενη συνεδρίασή της στο Μωραϊτίδη, μια φυσιογνωμία ξεχωριστή άσφαλώς και ένδιαφέρουσα, για την οποία το περιοδικό μας άρκετά άσχολήθηκε κι' έγινε μάλιστα αίτια να γεννηθή σχετικά κάποια κίνηση. Άλλά παράλληλα μ' αυτό καλά θάκανε, νομίζουμε, υπό την ιδιότητά της ως άνωτάτου πνευματικού ιδρύματος να μην άγνοήση τον πρωτεργάτη ένός άγώνος ένθικής σημασίας, τον έπιστήμονα που προσέφερε τις πολυτιμώτερες υπηρεσίες στη γλώσσα μας. Τον άνθρωπο τέλος που άφιέρωσε δλόκληρη τη ζωή του στην εκπλήρωση ένός ιδανικού, άδιαφορώντας προς τα έμπόδια που τον σταματούσαν κάθε τόσο και περιφρονώντας τις ταπεινές επικρίσεις του τολμήματός του. Τώρα πιά δέ βρισκόμαστε στα πρώτα χρόνια των γλωσσικών άγώνων και δεν έμπνεόμαστε από τυφλούς φανατισμούς, για να ύπάρχη φόβος μήπως ή άνακίνηση του πολυθρλήτου ζητήματος παρασύρει σε νέες

εμπάθειες. Γι' αυτό λοιπόν οι άντιπρόσωποι τουλάχιστον των γραμμάτων μας στην 'Ακαδημία δεν είχαν το δικαίωμα να άδιαφορήσουν έτσι για το θάνατο ένός Ψυχάρη.

Η διαθήκη του Ψυχάρη

Στη διαθήκη που αφήνει ο Ψυχάρης, όρίζει λογοτεχνικό έκτελεστή των τελευταίων παραγγελιών του το διάδοχό του κ. Μιραμπέλ, καθηγητή της νεοελληνικής στη Σχολή των Ανατολικών Γλωσσών και έναν από τους τελευταίους συνεργάτες του. Η πρώτη και κυριώτερη ύποχρέωση του κ. Μιραμπέλ θάνα ή έκδοση της μεγάλης γραμματικής του Δασκάλου, στην οποία εκείνος είχε άφιέρωσε τα τελευταία χρόνια δλόκληρη τη φροντίδα του και κατώρθωσε να την άποτελειώση ένα μήνα πριν άπ' το θάνατό του. Έκτός άπ' το τετράτομο αυτό έργο που θ' άποτελέσει την δλοκλήρωση της έπιστημονικής γλωσσολογικής έργασίας του, ο Ψυχάρης είχε και τη σειρά των άπομνημονευμάτων του με τον τίτλο «Η ζωή μου», που δυστυχώς δεν άπόμεινε παρά σαν ένα είδος ήμερολογιακών σημειώσεων, γιατί δεν του είχε δοθή καιρός να άφοσιωθή στην έπεξεργασία των. Άκόμα είχε στο νοϋ του μερικά σχέδια μελετών και λογοτεχνημάτων, άπ' τα όποια έλάχιστα τελείωσε. Όπως και νάναι όμως, πρέπει να θεωρηθή πραγματικό ετύχημα για το έθνος μας ή συμπλήρωση ή τελική της μεγάλης του γραμματικής, μοναδικής κληρονομίας του άκαταπονήτου αυτού ανθρώπου, που δέ μπορούσε να πιστέψη ούτε στις τελευταίες του στιγμές πως ή ήρωϊκή ζωή του θά ύπόκυπτε στο νόμο της φθοράς.

Το Νόμωελ κι' έμεις

Οπως κάθε χρόνο έτσι και φέτος άρχισε να παρατηρηται ζωηρή κίνηση γύρω άπ' το Νόμωελ έξω στην Ευρώπη, όπου παρουσιάζονται άρκετοί άξιοι να το διεκδικήσουν. Οι παρασκηνιακές ενέργειες που καταβάλλονται στην άπονομή του περιφήμου αυτού βραβείου είναι σ' όλους μας γνωστές, κι' ή κρίση της έπιτροπής, όταν δεν έρχεται σαν έπικύρωση μιας άναγνωρισμένης έργασίας, δέ χρησιμεύει παρά για τη δημιουργία ένός έφημέρου θορύβου γύρω από ένα άσήμαντο ως τότε όνομα. Γιατί, μολονότι τις περισσότερες φορές είναι δίκαιη ή έπίσημη αυτή άναγνώριση, κανένας ωστόσο δεν άγνοεί πως σε μερικές περιπτώσεις κανονίζεται με πολιτικές έπεμβάσεις και για λόγους άσυμβιβάστους προς την ύψηλή έννοια της

τέχνης. Για να σταθούμε σ' ένα χτυπητό παράδειγμα άδικίας, άρκει ν' αναφέρουμε το μεγάλο Γκόρκυ που δέ γίνηκε δυνατό να τιμηθή άκόμα με το Νόμωελ. Στη χώρα μας όμως, όπου τις περασμένες χρονιές γινόταν ταχτικά κάποιος θόρυβος γύρω από ώρισμένα πρόσωπα της φιλολογίας μας, φέτος έσώπασαν όλοι και δέν έδιακινδύνευσαν πρόταση για κανέναν άκόμα. Τί συμβαίνει τάχα; Μήπως οι Έλληνες μνηστήρες άπελπίστηκαν έτσι νωρίς για την άξια του έργου τους ή μήπως κατανόησαν την άλήθεια του βοαν έν έρήμω;

Τα τρωτά του Πανεπιστημίου

Η νέα πρυτανεία του Πανεπιστημίου 'Αθηνών δημιουργεί θορύβους για το τίποτα, μόνο και μόνο για ν' άκουστή πώς έπηλθε μια άλλαγή στα πρόσωπα, αυτό δηλαδή που γινόταν κάθε χρόνο και χωρίς τη φειτινή έπιδειχτικότητα. Έμιας τουλάχιστο δέ μάς φαίνεται να έξηγγηται κατ' άλλο τρόπο το μέτρο του άποκλεισμού από τις έξετάσεις ώρισμένων φοιτητών και των ύπολοίπων περιοριστικών διατάξεων που μόλις τελευταία ξεφύτρωσαν. Η άυστηρότητα όμως αυτή, αν προερχόταν από λόγους σοβαρής έξυγιαντικής προσπάθειας, δέν έπρεπε να έφαρμοστή μόνο άπέναντι των φοιτητών, άλλα να έπεκταθή και μέχρι πολλών ή όλίγων λειτουργών του άνωτάτου εκπαιδευτικού μας ιδρύματος, που κατέχουν άνάξια πανεπιστημιακές έδρες. Οι περισσότεροι άπ' τους καθηγητές περιορίζονται στην ξηρή από χειρογράφου διδασκαλία, ύποβάλλοντες τους άκροατές των σε μια έννευστική άντιγραφική έργασία και προκαλώντας έτσι την άποστροφή τους προς το μάθημα. Όλος ο ζήλος που έδειχναν ωστόσο κατορθώσουν να άποχτήσουν τον έπίτιμο τίτλο, όλη τους ή ένεργητικότητα, που θά έκδηλωνόταν με τη συγγραφή και την έκδοση νέων έπιστημονικών συγγραμμάτων, νεκρώθηκε με μιάς μόλις έπραγματοποιήθηκε το όνειρο του διορισμού τους. Πώς έχουν άπαίτηση λοιπόν, ύστερα από μια τέτοια χρεωκοπία, να έφαρμόζουν οι μαθητές το νόμο που διδάσκουν και δέν κρατούν οι δασκάλοι;

Η Γυμναστική των σχολείων

Καλά κι' άγια τα όσα γράφονται κι' άκούονται κι' ενεργοϋνται τον τελευταίο καιρό για το ζήτημα της γυμναστικής των σχολείων κι' αξιέπαινη ή φροντίδα του κράτους, που στο τέλος άναγκάστηκε να προσέξη τη σχετική κίνηση. Η γυμναστική, καθώς κι' ο άθλητισμός, όταν δέν έξαντλεί τον οργανισμό με τις ύπερβολές του, κρίνεται άπ' όλους άναγκαίος για τη σωματική διαμόρφωση των παιδιών και για την έξασφάλιση της υγείας στις χώρες που θέλουν να ζήσουν και να μεγαλοουργήσουν. Οι άνακινήτες όμως αυτής της ιδέας έχουν ύποχρέωση να μην άδιαφορήσουν σε μιαν ύπόδειξη που έδω δέν τονίστηκε όσο θά έπρεπε. Πρόκειται για την τήρηση ένός ώρισμένου μέτρου, άπα-

ραίτητου στην προκειμένη περίπτωση, όπως και σε κάθε άλλη, για την άποφυγή δυσάρεστων συνεπειών, σαν τον περσινο θάνατο από συγκοπή στο δρόμο ένός μαθητή του Διδασκαλείου Γυμναστικής και το προχτεσινό παρόμοιο δυστύχημα σ' έναν άθλητικό σύλλογο της πρωτεύουσας. Έκείνο που χρειάζεται προπάντων είναι ένα σύστημα ώργανωμένο που θά προυποθέτη τη διαρκή έπαγρύπνηση του γιατροϋ δίπλα στο γυμναστή και που θά καθορίξη έπιστημονικά τα άναγκαία όρια από τις άπλες σουηδικές άσκήσεις ως τις πιο δύσκολες των έπιδόσεων.

Η έδρα Νοελληνικής

Τώρα τελευταίως και στα παρασκήνια γίνεται μια ζύμωση για τη δημιουργία έδρας Νοελληνικής φιλολογίας στο έδω Πανεπιστήμιο. Και διδάσκει μόν ο κ. Βέης μεσαιωνική λογοτεχνία, άλλα ένα πανεπιστήμιο δέν μπορεί ν' άρκεσθή σ' αυτό. Χρειάζεται να δημιουργηθή έδρα Νοελληνικής και ν' άνατεθή σε άνθρωπο που και τα πράγματα να κατέχη και το κύρος που χρειάζεται να έχη για να διδάξη αυτό το μάθημα. Φίλος συνεργάτης μάς έγραψε σχετικά μ' αυτό το ζήτημα και ρίχνει στο χαρτί το όνομα του κ. 'Αριστου Καμπάνη. Και άλλοτε όταν είχε άνακινή τη τέτοιο ζήτημα, ο κ. Γρυπάρης διευθυντής της 'Ανωτάτης Έκπαιδεύσεως στο ύπουργείο, μεταξύ άλλων είχε προτείνει και τον κ. Καμπάνη και δέν χωρεί καμιά άμφιβολία πως από όλους τους μνηστήρας της έδρας αυτής ο μόνος που δέν θά την θελήση και για την οποία είναι έν τούτοις ένδεδειγμένος είναι ο κ. Καμπάνης. Έκείνο όμως που προσέχει είναι να κατανοηθή ή άνάγκη της από τους άρμοδίους και ή σημασία που θά είχε ή διδασκαλία του μαθήματος αυτού στην πνευματική άνάπτυξη του σπουδαστού.

Τα χειρόγραφα του Μωραϊτίδη

Πληροφορούμεθα ότι ο 'Αλέξανδρος Μωραϊτίδης άφησε ένα κιβώτιο με χειρόγραφα και σημειώσεις. Το κιβώτιο αυτό ήλθε από το σπίτι που έμεινε στην δδδ Καποδιστρίου και το παρέλαβε μια υπηρέτρια που τον ύπηρετούσε ίκανό χρονικό διάστημα κι' έγνώριζε την κάθε λεπτομέρεια της ζωής του και της δουλειάς του. Μετά το θάνατό του δέν έγινε κανένας λόγος για τα χειρόγραφα αυτά. Έφ' όσον όμως ύπάρχουν, ή 'Ακαδημία έχει χρέος να ένδιαφερθή, ν' άνακαλύψη που βρίσκονται και να τα παραλάβη άποζημιώνουσα τους νομίμους κληρονόμους, αν ύπάρχουν. Η έργασία όμως των πνευματικών ανθρώπων δέν άνήκει στον κανένα που τους ύπηρετήσει, άλλα είναι ένθικώς θησαυρός, και όπως για τους άρχαιολογικούς θησαυρούς το Κράτος έχει νόμους και περιορίζει την ιδιωτική εκμετάλλευση, έτσι πρέπει να βρη έναν τρόπο να ρυθμιση και τα πνευματικά έργα αυτών που φεύγουν.

ΑΝΤΩΝ ΣΤΡΑΣΙΜΙΡΩΦ

ΤΟΥ ΡΑΜΑΝΤΑΝ-ΜΠΕΗ ΤΑ ΠΑΛΑΤΙΑ

(Συνέχεια από το προηγούμενο)

κούγομε και μαθαίνουμε πώς εννιά μπέηδες από εννιά χώρες στοιχίμα στοιχημάτισαν: να σηκώσουν στον Άπάνω-Κάμπο φρούριο έφταόροφο και να φτάσουν ως τις ουράνιες πύλες. Η αλήθεια ψέμα να είναι, του Μηρά-μπέη γιέ, Ραμαντάν-μπέη. Ομως ανοιχτά κι' ορθά-κοφτά να τα πούμε: τί βάλθηκε της Πόλης ο μπέης, από χώρα μακρινή, που αλύπητα κι' ασυλλόγιστα τα πλούτη του χύνει στα δάσα τα δικιά μας; Άρχαία σοφία έδω μ'αξ όδηγει, μπέη, και τη σοφία αυτή άκου: στοιχίμα ενάντια στο στοιχίμα θα χτυπήσω και πλούτη ενάντια στα πλούτη! Τί στοιχίμα έκανες σε χώρες μακρινές, Ραμαντάν-μπέη, και τί πλούτη στοιχημάτισες ενάντια στού μπέη της Πόλης τα πλούτη;

Βουβάθηκαν οι έρμες αυλές. Ο Ραμαντάν-μπέης σούφρωσε τα στριφογυριστά του φρούδια κι' έτσι απάντησε:

Με φωτάτε, του πατέρα μου συνομήλικοι, και θα σ'ας πώ: ένας είναι ο Άλλάχ στα ουράνια κι' ένας ο Σουλτάνος στην Πόλη. Οι χώρες μας, οι γυναίκες και τα παιδιά μας, τα σπίτια κι' οι τάφοι μας—τό πάν είναι δικό του και πάνω σ' όλα αυτός είναι ο αφέντης. Και μόνο την άγαπη του έχω γώ, γέροντες, και τίποτα δέν του έχω στοιχηματίσει, γιατί τό πάν είναι δικό του. Ταράχτηκαν τότε οι περήφανοι γέροι: ένας-ένας όρθωσαν τα ηρωικά τους μέτωπα κι' έτσι αποκρίνονταν:

Λάθος κάνεις, γιέ του Μηρά-μπέη. Η γής αυτή είναι δική μας και κανενός άλλου! Άπατάσαι, νεαρέ συνάδερφε! Οι πατέρες κι' οι παπούδες μας κοιμούνται στους τάφους τους δικούς τους—τάφους ηρωικούς. Ραμαντάν-μπέη, δέ χτίσαμε μες τα σπίτια και τις καλύβες μας με ξένο χρυσάφι, μα με τη δουλιά, κι' είναι δικιά μας!

Εσένα, άδεραφέ Ραμαντάνε, τό ξένο ψομί σ' έμαθε να λές αδιάντροπα ψέμματα, γιατί οι γυναίκες μας και τα παιδιά είναι δικιά μας, όσο πού φέρνουμε πάνω στους ώμους τα κεφάλια μας!

Οι περήφανοι ηρωικοί γέροι έτρεμαν από θυμό και μίσος...

Μά φοβερή κραυγή έπνιξε τις επιπλήξεις τους: σύννεφο γεράκια έκλωσαν κύκλους πάνω απ' την αυλή, τσιρίζαν κι' έσπταν κλαδιά απ' τα σκοτεινά πιζάρια άπάνω. Ένώ οι πλατιές σιδερένιες πόρτες του Ραμαντάν-μπέη με κόπο ανοίξαν και στις άπέραντες αυλές χύθηκαν με θόρυβο καβάλλα και πεζούρα, άρματαίμενοι απ' τα κεφάλια ως τις φτέρες, του Ραμαντάν-μπέη πιστοί συνομήλικοι, άκολουθούμενοι από

πλήθος άντρες της ηρωικής του Μηρά-μπέη γεννιάς...

Τότες όρθώθηκε στο πόδια κι' ο Ραμαντάν-μπέης, στα πιστόλια έβαλε τό χέρι του κι' έτσι άρχισε να μιλάη:

Νά σ'ας πώ τώρα, μπέηδες: παλιό τραγούδι είναι οι σορίες του δερβίση Καρτζή-Μπιν-Όλάν! Τό δικό μου νέο τραγούδι είναι αυτό: όπου του Σουλτάνου ο λόγος τόπο δέν πιάνει εκεί ο θάνατος ο ίδιος του θα μιλήση! Και θα μιλήση αυτός, μπέηδες, στο φώς της μέρας του Θεού κι' όχι κάτω απ' τόν πέπλο της νύχτας, όπως μιλάει ο άμαλώδης σας δερβίσης!

Δέν είχε πάψει ακόμα η άπαίσια φωνή του Ραμαντάν-μπέη κι' οι περήφανοι γέροι της έλευθερης χώρας της Ροδόπης σήκωσαν πρασινισμένα από θυμό τα πρόσωπά τους κι' ο πιο γέρος τους έτσι στα λόγια του αποκρίθηκε:

Ένας! Άλλάχ άγρυπνεϊ πάνω στους ανθρώπινους λογισμούς, του Μηρά-μπέη γιέ, Ραμαντάν-μπέη! Μά ξέρε το, πώς όχι τ' άσημένα κομπούρια, μά η ηρωική καρδιά βαστάει τα κεφάλια μας στους ώμους! Και δέν ξέρονμε μες τί μίλησε κι' ελε τις νύχτες ο έρημίτης δερβίσης, μά ξέρονμε πώς εσύ έπρόδοσες με όρκο τό Θεό, τό λαό και τη γή της Ροδόπης!

Σιγά κι' άργά μιλούσε ο περήφανος γεροντότερος μπέης. Μά η φωνή του έσβυσε, τινιόταν και στο τέλος μόλις άκούγονταν τα λόγια του: βάρυταν τα βλέφαρά του, πάγωσαν τα χείλη του, τό χρώμα του θανάτου σκέπασε τό γέρικο πρόσωπό του, άναστέναζε και σωριάζονταν κάτω νεκρός.

Ανατόχισαν τότε Ραμαντάν-μπέη οι πιστοί άντρες, έμεινε άπορώντας κι' ο ίδιος του ο Ραμαντάν-μπέης: — Οι Άχασελεμπιανοί μπέηδες ένας-ένας έχαναν τό χρώμα του προσώπου τους, ένοιωθαν βαρειά τα βλέφαρά τους, παγωμένα τα χείλη του κι' ένας-ένας σωριάζονταν, θερισμένοι από άγνωρο θάνατο. Μόλις ο νεότερος τους στην τελευταία του ώρα μπόρεσε να πη:

Έπίορκε Ραμαντάν-μπέη! Στη Ροδόπη δέν έγινε μήτ' άκούστηκε ο θάνατος να μιλήση σ' άσπλους φίλους μες στα παιρικά σπίτια!

Έτσι μίλησε ο τελευταίος τών Άχασελεμπιανών μπέηδων και χωρίστηκε απ' την ψυχή.

Τότες ο δούλος ο ντυμένος στο χρυσάφι, πού ύπηρετούσε στο τραπέζι, όρθώθηκε στη μέση στους πεθαμένους γέροντες, όλος περηφάνια για τό κατορθώμα του. Έστρεψαν πίσω τα πρόσωπά τους οι πιστοί του Ραμαντάν-μπέη συνομήλικοι, ντραπήσαν οι άντρειούμενοι άντρες της γεννιάς του Ραμαντάν-μπέη... Ο ίδιος του Ραμαντάν-μπέης, φοβερά θυμωμένος, άπλωσε τό σπαθί του στο συχαμερό δούλο.

Μά τώρα πάλι κραυγές σκόρπισαν τα γεράκια και κύκλωσαν σύννεφο του Ραμαντάν-μπέη τα δώματα: εκεί μ' ένα γεράκι στο χέρι φάνηκε η Μισριανή νύφη με πέπλους μεταξωτούς — όλη δυό μάτια, — δυό φλογερά μάτια.

Ω, όμορφη ήταν εκείνη, χαριτωμένη, θεϊκά, νεράιδα με τη φλόγα εκείνη στα μάτια, φλόγα μίσους κι' έχτροτητας!

Και γαλιήνεσε ο Ραμαντάν-μπέης, άνακουφίστηκαν οι πιστοί του άντρες.

Τότες δούλοι έτρεξαν κι' έφεραν του Ραμαντάν-μπέη τό άτι. Πήδηξε πάνω του με τα μάτια πλημμυρισμένα στο αίμα ο μπέης και φοβερά μιλώντας στους διαφασμένους για πόλεμο άντρες:

Γενναίοι! τους είπεν ο νεαρός δεσπότης, ο λαός τό έθνος του σήμερα έξουσιάζει. Έμπρός, να πάρουμε ό,τι μ'ας άνήκει! Ηρωϊκός είναι ο λαός μας κι' ο Σουλτάνος μ'ας τάζει τό μισό ντουϊνά!

Όρδη λύκων στην καρδιά του χειμώνα δέν ουρλιάζει και δέν ορμιάει έτσι, όπως του Ραμαντάν-μπέη οι χιλιάδες άφροισιμένοι χυμίζαν στα δάσα.

Και χύθηκε ηρωϊκό αίμα: άναψεν όλέθριος πόλεμος άνάμεσα στα γενναία τέκνα της ηρωϊκής γής.

Ο δερβίσης Καρτζή-Μπιν-Όλάν σάν άόρατο πνεύμα έμφανιζόταν στα ψηλά βράχια και σκοτεινά δάσα κι' ενεθάρρυνε κι' άναβε τους άτελειμένους πολεμιστές για τ' όνομα, την τιμή και την έλευθερία της Πομάκινης γεννιάς.

Κι' ο Ραμαντάν-μπέης με τη συντροφιά του όρμούσε σάν τό δρεπάνι του Χάρου κι' έσπερνε τρόμο και φόβο, σκλαβιά και καταστροφή.

Την έβδομη όμως μέρα της Ροδόπης τα δάσα αντίβούϊσαν απ' τις τρομπέτες χιλιάδων στρατιωτών: από τό Ντεβέ-μουργάζι χύθηκε στα βουνά ένίσχυση στο Ραμαντάν-μπέη, έφτασαν ξένες δυνάμεις, του Σουλτάνου στρατός.

Σκοτεινίσσε τότες ο ξάστερος του Άχασελεμπι ουρανό, έσώπασαν τό βουνά, βουβάθηκαν τα δάσα.

Αντάμωσαν ο Ραμαντάν-μπέης τα Σουλτανικά στρατεύματα, έσθησε παντού στη Ροδόπη φυλάκια και σκοπιές και κάρφωσε στις κορφές του Άχασελεμπι ξένες σημαίες...

Μά την άλλη μέρα, πριν ακόμα απ' τόν έρχομό της αύγης, μπρός στού Ραμαντάν-μπέη τις πόρτες στάθηκαν οι γέροι κεχαγιαδες τών κοπαδιών του—άσπρομάλληδες όλοι τσοπάνοι, μελαγχολικοί τώρα και θλιμμένοι.—Σκόρπιζαν χρώμα στα λευκά τους κεφάλια και κακιά έφεραν ειδηση:

Ω, καϊμένη μας, μπέη! φώναζαν αυτοί—άρρώστεια, άρρώστεια βρήκε τα καλοθεμένα σου κοπάδια!...

Και κατά τό ηλιοβασιλέμα της άπαίσιας αυτής ημέρας οι γέροι—οι φορείς της σοφίας στο Άχασελεμπι—δίδασκαν τό τέκνα τους σε σπίτια και καλύβες, δίδασκαν σοφία αιώνια κι' έλεγαν:

Σοφός είναι, παιδιά, ο δερβίσης Καρτζή-Μπιν-Όλάν και άγιο νάσαι τόνομα του εις τους αιώνες, γιατί αυτός δίδασκει:

Τό ψέμα δέ σβύνει με τό ψέμα κι' η ντροπή με την ντροπή!

Κι' όποιος φόρο πληρώνει σ' εκείνους πού βεβηλώνουν την πατρίδα του, μόνος του αυτός βεβηλώνει την άγια του γής!

Γιατί ο φόρος δέ βαστάει την έξουσία, μά τα γερά τα μπράτσα!

Η άράχνη φαίνει τό δίχτυ και πιάνει μύγες: η άράχνη είναι ο προδότης, τό δίχτυ ο φόβος κι' η μύγα ο ντροπιασμένος σκλάβος.

Μηγάρις είμαστε σκλάβοι πιά, άντρες Ροδοπιανοί;

Ω, η άράχνη θα σαπίση στο χώμα της γής, οι άνεμοι θα χαλάσουν τό δίχτυ και τα γερά τα μπράτσα θα στήσουν πάλι στα κούτελά μας τη δόξα τών άγιων μας προγόνων!

Κι' ως βουβάθηκαν τα δάσα και τα βουνά μας! Κι' ως έμεινε έρημη η άγια μας γής! Άς είναι! Πάνω μας και πάνω στην ένδοξη μας κληρονομιά άγρυπνεϊ ο μεγάλος Άλλάχ, πού μόνος αυτός είναι ο πατέρας κι' αφέντης μας! Και θα στηρίξει αυτός τα παλληκάρια τα δικά μας και θα φωτίση πάλι ο ήλιος πάνω στο Άχασελεμπι!

Ω, σοφός είναι, παιδιά ο δερβίσης Καρτζή-Μπιν-Όλάν και άγιο νάσαι τόνομα του εις τους αιώνες!

Αυτά έδίδασκαν τα τέκνα τους οι άσπρομάλληδες γέροι, οι φορείς της σοφίας στο Άχασελεμπι.

Στό στρατόπεδο πάλι του Ραμαντάν-μπέη βασίλευεν η σιωπή κι' ο φόβος.

Ο φοβερός δεσπότης ήταν στον Άπάνω-Κάμπο. Έκει άνέτειλεν η αύγη όμοια με μαυροκόκκινα κάρβουνα μες από άπέρανη άβυσσο της ανατολής, ενώ τα σκοτεινά άπομεινάκια του νυχτερινού χάους, πού σάν όμίχλη ήταν άπλωμένα στην άτμοσφαίρα, άφηναν να πέφτουν στον κάμπο άόρατες δυνάμεις, πού άνάδιναν πνοή θανάτου.

Στά κοπάδια λυσομανούσεν η άρρώστεια—φοβερή, μυστική, άόρατη.

Κι' έπερταν οι χιλιάδες τα ζφα στο βοσκοτόπι, χτυπημένα από θανατερή δύναμη κι' έγίωμιζαν τόν κάμπο με πτώματα, πού σωριάζονταν μαύρα σάν κάρβουνα.

Δέν έχει γίνει φοβερότερος ούτε κάμπος πολέμου, ύστερ' από αίματερή μάχη. Ο Ραμαντάν-μπέης στεκόταν μες στα κοπάδια κι' ακήνητος έβλεπε.

Τόν πλησίασαν τότες οι γέροι κεχαγιαδες του, τόν έπροσκύνησαν και όδήγησαν μπροστά του γριά μάγισσα απ' τόν κάτω κόσμο.

Και είπεν η μάγισσα:

Για τόν μπέη είναι θλιβερό, μά για τριχό της άρρώστιας είναι κάρβουνο μαύρο. Και τό κάρβουνο είναι από κόκκαλο ανθρώπου. Και τό ανθρώπινο αυτό κόκκαλο είναι από πρώτη μάννας άρσενική γέννα. Όνας βασίλευει ο ήλιος, τσοπάνοι, τό παιδί στη φωτιά τό καϊνε κι' απ' κόκκαλα κάρβουνο στο νερό τό ριχνουν, από τουτό τόρα τό νερό ραντίζουν τα κοπάδια τάρωστα. Για τόν μπέη θλιβερό είναι, μά σάν κάνει αυτά ο μπέης, φορτιό μάλαμα η μάγισσα θα πάρη.

Χλώμισεν ο Ραμαντάν-μπέης: γέννα κι' ο ίδιος του περίμενε—πρώτη μάννας γέννα! Σκοτεινίσσαν τα μάτια του φοβερού δεσπότη...

Κ' ύστερ' από μιά ώρα καθάλαρηδες γρήγοροι, του μπέη άργάτες, πέταξαν στα κα-

PAUL CLAUDEL

ΤΟ ΣΠΙΤΙ ΤΟΥ ΑΝΤΩΝΙΝΟΥ ΡΕΪΜΟΝ ΣΤΟ ΤΟΚΙΟ

Τίποτε θλιβερότερο από τό τετραγώνο παράθυρό μας, πού φαίνεται πώς είναι φτιαχμένο όχι για να άναπνέη κανείς άέρα και φώς, αλλά για να τα διώχνη με την πολλαπλή του άσπίδα από ζηλότυπο γυαλι και κουρτίνες. Τέ ιαπωνικό σπίτι απ' εναντίας, πίσω από τις βεράντες του, πού τό προφυλάσσουν από τη βάρβαρη επίθεση του άέρα και της βροχής, και πίσω από τα έλαφρά του κινητά παραπετάσματα, είναι ανοικτό καθ' όλο τό μήκος της προσόψεός του πρós τα έξω. Τό παρισινό μας δωμάτιο, μέσα στους τέσσερες τοίχους του, είναι ένα είδος γεωμετρικού τόπου, μία κατά συνθήκην τρύπα, πού φωτίζεται από τό άδύνατο φώς πού άνακλάται απ' έξω, πού τό επιπλώνουμε με εικόνες, με μπιμπλό και ντουλάπια, πού τοποθετούμε μέσα σ' αυτό τό ντουλάπι, όπως ένα κεφάλι με κλειστά μάτια είναι γεμάτο από άναμνήσεις άλλοτε καθαρότερες και άλλοτε πιο συγκεχυμένες: τό ιαπωνικό δωμάτιο απ' εναντίας είναι φτιαχμένο για την καθημερινή πραγματικότητα του καιρού, του ήλιου και της έποχής, όπως εκδηλώνεται στον ουρανό και στη φύση, έσω και χάρις στον ταπεινό παράδεισο ενός μικρού κήπου. Τί κριμα πού κάνει τόσο κρύο, πού καισε τόσο εύκολα, πού μόνο γονατιστός μπορείς να μείνης και πού κανείς δέν αισθάνεται εκεί μέσα πώς βρίσκεται στο σπίτι του!

Γι' αυτό ο φίλος μας Ρεϊμόν, άφού άφήρεσε όλα αυτά τα μειονεκτήματα, προσπαθήσεν να κρατήσει, ό,τι ουσιαστικές και εύχάριστο είχε τό ιαπωνικό σπίτι, πού είναι όχι τόσο ένα κουτί όσο ένα ένδυμα, ένα μέσον ζωής και άνατροφής, και πού, άν και διατηρεί τη ζωική θερμότητα, δέν μ'ας στερεί της άσκήσεως και άφίνει στα αισθητήρια όργανά μας ένα πλατύ πεδίον.

Έπειδή δέν διέθετε παρά έναν περιορισμένο χώρο, αντί να τοποθετήσει τα διάφορα κομμάτια από τα όποια αποτελείται μία κατοικία τό ένα κοντά στο άλλο, τα έτοποθέτησε τό ένα πάνω στο άλλο, γιατί δέν τα έθεώρησε ως κουτιά, αλλά ως όργανα πού δέν σκοπεύουν άπλωσ να μ'ας προσπίσουν φυλακίζοντάς μας συγχρόνως, αλλά να επιτρέψουν την εύκολη και λεπτή άνταλλαγή, μες απ' τό πνευματικό τζάμι, πού μοιάζει με μιά διαφανή μεμβράνη, δύο ζωόν πού ίσοροπώνουν με την άπαίσια έντολή: ν' άρπάξουν από μάννας άγκάλες πρώτη γέννα σερβική...

Στόν κάμπο θερίζαν. Στο Άχασελεμπι τα βουνά άχολογούσαν. Στόν Άπάνω-Κάμπο μυρμηγκια οι χτίστες κάρφωναν τη Ροδόπη: σήκωναν σεράγια από άσπρογάλαζο μάραρο και φρούρια σήκωναν έφταόροφο. (Τό τέλος εις τό ερχόμενον)

Μετάφρ. ΤΑΣΣΟΥ ΒΑΦΕΙΔΗ

ροπού, μιάς έσωτερικής και μιάς έξωτερικής. Τα δωμάτια αυτά είναι διατεταγμένα γύρω από τόν κεντρικό άξονα όπως οι άναπνευστικοί κλάδοι γύρω από την τραχεία, γυρίζουν πρós τις διάφορες πλευρές του όρίζοντος και έχουν κτισθή σε τρόπο ώστε να χρησιμοποιούν υπό τις καλύτερες γωνίες την ήλιακή ακτίνα, έφ' όσον ο ήλιος γέρνει. Τό κάθε ένα αποτελείται πραγματικώς από δύο ταρατσες, πού η μία τους βρίσκεται στη θέση της στεγής και η άλλη είναι έσωτερική, και προσαπίζεται από τζάμια: αλλά τό γυαλί, κάτι προσωρινό, κάτι ψεύτικο, έχει όση θέση έχει και ο τοίχος. Για να τονισή ακόμη περισσότερο τόν χαρακτήρα αυτών μονίμου κατασκηνώσεως πού έχει τό σπίτι του, ήθέλησε τό άνοιγμα πρós τόν έλεύθερον άέρα να ύπάρχη κυρίως εκεί όπου οι δύο τοίχοι συνενώνονται και πιστοποιούν άκόμη σκληρότερα τη φυλακή μας, έκοψε, άν μού επιτρέπεται η έκφρασις, τη φυλακή σύρριχα δέν ύπάρχει πιά καλλι έφ' όσον δέν ύπάρχει πιά κώδως, αλλά μόνο ένα επίπεδο, πού χρησιμοποιείται για τις οικιακές μας άναγκες, κάτω απ' τα μάτια του Θεού, για την άνάπαυση και την κίνησή μας.

Φυσικά ένα σπίτι αυτου του είδους δέν εξηγείται από τα έξω πρós τα μέσα, όπως οι στρατώνες όπου κατοικούμε, αλλά από τα μέσα πρós τα έξω, όπως ένα δν ζωντανό, ένα από εκείνα, παραδείγματα χάριν, πού σκεπάζονται από ένα σκληρό ίστό και από ένα άβεστολιθικό περιβάλλον. Και τό κύριο όργανο είναι η άρτηρία πού φέρει όλα τα άλλα όργανα σε επικοινωνία μεταξύ τους, τό νεύρο, ο μύς και ο σωλήν, πού έπειδή τό σπίτι έκτείνεται σε ύψος, είναι έδω ή σκάλα. Είναι μονοκόμματη και στρέφεται όπως η κλίμαξ ενός σαλιγκαριού. Την παραβάλλω άκόμη με την κίνηση με την όποια τό έθνικό δένδρο ή κοινωνιακά, περιφέρει τό φύλλωμα της για να τό εκθέσση στις διάφορες πλευρές του όρίζοντος. Είναι ο βαθύς κορμός πάνω στον όποϊον όλα προσαρμόζονται και πού έχει τη ρίζα του στη μεγάλη κοινή αίθουσα όπου κάθε κάτοικος, πού βγαίνει από τό ατομικό του έργαστήριο, πάει για να βρή τό τραπέζι και τό τζάκι.

Ένα σπίτι πού δέν έχει γίνει με τό σκοπό να είναι κτίριο, αλλά για να είναι η κατάλληλη επένδυση μιάς ζωής, δέν μπορεί να είναι κατασκευασμένο από έτερόνομα υλικά. Τακτοποιεί, διευρύνει, άπλώνει και τραβά ένα δημιουργο ύφασμα, πού αποτελείται από ένα είδος τοιμάνω με άλλον, παρά από πορσελλάνα ή από μάραρο. Όυτε καρφιά, ούτε επιπλα πού σε ξενίζουν, ούτε έργα τέχνης, ούτε καταθλιπτικοί πίνακες, ούτε κουρέλια δέν ένοχλούν, δέν είνυν, δέν πληγώνουν, δέ στενοχωρούν τη σκέψη και τό σόμα του ένόικου, πού κλείνεται εκεί μέσα όπως ένα φεζι στην τρύπα του. Θά έλεγε κανείς πώς την ζσεταίνει με τη δική του θερμότητα και τη φωτίζει με τό δικό του φωσφορισμό.

Γ. ΚΟΤΖΙΟΥΛΑ

ΕΝΑ ΠΑΙΓΝΙΔΙ ΔΙΗΓΗΜΑ

Ησυχό απόγεμα καλοκαιριού. Οί δικοί μου έλειπαν έξω στις δουλειές. Μονάχα τὰ δυὸ μικρότερα ἀδέρφια μου χοροπηδοῦσαν στὴν αὐλὴ ξεφωνίζοντας μαζί με δυὸ τρίτα γειτονόπουλα πὺ ἐρχόνταν σχεδὸν κάθε μέρα στὸ σπίτι μας γιὰ νὰ παίξουν. Ὁ σκύλος, ξεπλωμένος στὶς πλάκες κάτω ἀπ' τὴ συκαμιὰ, γύριζε κάποτε τὰ μάτια του νυσταγμένα πρὸς τὸ μέρος τους καὶ κουνούσε ἀργὰ τὴν οὐρὰ του. Οἱ κόττες σκαλιζάνε παρέκει τὸ χῶμα τοῦ χώραφιου, κ' ἡ γάτα ἔπαιξε με κάτι παραδάλὰ κουρέλια πὺ τάρριχνε στὸν ἀέρα καὶ τὰ περιέμενε.

Τὰ παιδιά παραξενεύτηκαν κάπως, ὅταν μ' ἀκούσαν νὰ τους λέω νὰ παίξουμε μαζί κρυφτούλι. Δὲ μπορούσαν νὰ καταλάβουν τί μ' ἔκανεν αὐτὴ τὴν ὥρα ν' ἀφήνω τὰ χαρτιά καὶ τὰ γραψίματα, ὅπου εἶχαν συνηθίσει νὰ με βλέπουν παντοτείνῃ σκυμμένο. Κι' ἀλήθεια, ἦμουν δὲν ἦμουν δεκατέσσερω χρονῶ καὶ ποτὲ δὲ σήκωνα τὰ μάτια μου ἀπ' τὰ βιβλία καὶ τὰ τετράδια.

Ὁ πατέρας αἰσθανόταν γι' αὐτὸ μιὰ κρυφὴ ἱκανοποίηση, ἀλλὰ τὰ παιδιά δὲν εἶχαν, φυσικά, κανένα λόγο νὰ συμπάθουν αὐτὴ μου τὴν προσήλωση στὰ γράμματα. Μολαταῦτα δὲ μπορῶ νὰ πῶ πὺς δὲ μ' ἀγαποῦσαν, γιατί ποτὲ δὲν ἀκούγαν καδὸ λόγο ἀπ' τὸ στόμα μου, κ' ἂν καμμιά φορὰ δοκίμαζα νὰ τὰ μαλώσω, μοῦ ἦταν ἀδύνατο νὰ κρατήσω γιὰ πολλὴν ὥρα τὴ σοβαρότητά μου μπρὸς τὰ γελαστὰ πρόσωπα τους πὺ φαιδρύνονταν ἀκόμα πὺ πολὺ βλέποντας τὴν ἀσυνήθιστα ἀυστηρὴ ἐκφρασή μου.

Αὐτὴ τὴ φορὰ χάρηκαν βέβαια πολὺ πὺ θάχαν κ' ἕνα μεγαλύτερο στὸ παιγνίδι τους καὶ σκορπίστηκαν γύρω πρὶν προγράψω νὰ τους δώσω μερικὲς ὁδηγίες. Ὅταν σὲ λίγο ἀκούσα ἀπὸ διαφορετικὰ σημεῖα τὶς ψιλὲς τους φωνὲς πὺ με καλοῦσαν, δὲ δυσκολεύτηκα καὶ πολὺ νὰ τὰ βρῶ, γιατί καθὼς ἐπλησίαζα στοὺς κρυψῶνες τους, μὴ μπορῶντας νὰ συγκρατηθοῦν, ἄφηναν κάτι πιγυμένα γέλια κ' ἔτσι προδιδόνταν. Ἀμα ἐρχόταν ὁμως ἡ δικὴ μου ἡ σειρά νὰ κρυφτῶ, τὰ πράματα δὲν ἦταν τόσο βολικά. Κατῶρθωνα πάλτα νὰ βρισκοῦ ἕνα μέρος πὺ δὲν μπορούσαν ἀπ' τὴν ἀρχὴ νὰ τὸ υποπτευθοῦν, κ' ἔτσι περνοῦσε κάμποση ὥρα ὡσπὺ νὰ με ζετρῶσαν. Πότε χωρῶμον στὸ παχνὶ τῆς ἀγελάδας μες στὸ καλύβι, πότε ἀνέβαινα στὸ ψηλότερο κλωνάρι τῆς συκαμιᾶς, πότε κρυβόμουν σὲ καμμιά γούβα γύρω ἀπ' τὸ σπίτι, καὶ πότε ἔπαιρνα θέση, ἀπ' τὸ μέσα μέρος, πίσω ἀπ' τὴν πόρτα πὺ ἀνοιγοῦλενε βιαστικά ἀπ' τὰ παιδιά, καθὼς ἔτρεχαν ξαναμμένα ἀπὸ δῶ κ' ἀπὸ κεῖ γιὰ νὰ με ζητήσουν.

Κόντευε πιά νὰ βραδιάση καὶ τὸ παιγνίδι μας ἐξακολούθησε, χωρὶς νὰ κου-

ραζόμεστε. Αὐτὴ τὴ φορὰ ὁμως ἀδικα με γύρευαν τὰ παιδιά πηδώντας ξυπόλυτα καὶ φωνάζοντας ἤμουν κρυμμένος γιὰ καλὰ κ' ἔτρεπε νὰ ἰδοῦσαν πολὺ ἀκόμα ὡσπὺ νὰ με βροῦν. Εἶχα μπεῖ σ' ἕναν ἀδειανὸ τάλαρο, στημένο σὲ μιὰ ἀκρὴ τοῦ σπιτιοῦ, πὺ μόλις με χωροῦσε, κ' εἶχα ρίξει γιὰ προφύλαξη ἀπάνω μου ἕνα μάλινο σκέπασμα πὺ τὸ τράβηξα μες ἀπὸ τ' ἄλλα ἀπὸ τὴν κασέλα πὺ βρέθηκε μπρός. Ἀπὸ κεῖ μέσα, ἤσυχος πιά, ἀκούγα τὰ βιαστικά πατήματα τῶν παιδιῶν πὺ μπαίνονβγαίναν κάθε τόσο καὶ μάντευαν τὴν ἀνυπομονησία τους ἀπ' φωνὲς, πὺ ἐνῶ στὴν ἀκρὴ με κράζαν κοροϊδευτικά, ὅσο περνοῦσε ἡ ὥρα παίρναν ἕναν παρακαλεστικό, παραπονηρικό τόνο. Ρωτοῦσαν τὼνα τ' ἄλλο μήπως μ' εἶχαν ἰδεῖ πουθενά, ἀλλὰ κανένα δὲ μπορούσε νὰ δώση θετικὴ πληροφορία. Τὴ μιὰ ἔλεγον πὺς μ' εἶχαν πιάσει νὰ κρύβουμαι πίσω ἀπὸ ἕναν τοῖχο, τὴν ἄλλη νὰ χάνουμαι πέρα μες στὰ δέντρα. Κι' ἡ συζήτηση τῶν μικρῶν συνεχιζόταν με πείσμα κ' ἡ ὀργὴ τους ἀπ' τὴν ἀμηνχανιά μεγάλωνε. Ἐφαξαν ξανά γύρω ἀπ' τὸ σπίτι, με κάλεσαν ὅσο μπορούσαν δυνατὰ, προσπαθώντας νὰ με ξεγελάσουν μ' ἀθῶα τεχνάσματα, καὶ τέλος ἀπελπισμένα ἔπαυαν νὰ με ζητοῦν. Ἦταν καιρὸς ἄλλωστε νὰ πᾶνε στὰ σπίτια τους τὰ ξένα παιδιά, γιατί τάχανε φονάξει οἱ μαννάδες τους.

Ὅταν κατάλαβα πὺς εἶχαν χωριστῆ, ξεσκεπαστήκα με προφύλαξη καὶ, δίχως νὰ βγῶ ἀκόμα, ἔρριξα μιὰ ματιά μες ἀπ' τὴν πόρτα. Ἦμουν ἕτοιμος νὰ πεταχτῶ πιά ἀπ' τὸν τάλαρο, ἀλλὰ τὴν τελευταία στιγμή δὲν ἔξερο τί με κράτησε νὰ μείνω. Ἐξω εἶχε ἀρχίσει νὰ σκοτεινιάξῃ πιά, κ' ἀπάνω στὸ πεζοῦλι ἀκούσα τὸν κρότο τῆς βαρέλας πὺ ἐφερότνε ἡ μάννα μου γυρίζοντας ἀπ' τὴ βρῦση. Σὲ λίγο ξεχώρισα τὴ μιλιὰ τῆς γιγαγιάς μου πὺ ἔφερνε ἀπ' τὴ βροχὴ τὰ βῶδια με τὴ γελὰδα πὺ μούγκριζε ζητώντας τὸ μὸσκάρι. Ἐπειτα, καθὼς ἐνοιωθα ἕνα μούδιασμα ν' ἀπλόνετα στὸ σῶμα μου, συνήρθη με μιὰς ἀπ' τὶς δυνατὲς φωνὲς τῆς θειᾶς μου πὺ μόλις εἶχε ἐρθῆ ἀπ' τὸ μύλο καὶ, φαίνεται, με κάποιον τάχε βάλει. Αἰτία τοῦ θυμοῦ τῆς ἦταν, καθὼς πρόσεξα, κάτι γυναικες ἀπὸ τ' ἄλλο χωριὸ, πὺ εἶχαν κουβαλήσει στὸ μύλο με τὰ μουλάρια δὲν ἔξερο πὺσα σακκιὰ καλαμπόκι καὶ δὲν εἶχαν ἀφήσει νὰ πάρη ἀπὸ νωρὶς ἀράδα γιὰ τ' ἄλεσμα. Τῶρα ἔτρεπε νὰ χάση καὶ κάμποσο μέρος ἀπ' τὴν ἄλλη μερα γιὰ νὰ φερῇ στὸ σπίτι τ' ἀλεύρι. Στὸ μεταξύ ἡ μάννα μου εἶχε ἀνάψει φωτιά ἀπὸς στῆ γωνιά κ' ἔτοιμαζε τὸ δεῖπνο. Τὰ παιδιά δὲν ἀκούγονταν ἄλλο. Εἶχαν πέσει νὰ κοιμηθοῦν, ὅπως γινόταν κάθε βράδυ, χωρὶς νὰ περιμένουν νὰ συμμαζωχτοῦν οἱ μεγάλοι. Νησιτικά δὲν ἦταν, γιατί εἶχαν φάει ἀρκετὰ κομμάτια τ' ἀπομεσημερο. Σὲ λίγο ἀκούστηκαν στὴ ρούγα τὰ κυτριά τῶν γιδιών καὶ τὰ σαλαγητὰ τῆς μεγαλύτερης

ΑΛΕΞ. ΒΕΪΝΟΓΛΟΥ

Η ΓΥΝΑΙΚΑ ΤΟΥ ΕΥΑΓΓΕΛΙΟΥ ΝΟΥΒΕΛΛΑ

(Συνέχεια ἀπὸ τὸ προηγούμενο)

ἀ τις διώξῃς, νὰ τις διώξῃς...

— Φίλε μου, μὴ γίνεσαι παιδί, γιατί θά σηκωθῶ νὰ φύγω. Κι' ἂν ἤθελα δὲ θά μπορούσα νὰ τους διώξω. Ὁ λόγος; Θέλεις νὰ μάθῃς τὸ λόγο; Ἀπλούστατα, εἶμαι κατεστραμμένη, κατεστραμμένη...

— Παράτηρες ἕνα κύριο πὺ μοῦ μιλούσε;
— Ἐ...!
— Ὁ Μουχτάρ πασᾶς...
— Ἀ, αὐτὸς εἶναι...
— Ναι.
— Καί;
— Ἡ κ. Φωλὲ σήκωσε ἐλαφρὰ τοὺς ὄμους.
— Ἰσως αὐτὸς με βοηθῆση, εἶπε μ' ἕνα σατανικὸ χαμόγελο.
— Δὲ θά δεχτῆς.
— Πῶς!
— Τὸ ἀπαιτῶ, ἀκούς, τὸ ἀπαιτῶ...
— Τζώρτζ, παιδί μου, δὲ θά πίστευα ποτὲ πὺς μιὰ κούπα σαμπάνια θά σ' ἔκανε τέτοια χάλια...

— Ρούθ, Ρούθ, πρέπει νὰ ξέρῃς πὺς εἶναι ἐπικίνδυνο νὰ ἐξωθῆς ἕναν ἄνδρα στὰ ἄκρα...

— Εἶσαι γελοῖος. Σῶπα. Ἀκούσε. Ἀν θέλεις, θά σοῦ κάνω τὴ χάρη, ἀλλὰ ὡς ἀντάλλαγμα θέλω κάτι ἀπὸ σένα. Θά μοῦ τὸ κάνῃς;

— Ναι, εἶπε ὁ ἀξιωματικὸς βραχνά.
— Χρειάζομαι πέντε βαγόνια...
— Ἀ, ποτὲ, ποτὲ...

— Μὴ με διακόπτεῖς. Ἀγόρασα ἕνα στὸκ ρωσσικὸ σιτάρι. Στὴν ἐπαρχία τοῦ Ἄϊντιν λιμοκτονοῦν. Λοιπόν, ἀγκαθορθῶσης νὰ μοῦ πάρης πέντε βαγόνια νὰ τὰ μεταφέρουν, θά κερδίσω κάτι...

— Ποτὲ, ποτὲ, ξανάλεγε ἐκεῖνος.
— Ἡ κ. Φωλὲ εἶχε ἕνα μικρὸ χαμόγελο.
— Σοῦ δίνω πέντε λεπτὰ ν' ἀποφασίσῃς. Ἀν ἀρνηθῆς, ἀπόψε...

Ἐσκυψε, τέλειωσε τὴ φράση τῆς στ' αὐτὸ του, ἔπειτα τρέχοντας ξαναμπήκε στὸ σαλόνι.

Ἡ εὐθυμία πλημμυροῦσε σ' ὅλων τὰ πρόσωπα. Ὁ οἰκοδεσπότης, μέσα σὲ μιὰ δωδεκάδα μπουκαλῖα, σήκωνε πάλι τὴν κούπα του.

— Γιὰ τὴν ἐπιτυχία Ἐκεῖνου! φώναξε με βραχνὴ φωνή.

Εἴκοσι ποτήρια ἀπαντήσανε στὴν εὐχὴ του.

Ἡ μικρούλα δεσποινὶς Ταῖρ, σά μαινομένη βακχίδα, ξεφάνισε.

— Ζήτω ὁ Κεράλ!

Ὁ λοχαγὸς σήκωσε τὴν κούπα του. Τὰ μάτια του ἦταν κόκκινα στὶς ἄκρες.

— Ζήτω ὁ Ἑλληνικὸς Στρατός! φώναξε μ' ὄση δύναμη εἶχε.

Ἡ φαιδρότητα γίνηκε ἀπαισία.

— Παρ' ὅλο τὸ ὄξυμωρο τοῦ πράγματος, ἄς πιθῆμε στὴν εὐχὴ τοῦ κ. λοχαγοῦ εἶπε ὁ κ. Φωλὲ τρικλιζώντας.

Καὶ μ' ἕνα σπασμὸ, ἄδειασε ἄλλη μιὰ κούπα, λέγοντας:

— Ζήτω ὁ Ἑλληνικὸς Στρατός!

Διάφορα ἀστεῖα κυκλοφοροῦσαν σ' ὅλων τὰ στόματα. Ὁ κ. Λαμιάνογλου παρατήρησε:

— Ὁ ἀέρας εἶναι ἀποπνηχτικός. Ἀς ἀνοιξομε τὸ παράθυρο...

— Ναι, ναι, καλὴ ἰδέα...

Ἡ νυχτερινὴ αὐρα ἔκανε καλὸ στὸν κ. Μάντη. Τὸ κεφάλι του, βαρῦ, ἀσήκωτο, ξαλάφρωσε. Μακρὰ, μες στὸ σκοτάδι, λάμπανε ἤσυχὰ τὰ φῶτα ἐνὸς καφενεῖου.

Ἄραγε κάποιος ἀπ' τοὺς κυριακάτικους πελάτας του εἶχε συνείδηση τῆς φοβερῆς ἀπειλῆς;

— Ἐ, λοιπόν, τί ἀπεφασίσεις;
— Ἡ κ. Φωλὲ τὸν κτύπησε εἰρωνικά.

— Καλὰ, ψιθύρισε ἐκεῖνος ἀπότομα.

Δὲν ἔξερε. Πὺ νὰ μαντέψῃ; Ἡ εἶδηση τὸν βρήκε σὺν κεραυνός.

Ἦταν στὸ γραφεῖο του, στὸ φρουραρχεῖο, ὑπογράφοντας μερικὰ ἐγγράφα, ὅταν μπήκε ἕνας συνάδελφός του.

— Γῶγο, διάβασε τὸν ἀπομῖνὸ Τηλέγραφο; Νίλες, φίλε μου, νίλες... Δὲ καταλαβαίνω τὴ διαόλου ὀργάνωση ἐχομε... Οἱ ἐδῶ πράκτορες τοῦ Κεράλ κατῶρθωσαν νὰ τοῦ στείλουν ἕνα τραῖνο πολεμοφόδια κάτω ἀπ' τὴ μύτη τοῦ στρατοῦ μας. Τὰ πέρασαν στοὺς Τούρκους ἀπ' τὸ Κερανατάρ. Ἀλλὰ τὸ πιὸ χαριτωμένο ἀπ' ὅλα εἶναι ἡ ἀφελὴς βεβαίωσις τῆς ἐφημερίδος: «Ὁ κ. ἀρμστέθς διέταξε νὰ γίνουν αὐστηρὲς ἀνακρίσεις». Ἀν ἐξακολούθησῃ ἔτσι...

Ὁ κ. Μάντης ἦταν τόσο χλωμὸς πὺ τοῦ ἔκανε ἐντύπωση.

— Δῶσε μου τὸν Τηλέγραφο.

Τὸν εἶχε ἀνοιξὲ καὶ μ' ἀπροκάλυπτη φρίκη εἶχε διαβάσει τὴν εἶδηση. Ἀπὸ λεπτότητα ὁ φίλος του βγήκε. Ἐπειτα ἀπὸ λίγο, τὸν εἶδε νὰ περνᾶ, χωρὶς καπέλλο, τὸν κολλάρυ ἑξοκῆμποτο. Πὺ πήγαινε; Γιατί αὐτὴ ἡ ταραχὴ; Μήπως...

Τὴν ἄλλη μερὰ βεβαίωθηκε. Ὁ κ. Μάντης εἶχε παυθῆ. Πῆγε στὴ Σμύρνη ν' ἀπολογηθῆ. Ἡ δουλειὰ ἦταν πολὺ σκοτεινὴ.

Ἐπειτα ἀπὸ μιὰν ἐβδομάδα μάθανε πὺς εἶχε φύγει γιὰ τὴν Ἀθήνα. Ψιθυρίζανε πὺς θά περνοῦσε ἀπ' τὸ στρατοδὲκεῖο...

Ὁ λαϊκὸς τοῦ ἔκαιγε. Γιὰ νὰ πνίξη τοὺς λυγμούς πὺ ἀνέβαιναν ἀπ' τὸ στήθος του, ἀνοῖξε τὴν πόρτα. Στὸ μακρὸ σκοτεινὸ διάδρομο, μιὰ δέσμη φωτεινῆ, ἀπὸ μιὰν ἀνοιχτὴ πόρτα, ἔπεφτε στὸ πάτωμα. Ἐνα σκυλάκι, μικρὴ κατάλευκη μπάλα πὺ ἔτρεγε, ἄρχισε νὰ γανγίζει.

— Γιούρια, ἐδῶ, Γιούρια, φώναξε ὁ κ. Μάντης μ' ἀδύνατη ἀξιολύπητη φωνή.

Τῶρα τὸ σκυλάκι ἦταν μπροστὰ του. Τὸ κεφάλι σηκωτὸ, κτύπησε τὸν πρῶν λοχαγὸ μέσα ἀπ' τὶς μακρὲς μπουκαλῖες τοῦ μετώπου του, σὺν σταλακτίτες, μ' αὐθάδεια. Ἐνα μικρὸ, τριφερό μούγγισμα ἔδειξε πὺς τὸν γνώρισε.

Ὁ κ. Μάντης τὸ σήκωσε, χαϊδεύοντας

τὴν πολυθρόνη πὺ πῶλη. Μερικοὶ φίλοι του, κάθιδροι, τὸν περιέμεναν.

— Τί χαρὰ, τί χαρὰ, εἶπε ὁ Ἀντώνης Μουσοῦρης. Τὸ ξέραμε, τὸ αἰσθανόμεστε πὺς ἦσυν ἀθῶος...

— Καὶ τὰ πράματα, πὺς εἶναι ἐδῶ; ρώτησε ἀπότομα ὁ ταξειδιώτης.

Δὲ φαινόταν ἐνθουσιασμένοι.

— Οὐ, ξέρεις, ὄχι καὶ τόσο καλὰ!

Ἐνας - δυὸ σήκωναν τοὺς ὄμους.

— Μὰ δὲ βρῖσκο καμιά λογικὴ αἰτία νὰ μένωμε ἐδῶ στὴν προκυμαῖα γιὰ νὰ πάθωμε καμμιά ἡλίαση, εἶπε κάποιος.

— Πᾶμε σὲ κανένα καφενεῖο νὰ πιθῆμε λεμονάδες.

Ὁ πρῶν λοχαγὸς ζήτησε συγγνώμη. Ἦταν ξαλισμένος, κουρασμένος ἀπ' τὸ ταξειδί τὸ βραδυνό.

Ὅταν ἔφταξε στὸ σπίτι τῆς κ. Σπάρκ, τρώγανε. Τὸν ὑποδεχτήκανε με χαρούμενα ἐπιφωνήματα. Ἦταν τόσο ἀνήσυχοι!

Ὅλοι μαζί ρωτοῦσαν. Ὁ κ. Μάντης σήκωσε τὸ χέρι.

— Θὰ ἤθελα νὰ δῶ τὴν κ. Φωλὲ, εἶπε με ὕφος ἀνθρώπου πολυάσχολου. Εἶναι δυνατόν νὰ πάῃ ἡ Μαρία νὰ τὴν φωνάξῃ;

— Εὐχαρίστος, εἶπε ἡ κ. Σπάρκ.

Ἀλλὰ ἡ Μαρία γύρισε ἀπρακτη. Εἶπε πὺς ἡ κ. Φωλὲ εἶχε κατεβῆ στὴ Σμύρνη. Δὲν ἦταν πιθανόν νὰ γυρίσῃ πρὶν τὸ βράδυ.

— Καλὰ, εἶπε ὁ πρῶν λοχαγὸς βλοσυρά.

Τὸ δωμάτιό του, λίγο σκονισμένο, ἀλλὰ κατὰ τὰ ἄλλα ἀμετάβλητο, σὺν αἰώνιο, δὲν τὸν ἐνθουσίασε. Ἀντίθετα πρὸς τὸ γενικὸ αἶσθημα τῆς χαρᾶς, πὺ δοκιμάζει κάποιος πὺ ξαναβρίσκειται σὲ γνωρίμα μέρη, ὁ κ. Μάντης αἰσθανότανε μιὰν ἀπρηλη, ἀσαφὴ ἀπογοήτευση. Ἡ σκέψη πὺς οἱ τέσσερις αὐτοὶ τοῖχοι ἦταν μέρτυρες στιγμῶν ἀλησμόνητων, πολῦτιμων στὴ ζωὴ του, δὲ μπορούσε νὰ τοῦ ἐπιβληθῆ ὡς πραγματικότητα. Ἰσως στὴν πικρία του νὰ συνέτεινε καὶ ἡ καταστροφή ἐνὸς μέλλοντος. Πρὶν ἔξῃ μῆνες ἦταν ἕνας λοχαγὸς, ἕνας μικρὸς βασιλεῦς στὸ Κορδελιό. Εἶχε τὴν ἀπόλαυση νὰ χορηγῆ ἄδειες, ν' ὄρη ἀποφάσεις, με μιὰ λέξη νὰ κάγῃ ἀνθρώπους χαρούμενους ἢ δυστυχημένους. Τῶρα τί ἦταν; Τίποτα ἢ σχεδόν. Ἐνας ἀνόημος διαβήτης πὺ περνᾶ στοὺς δρόμους, μιὰ μονάδα στὸ ἀνθρώπινο ρεῦμα πὺ δὲν καταλήγει. Ἰσως ἡ ἀτυχία του νὰ μὴν εἶχε ἐπιφέρει ὕλικες δυσχέρειες. Ἦταν ἀνεξάρτητος. Ἀλλὰ ἡ μονότονη ζωὴ τῆς ἀνεργίας, χωρὶς σκοπὸ καὶ χωρὶς τέλος, με τὶς μέρες ὅμοιες, με τὰ ἴδια ἀνούσια μικρὰ καθήκοντα πρὸς τὸ ἀτομὸ τοῦ ἐπιστρέφοντας κάθε μερὰ ρυθμικά, στὶς ἴδιες ὥρες, κινούσανε τὸν ἀποτροπισμῶ τοῦ.

Ὁ λαϊκὸς τοῦ ἔκαιγε. Γιὰ νὰ πνίξη τοὺς λυγμούς πὺ ἀνέβαιναν ἀπ' τὸ στήθος του, ἀνοῖξε τὴν πόρτα. Στὸ μακρὸ σκοτεινὸ διάδρομο, μιὰ δέσμη φωτεινῆ, ἀπὸ μιὰν ἀνοιχτὴ πόρτα, ἔπεφτε στὸ πάτωμα. Ἐνα σκυλάκι, μικρὴ κατάλευκη μπάλα πὺ ἔτρεγε, ἄρχισε νὰ γανγίζει.

— Γιούρια, ἐδῶ, Γιούρια, φώναξε ὁ κ. Μάντης μ' ἀδύνατη ἀξιολύπητη φωνή.

Τῶρα τὸ σκυλάκι ἦταν μπροστὰ του. Τὸ κεφάλι σηκωτὸ, κτύπησε τὸν πρῶν λοχαγὸ μέσα ἀπ' τὶς μακρὲς μπουκαλῖες τοῦ μετώπου του, σὺν σταλακτίτες, μ' αὐθάδεια. Ἐνα μικρὸ, τριφερό μούγγισμα ἔδειξε πὺς τὸν γνώρισε.

Ὁ κ. Μάντης τὸ σήκωσε, χαϊδεύοντας

μ' άπειρη άπαλότητα, τή μεταξένια ράχη του.

— Γιούρια, Γιούρια, ξανάλεγε. Έπειτα, άπότομα, διέσχισε τὸ διάδρομο καί μπήκε στὸ δωμάτιο τῆς κ. Σπάρκ. Στὸ πρόσωπο τοῦ δευτέρου πατώματος, ὄλος ὁ τοίχος αὐτοῦ τοῦ δωματίου, ποῦ ἔδινε στὴν προκυμαία, ἀποτελοῦσαν ἀπὸ μεγάλες τζαμόπορτες μὲ κρέμ κουρτίνες. Εἶχαν κεντημένα κάτι σχήματα κόκκινα, ποῦ ἔκαναν τὸν ἀξιωματικὸ νὰ εκπλαγῇ. Ἡ κ. Σπάρκ τὸ παρατήρησε καί χαμογέλασε.

— Ἐφέρετε τούρκικα; ρώτησε σχεδὸν προκλητικά.

— Ὁχι.
— Ἐ, τότε θὰ σᾶς τὸ διαβάσω ἐγώ. Πῆγε κ' ἄνοιξε μιὰ κουρτίνα. Τὰ παράξενα ἱερογλυφικά ξεδιπλώθηκαν δλό- τελα.

— Ὁξγκελντί Κεμά! εἶπε ἡ κ. Σπάρκ.
— Δηλαδή;
— Καλὸς ὄρισες, Κεμά! ἐξήγησε ἡ Ἐγγλέζα μ' ἓνα ἀσθενικό γέλιο.

— Μὰ εἰστε τόσο πολὺ βέλαιη;
— Δὲν ἀμφέβαλλα ποτέ!
— Τόσο τὸ καλύτερο, μουρμούρισε ἐκεῖ- νος. Τόσο τὸ καλύτερο...

— Καθίστε, εἶπε ἡ κ. Σπάρκ. Ἐφέρετε πὼς σεῖς εἰστε μιὰ ἐξαίρεση στὸν κανόνα. Σᾶς ἀγαπῶ σὺν νὰ μὴν εἰστε Ρωμηός... Ὁ πρῶν λοχαγὸς κίνησε τὸ κεφάλι μὲ κάποια ἄοριστη πικρία.

— Αὐτὸ ἀπέγει πολὺ λιγώτερο ἀπ' τὴν ἀλήθεια παρ' ὅσο τυχόν θὰ φανταζό- σαστε.

Ἡ κουβέντα ἔσβυσε. Κι' οἱ δύο εἶχαν κάτι νὰ ρωτήσουν ποῦ δὲν τολμοῦσαν.

— Ὁ Γιούρια, ἔκανε ὁ κ. Μάντης γιὰ νὰ πῆ κάτι, ὁ Γιούρια μεγάλωσε πολὺ. Παρ' ὀλίγο καί δὲ θὰ τὸν γινώριζα...

— Εἶναι ἔντετα μηνῶν, ἀποκρίθηκε ἄ- τονα ἡ μητέρα τῆς Ρουθ.

Πῆρε τὴ Βίβλο τῆς.

— Θυμοῦστε ἓνα κομμάτι ποῦ σᾶς διά- βασα γιὰ τὴ Σμύρνη ἀπ' τὴν προφητεία τοῦ ἀρχαγγέλου γιὰ τὶς ἐφτά ἐκκλησιεῖς τῆς Μικρᾶς Ἀσίας;

Ἐκεῖνος ἔκαμε ἓνα κίνημα καταφατικό. — Σαναδιάβαζε προχθές αὐτὸ τὸ κεί- μενο καί μοῦ ἔκανε ἐντύπωση ἡ γλαφυρό- τητά του. Ἄν σᾶς ἐνδιαφέρει θὰ σᾶς τὸ διαβάσω...

— Εὐχαριστῶ, ἔκανε ὁ κ. Μάντης.

Ἡ κ. Σπάρκ ἔβαλε τὰ γυαλιά τῆς. Ἡ φωνή τῆς ἦταν μονότονη, ρυθμική, χωρὶς διακυμάνσεις καί παλμούς, σὺν ἓνα κακὸ ὄνειρο.

«Ἐγώ, ὁ Ἰωάννης ὁ καί ἀδελφός σας καί συγκοινωνὸς εἰς τὴν θλίψιν καί εἰς τὴν βασιλείαν καί τὴν ὑπομονὴν τοῦ Ἰη- σοῦ Χριστοῦ, ἤμην ἐν τῇ νήσῳ Πάτμῳ διὰ τὸν λόγον τοῦ Θεοῦ καὶ διὰ τὴν μαρ- τυρίαν τοῦ Ἰησοῦ Χριστοῦ. Κατὰ τὴν Κυριακὴν ἡμέραν ἦλθον εἰς ἕκστασιν πνεύματος καί ἤκουσα ὅτις ὄμο φωνὴν μεγάλην ὡς σάλπιγγος ἣτις ἔλεγεν, Ἐγὼ εἰμὶ τὸ Α καὶ τὸ Ω, ὁ πρῶτος καὶ ὁ ἔσχατος, καὶ ὁ,τι βλέπετε γράψον εἰς βί- βλιον καὶ πέμψον εἰς τὰς ἐπτὰ ἐκκλησίας τὰς ἐν τῇ Ἀσίᾳ, εἰς Ἐφεσον καὶ εἰς Σμύρνην καὶ εἰς Πέργαμον καὶ εἰς Θυά- τειρα καὶ εἰς Σάρδεϊς καὶ εἰς Φιλαδέλ- φειαν καὶ εἰς Λαοδικεϊαν.

(Ἀκολουθεῖ)

ΕΞΟΡΙΣΤΗ

τῆς M. DELLY

Συνέχεια ἀπὸ τὸ προηγούμενο

Μὲ μιὰ ἐπιτηδεία ὑπε- φυγῆ ἡ Μυρτώ κατόρ- θωσε νὰ τὸν ἀπομα- κρύνῃ ἀπὸ τὴ σκέψη αὐτῆ ποῦ ἄνοιγε τὴν πληγὴ τοῦ.

Ὅταν ἡ κόρησα κι' οἱ κόρες τῆς μπήκαν, βρῆκαν τὸν πρίγκηπα Agrad ἀκου- πιμένο στὴν καπνοδόχο ν' ἀκοῦη μὲ διασκεδαστικὸ ἐνδιαφέρον τὴ διήγηση τῆς ἀπέναντί του καθισμένης Μυρτῶς γιὰ τοὺς «δημοκρατικούς» ἐνθουσιασμοὺς τοῦ γαμπροῦ τῆς κυρίας Μιλλό.

Ἡ Μυρτώ μπόρεσε νὰ διαπιστώσῃ σὲ λίγο, καθὼς τῆς εἶχε πεί ἡ ὑποκόμησα Γκιζέλα, τὴ μεταβολὴ τῶν αἰσθημάτων τοῦ πρίγκηπος ἀπέναντι τῆς οἰκογενείας του. Μονάχα πρὸς τὴν Εἰρήνην διατηροῦσε κάτι ἀπ' τὴν ἀγέροχη ψυχρότητα τῶν πα- λαιῶν ἡμερῶν. Δὲν ἔδειχνε πιά πρὸς τοὺς οἰκείους του τὴν ἀλλοτινὴ παγερὴ ἀδια- φορία, ἡ στάσις του μαρτυροῦσε ἐνδιαφέ- ρον γι' αὐτοὺς. . . Ὁ Ρενά προπάντων ὑπῆρξε τὸ ἀντικείμενο μιᾶς ποικιλόμορ- φης προσοχῆς ἐκ μέρους του. Καλοῦσε κοντὰ του τὸ παιδικὰ καὶ τοῦ ἔλεγε βά- νοντας στὸν ὦμο του τὸ χέρι:

— Τώρα θ' ἀσαστολῶ μὲ σένα, Ρενά, θέλω νὰ γίνης ἓνας ἄντρας σοβαρὸς, ἄξιος τοῦ ὀνόματός σου φέρεις.

Ἁ Ρενά κατέβασε τὴ μύτη του φοβι- σμένος κι' ἡ κόρησα Γκιζέλα, τῆς ὁποίας ἡ φυσιογνωμία μαρτυροῦσε κάποια τα- ραχῆ, ἐψέλλισε:

— Μὰ φοβοῦμαι, Agrad. Αὐτὸ θάταν μεγάλου μετῆς γιὰ σᾶς. . . Κι' ἔπειτα πιστεύω πὼς στὴν ἡλικία τοῦ Ρενά μπορῶ ἀκόμα. . .

Ὁ πρίγκηψ χαμογέλασε κάπως εἰρωνικά. Καθιστάσατε τὴ μητρικὴ σας τρυφε- ρότητα, μητέρα μου. Δὲν πρόκειται νὰ ξα- ναδώσω στὸ Ρενά τὰ παλῆα μαθήματα, ἀρκεῖ νὰ μὴ μ' ἀναγκάσῃ. . . Ἄλλωστε ἔχω ὅλη τὴ διάθεση νὰ τοῦ φερθῶ μὲ ἀγάπη καί νὰ τοῦ προσελκύσω τὴ στοργή... — Μὲ φοβᾶσαι, Ρενά; πρόσθεσε βλέ- ποντας τὴ φοβισμένην φυσιογνωμία τοῦ παιδιοῦ.

— Ναί. . . λιγάκι, ψέλλισε ὁ Ρενά.

— Τί κούτσος ποῦ εἶσαι! εἶπε ὁ πρίγ- κηψ μ' ἓνα φιλικὸ μπάτσο στὸ μάγουλο τοῦ ἀδελφοῦ του. Εἶμαι βέβαιος πὼς θὰ τὰ κανονίσουμε πολὺ καλά μαζί. . . Τί λέτε, Μυρτώ;

— Μὰ κι' ἐγὼ τὸ πιστεύω, ἀποκρίθηκε ἡ νέα μ' ἓνα ἐνθαρρυντικὸ χαμόγελο πρὸς τὸ μέρος τοῦ Ρενά.

Ἡ κόρησα Γκιζέλα δὲ φαινόταν ὅτι εἶχε πεισθῆ στὰ λόγια του, ἀλλὰ δὲν τόλ- μησε νὰ φέρῃ ἀντίσταση.

Ἡ Αἰθούσα τοῦ Συμποσίου ἦταν θου- μασία φωτισμένη, λουλούδια σκεπάζαν

τὸ τραπέζι τὸ στολισμένο μὲ τὰ ὑπέ- ροχα δοχεῖα ἀπὸ πορσελάνη τῶν Σε- βρῶν καὶ ἀπὸ διάφορα ἀσημικὰ μοναδι- κῆς τέχνης.

Ἡ Μυρτώ γλύστρησε μετριόφρονα στὴν ἀκρὴ του τραπέζιου, κοντὰ στὴ φροσιλάν Ρόζα καὶ στὰ παιδιά, ὅπως συνήθιζε καί στὴς πριγκίπισσας Zolanyi. Ἄλλὰ ὁ μαῖτρο ντ' ὄτελ τὴν ἔσταμάτησε μὲ μιὰ χειρονομία σεβασμοῦ:

— Ἡ θέσις τῆς εὐγενείας σας εἶναι ἐκεῖ. Καὶ ἔδειξε τὴν καρδέλα ποῦ ἦταν τοπο- θετημένη δεξιὰ τοῦ πρίγκηπος Milcza.

Ἡ Μυρτώ ἐδίστεσε γιὰ ἓνα λεπτὸ. Μή- πως ἐγγελιόταν; Ποιὸς εἶχε δώσει λοιπὸν αὐτῇ τὴ διαταγή; Καὶ ἡ κόρησα Γκι- ζέλα δὲ θὰ ψυχραίνονταν βλέποντας στὴν τιμητικὴ θέσι τὴ νέα συγγενὴ τῆς ποῦ τὴ θεωροῦσε κάπως κατώτερη τῆς;

Ἡ Μυρτώ πῆρε θέσι πλάι στὸν ἐξά- δελφό τῆς καὶ ἡ ἀπλότητά τῆς, ἡ φυσικὴ τῆς λεπτότητα, ἔμετρίασαν τὴν κατὰπληξή- πού προκαλέσει ἡ προτίμησις τοῦ πρίγ- κηπος Milcza πρὸς τὴ φτωγὴ κόρη ποῦ ζοῦσε κάτω ἀπ' τὴ στέγη του.

Πόσο εἶχε ἀλλάξει ὁ πρίγκηψ! Κουβέν- τιαζε τώρα καὶ μὲ πόση χάρη! Διηγόταν τὶς ἐντυπώσεις του ἀπ' τὸ ταξίδι του, μιλοῦσε γιὰ τὴ διαμονὴν του στὸ Παρίσι, γιὰ τὶς σχέσεις ποῦ ἔπαισε, γιὰ τὰ βιβλία ποῦ διάβασε, γιὰ τὶς συναυλίες καὶ τὰ μουσικὰ κομμάτια ποῦ ἄκουσε. . . Ἡ Μυρτώ τὸν ἄκουγε μ' ἀτέλειωτη εὐχαρί- στησι, μολονότι ἀγνοοῦσε τοὺς περισσο- τέρους ἀνθρώπους καὶ τὰ γεγονότα ποῦ ἀνέφερε. Μὰ ἐκεῖνος τὸ ἀντιλαμβάνονταν ἀμέσως καὶ τῆς ἔδινε νὰ καταλάβῃ μὲ λίγα λόγια.

Ἡ κουβέντα τοὺς ἔφερε νὰ μιλή- σουν καὶ γιὰ τὴν ὑποκόμησα ντὲ Σολιέ, ποῦ μόλις τὴν εἶχε σώσει ἀπὸ ἓνα δυστό- χημα. Ὁ Agrad εἶπε μ' ἓνα ἕλαφρὸ κί- νημα τῶν ὤμων:

— Αὐτὲς οἱ γυναῖκες δὲ διστάζουν μπροστὰ σὲ τίποτα! Ἡ ὑποκόμησα εἶχε διαλέξει ἓνα δύσκολο ὄλογο, ἀπὸ ἰδιότη- τῆς φυσικῆς. Αὐτὲς εἶναι ἀπερισκέψιες ποῦ μποροῦν νᾶζουν σοβαρὰ ἀποτελέσματα ὄχι μόνο γιὰ τὸν ἑαυτὸ τους, ἀλλὰ ἀκόμα καὶ γιὰ ἓνα ντρίτο.

— Ἡ κυρία ντὲ Σολιέ εἶναι ὥστόσο μιὰ γυναίκα πολὺ ἐξυπνη, εἶπε ἡ κόρησα Γκιζέλα.

— Ναί, ἀρκετὰ, τὸ πιστεύω. Ἐχει πάντα πνεῦμα ζωηρὸ καὶ πειραχτικό. Ἐκτὸς αὐτοῦ ἀγαπᾷ τὴ μουσικὴ, εἶναι προυνι- σμένη μὲ ὠραία φωνή, ἀρκετὰ ἐκφρα- στικὴ. Εἶναι εὐχάριστο πρόσωπο. . . γιὰ ὅσους ἐκτιμοῦν τὶς σύγχρονες γυναῖκες. Θὰ μᾶς ἐπισκεφθῇ χωρὶς ἄλλο μαζί μὲ τὸν πατέρα τῆς τὸ φετεινὸ καλοκαίρι. Θὰ κάμουν ἓνα ταξίδι στὴν Αὐστρία καὶ θὰ ῥθθῶν ὡς ἐδῶ, γιὰ νὰ μ' εὐχαριστή- σουν ἔστω, ὅπως εἶπαν.

— Σᾶς ὀφείλουν πολλὴν εὐγνωμοσύνη, παρητήρησε ἡ Τέρκα μ' ἓνα χαμόγελο αἰ-

νιγματικό, ὕστερα ἀπὸ τὶς ἀνεκτίμητες ὑπηρεσίες ποῦ τοὺς προσέφερες.

— Πραγματικά, ἡ εὐγνωμοσύνη εἶναι μιὰ μεγάλῃ ἀρετὴ καὶ ποτὲ δὲ θὰ τὴν ἀρνιόμουν ὅπωςδήποτε κι' ἂν ἐκδηλώνε- ται, γιατί ἡ ψυχὴ μου εἶναι ποτισμένη μ' αὐτῇ, εἶπε μὲ μιὰ ἀπότομη σοβαρότητα.

Ἐνῶ ἐπρόφερε αὐτὰ τὰ λόγια, κτύπαζε τὴν ἐξάδελφον του. Ἐνα κόκκινο χρῶμα σκέ- πασε τὸ κάτωπρο πρόσωπο τῆς Μυρτῶς, τὰ μακρὰ τῆς βλέφαρα χαμήλωσαν καλύ- πτοντας τὸ συγχισμένο τῆς βλέμμα. Γι' αὐτὸ δὲν εἶδε μιὰ μοχθηρὴ ματιὰ ποῦ τῆς ἔρριξε ἡ Εἰρήνη. Ὁ πρίγκηψ Milcza κα- τάλαβε τώρα πραγματικὰ τὰ αἰσθήματα τῆς ἀδερφῆς του γιὰ τὴν ἐξαδέερφον του Μυρτώ.

Μὲ τὰ φρόδια ἀπότομα σηκωμένα ἔμεινε γιὰ κάμποσα λεπτὰ σιωπηλός, κι' ὅταν κατὰ τὴν διάρκεια τῆς ἐσπερίδος ἀπέτεινε τὸ λόγο στὴν Εἰρήνη, ἡ φωνὴ του ξανα- πῆρε γι' αὐτὴ τὴ σκληρότητα, τὸ βλέμμα του τὴν παγερὴ ψυχρότητα τὴν ἀλλοτινὴ.

ΚΕΦΑΛΑΙΟ 14ο

Λίγες μέρες ὕστερα ἀπ' τὴν ἄφιξή τοῦ πρίγκηπος Milcza, ἡ Τέρκα, ἡ ἐξαδέερφη τῆς κι' ὁ Μίτσι γύριζαν ἀπὸ ἓναν περιό- λιτο μονοπάτι πετάχτηκε ἓνας ἀναμαλλιά- ρης καὶ κουρελιάρης ἄντρας, ποῦ χύθηκε ἀπάνω στὴν Τέρκα μ' ἓνα μαχαίρι στὸ χέρι. Ἦταν ἓνας μανιώδης τρελλὸς ποῦ εἶχε κατορθώσει νὰ διαφύγῃ τὴν ἐπαγρύ- πνησι τῶν φυλάκων τοῦ Vorgaczy καὶ γλύστρησε μέσα στὸ πάροκο.

Ἀλλὰ πρὶν προφτάσει νὰ χτυπήσῃ τὴν Τέρκα, ἡ Μυρτώ βρέθηκε μπρὸς στὴν ἐξάδελφον τῆς καὶ δέχτηκε αὐτὴ τὸ λεπίδι στὸ μράτσο. Ἐνας φύλακας ποῦ κνη- γοῦσε τὸν παράφρονα ἔφτασε εὐτυχῶς τὴν ἴδια στιγμή καὶ τὸν ἐπλήρωσε μὲ μιὰ πιστολιά. Ἡ Μυρτώ, ἀκουμπώντας στὴν Τέρκα καὶ σ' αὐτόν, μπόρεσε νὰ ἐπιστρέψῃ στὸν πύργο, ἀλλὰ στὸν προθάλαμο λιπο- θύμησε ἀπ' τὴ συγκίνησι κι' ἀπ' τὴν ἀδυναμία.

Ὁ πρίγκηψ κι' ἡ μητέρα του ἔτρεξαν ἀμέσως, ὁ δόκτωρ Χεντὰί προσεκληθῆ . . . Εὐτυχῶς τὸ τραῦμα δὲν ἦταν σοβαρὸ. Ἡ ἀγωνιώδης φυσιογνωμία τοῦ πρίγκηπος Agrad ἐφαιδρύνθηκε κάπως ἀπ' αὐτὴ τὴ διαβεβαίωσι τοῦ ἱατροῦ καὶ φίλησε τὸ χέρι τῆς ἐξαδέερφης του ψιθυρίζοντας:

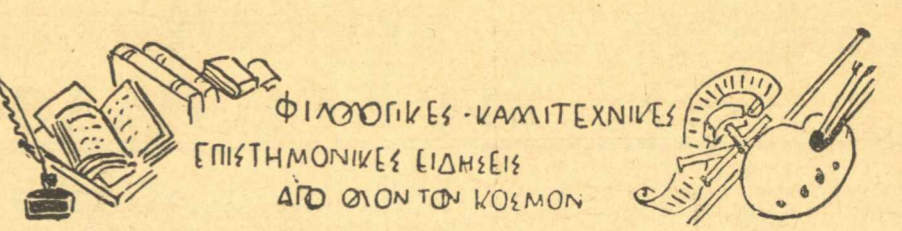
— Θέλετε λοιπὸν νὰ σᾶς εἶμαστε ὄλοι ὑπόχρεοι, Μυρτώ;

Ἡ κόρησα Γκιζέλα εὐχαρίστησε θερμὰ τὴ νεαρὴ συγγενὴ τῆς κι' ἡ Τέρκα, ποῦ ἡ καρδιά τῆς ἦταν γεμάτη ἀπὸ ἀφοσίωσι, δὲν ἤξερε μὲ ποιὸν τρόπο νὰ δείξῃ τὴν ἐμπιστοσύνη τῆς.

Ἡ Μυρτώ γινόταν, ὅσο περνοῦσε ὁ καιρὸς, ἓνα πρόσωπο ἐνδιαφέρον στὸ Vorgaczy, χωρὶς νὰ χάσῃ τίποτε ἀπὸ τὴν ἀπλότητά τῆς κι' ἀπὸ τὴ γοητευτικὴ τῆς μετριόφροσύνη. Δὲν ὑπῆρχε πιά ζήτημα ν' ἀντικαταστήσῃ τὴ φροσιλάν Ρόζα, ὁ πρίγκηψ εἶχε ἐκφρασθῆ γι' αὐτὸ κατηγο- ρηματικά μιὰ μέρα ποῦ βρέθηκε μόνη μὲ τὴ μητέρα του καὶ μ' αὐτόν.

— Σᾶς ἐπιτρέπω ἀκόμα μαθήματα βιο- λιοῦ, γιὰ νὰ σᾶς εὐχαριστήσω, κι' ἀκόμα, ἂν θέλετε, τὴν ἀνάγνωσι στὴ μητέρα μου. Μὰ ὅσο γιὰ τ' ἄλλα ἀρνοῦμαι ἀπολύτως, κι' ἡ μητέρα μου βρῖσκεται σύμφωνη μαζί μου.

(Ἀκολουθεῖ)

— ΤΟ ΕΠΟΜΕΝΟ ἔτος θὰ γίνουν στὸ Ὀλοο τὰ ἐγκαίνια ἐνὸς νέου θεάτρου ποῦ, ἂν καὶ θὰ εἶναι ἓνα ἀπὸ τὰ τελειότερα τῆς Εὐρώπης, θὰ εἶναι προσιτὸν σὲ ὅλον τὸν κόσ- μο, γιατί ἡ τιμὴ τοῦ εἰσητηρίου δὲν θὰ ὑπερβαῖν τὴν τιμὴ τοῦ εἰσητηρίου τοῦ κινη- ματογράφου.

Μιὰ ἡμιπέσημος ὀργάνωσις, τὸ «Θέατρον τοῦ Λαοῦ», ἀγόρασε στὸ κέντρον τῆς πό- λεως τὸ οἰκόπεδον ὅπου θὰ χτίσῃ τὸ και- νοῦργιο θέατρο. Στὸ ἴδιο κτίριον μὲ τὸ θέατρο θὰ στεγάζεται καὶ κινηματογράφος, καθὼς καὶ διάφορα καταστήματα καὶ γραφεῖα, ἔτσι μὲ τὰ εἰσοδήματα τῶν γραφεῶν θὰ καλύ- πτονται τὰ ἐξοδα τοῦ θεάτρου καὶ τοῦ κινη- ματογράφου, καὶ ὅταν ἀκόμη αἱ εἰσπράξεις εἶναι ἐλάχιστες.

Τὸ σχῆμα τῆς αἰθούσης τοῦ θεάτρου θὰ εἶναι ἀμφιθεατρικό. Ἀπὸ ὅλες τὶς θέσεις θὰ φαίνεται ἡ σκηνὴ πολὺ καλὰ καὶ ὅλες θὰ ἔχουν τὴν ἴδια τιμὴ.

Μιὰ περιφέρῃ καινοτομία τοῦ θεάτρου αὐτοῦ εἶναι ἡ ἰδρυσις μιᾶς ἐνώσεως, ποῦ ἀποτε- λείται ἀπὸ 46.000 μέλη, ἔργατες ἔως ἐπὶ τὸ πλεῖστον, καὶ ποῦ σκοπὸς ἔχει νὰ ἐξασφαλίσῃ θεατὰς. Μὲ τὸν μεγάλο ἀριθμὸ τῶν μελῶν τῆς ἀρκεῖ γιὰ νὰ διατηρήσῃ ἓνα ἔργο ἀρκε- τὲς μέρες.

— ΜΙΑ ΕΚΘΕΣΙΣ διακοσμητικῶν τεχνῶν ὀργανώνεται στὴ Στοκχόλμη. Ἀντιθέτως ὅμως μὲ δ,τι συνέβη στὴν ἔκθεσι διακοσμητικῶν τεχνῶν τῶν Παρισίων, ἐδῶ δὲν θὰ γίνονται δεκτὰ πρᾶ μόνον προϊόντα τῆς ἐγχωρῆς βιομηχανίας. Ἀποκλείονται ἐπίσης ἀπὸ τὴν ἔκθεσι οἱ ἀντιγραφῆς ἀρχαίων ἔργων. Μὲ τὸν τρόπο αὐτὸν θὰ δοθῇ σ' αὐτὴν ἓνας ἔθνικὸς χαρακτήρ.

Τὸ μέρος ὅπου θὰ γίνῃ ἡ ἔκθεσις εἶναι μιὰ ἀπὸ τὶς γραφικότερες γωνίαι τῆς Στοκ- χόλμης, στὶς ὄχθες ἐνὸς ὄρατου κολλήσκου. Οἱ Σουηδοὶ διοργανῶνται ὑπέσονται θαύματα. Θὰ ὑπάρχῃ τμήμα γιὰ τὴν ὑφαντουργία, τὰς γραφικὰς τέχνας. Ἐνα τμήμα θὰ ἀφιερωθῇ στὰ μέσα συγκοινωνίας. Σὲ ἓνα ἀπὸ τὰ κτί- ρια τῆς ἐκθέσεως θὰ μπορῇ κανεὶς νὰ θαυμάσῃ τὴ Σουηδικὰ ὀλόκληρη σὲ εἰκόνας. Θὰ ὑπάρχῃ ἐπίσης καὶ ἓνα κρυστάλλινο πλα- νατόριον, μιὰ θαυμασιὰ ἀναπαράστασις τοῦ οὐρανοῦ ὅλου. Σὲ ἄλλῃ θέσι τῆς ἐκθέσεως θὰ μπορῇ κανεὶς νὰ παρατηρήσῃ ἓνα ἄηροι- σμα ἀπὸ βίλλες. Κάθε μιὰ ἀπὸ τὶς βίλλες αὐτὰς θὰ ἀποτελῇ ἓνα νύκτο κατοικίας.

— ΜΙΑ ΑΜΕΡΙΚΑΝΙΚΗ ἐφημερίς γρά- φει τὴν ἐξῆς εἰδοποίησιν πρὸς τοὺς ἀνταπο- κριτὰς τῆς:

«... Ἄν στὴν πόλη σας ἓνας σκύλος δαγκώσῃ ἓναν ἄνθρωπο, μὴ ἐνδιαφερθῆτε, ἔστω καὶ ἂν τὸ ζῶον εἶναι λυσσαρμένο· τὸ γεγονός εἶναι ἀσήμαντον καὶ δὲν ἀξίζει τὸν κόπον νὰ ἐνδιαφερθῆτε. Ἀπ' ἐναντίας ἂν ἓνας ἄνθρωπος δαγκώσῃ ἓνα σκύλο, μὴ δι- στάσετε· τηλεγραφήσατε ἢ τηλεφωνήσατε. Αὐτὸ τοῦ εἶδους νὰ ζητοῦμεν ἀκριβῶς». Πολὺ ἰδιόρρυθμον τὸ ἀμερικανικὸν πνεῦμα.

Δὲν πρέπει λοιπὸν νὰ ἀποροῦμε ὅταν διαβά- ζουμε εἰς τὶς ἀμερικανικὰς ἐφημερίδας κάτι εἰδήσεις ποῦ μᾶς ἐκπλήσσουν μὲ τὸ ἀσήμα- τον τοῦ περιεχομένου τους. Αὐτοῦ τοῦ εἶδους νὰ ζητοῦν ἀκριβῶς.

— ΕΠΩΛΗΘΗ σὲ δημοπρασίᾳ στὸ Λον- δῖνο μιὰ μαρμάρηνη πλάκα, ποῦ ἐκοιμήθη τε- λευταία ἀπὸ τὴν Κίνα καὶ θεωρεῖται πὼς εἶναι μιὰ ἀπὸ τὶς παλαιότερες λιθογραφικὰς πλάκας τοῦ κόσμου. Ἡ ἀρχαιότης τῆς ἀνέρ- χεται φαίνεται εἰς δύο χιλιάδες ἔτη, εἰς τὴν ἐποχὴν τῆς δυναστείας τῶν Χάιν. Ἡ ἐπιφά- νειά τῆς στολίζεται μὲ εἰκόνας ποῦ παρουσιάζ- νουν κινεζοὺς ἱερεῖς καὶ θεοὺς καὶ παρουσιάζ- ζει σημαντικὸν καλλιτεχνικὸν ἐνδιαφέρον.

— ΣΕ ΜΙΑ ἐκκλησία τῶν Μεθοδιστῶν στὸ Σπρίγγφιλντ τῆς Μασσαχουσέτης ἐξω- γραφίσθη τελευταία εἰς ἓνα τζάμι ἡ εἰ- κὼν τοῦ Λίντμπεργκ. Ὁ ἀεροπόρος παρι- στάνται ἐν στολῇ πάνω ἀπὸ τὸ κεφάλι του εἶναι ἓνας ἀέτος μὲ ἀνοικμένα πετὰρ. Ἀρι- στερά του ὑπάρχει μιὰ σφαῖρα καὶ δεξιὰ του ἓνα ἀερόπλοιο ποῦ ρίχνει στὸ ἔδαφος μιὰ οκιά σὲ σχῆμα σταυροῦ.

Στὴν ἴδια ἐκκλησία ὑπάρχει ἓνα τζάμι ποῦ παριστάνει τὴν ὑπογραφή τοῦ συμφώνου Κέλ- λογκ.

— ΟΠΩΣ καὶ πολλὰ ἄλλα ζῶα, ἔτσι καὶ οἱ λευκοὶ ρινοκέρατες κοντεύουν νὰ ἐξαφανι- οθοῦν. Γιὰ νὰ προληφθῇ ὁμοῦ ἡ ὄλοσχερὴς ἐξαφάνισις τους, ἡ κυβέρνησις τῆς νοτιοαφρι- κανικῆς ἐνώσεως ἔλαβε ἀστυρητὰ μέτρα. Μιὰ τελευταία ἀπογραφή ἀπέδειξε ὅτι ὁ ἀριθμὸς τῶν λευκῶν ρινοκερῶτων περὶ τὸν 172 καὶ εἰς τὸ ἐξῆς ὅσοι θὰ συλλαμβάνονται θὰ φυλάσσονται σὲ μιὰ περὶοχῆ, ὅπου θὰ ἀπαγο- ρεύεται τὸ κυνηγί τους.

— ΕἰΣ ΤΑ ΑΛΤΑΓ'Α δρῆ μιὰ ρωσικὴ ἀρχαιολογικὴ ἀποστολὴ ἔκαμε μιὰ σημαντι- κὴν ἀνακάλυψιν.

Πρόκειται γιὰ κάτι τάφους ποῦ χρονολο- γοῦνται ἀπὸ δύο χιλιάδων ἐξακοσίων ἐτῶν, ἀπὸ τὴν ἐποχὴν τῶν Σουθῶν, τῶν πρώτων ποῦ κατοίκησαν τὶς ἀφιλόξενες αὐτὰς ἐκτά- σεις. Ἡ ἀποστολὴ ἐξηρουνήσε κυρίως ἓναν τεράστιον τύμβο, ποῦ ἀσφαλῶς περιεχε τὰ ὅσα ἐνὸς ἰσχυροῦ ἀρχηγοῦ. Στὰ μέρη αὐτὰ, ὅπου κάνει δυνατό κρῖο τὸ χῶμα εἶναι τε- λείως παγωμένον καὶ ὅσα ἀντικείμενα εἶναι κλεισμένα στούς τάφους, συμπεριλαμβανομέ- νων καὶ τῶν νεκρῶν, διατηροῦνται ἄριστα. Ὁ τύμβος αὐτὸς ἔχει βάθος ἄνω τῶν 2 μέ- τρων καὶ διάμετρο 35 μέτρων. Ἀποτελεῖται ἀπὸ δύο μεγάλους πασσάλους, σκεπαμένους μὲ σανίδες καὶ διακεῖται σὲ πολλὰ διαμερί- σματα. Σὲ ἓνα ἀπὸ αὐτὰ οἱ Ρῶσοι ἀρχαιο- λόγοι ἤρραν τὰ σῶματα δέκα ἀλόγων τελείως διατηρημένων μὲ τὶς σέλλες τους καὶ διάφορα ἀντικείμενα καλλιτεχνικῶς διακοσμημένα. Ἡ- ῶραν ἐπίσης ἀρκετὰ ἀγάλματα ζῶων, πολὺ ὠραία. Ὅλα τὰ χρυσᾶ, τὰ ἀσημένια καὶ τὰ χαλκίνα ἀντικείμενα ποῦ ἀνευρέθησαν σ' αὐτόν τὸς τύμβο δεχνοῦν ὅτι βγήκαν ἀπὸ χέρια καλλιτεχνῶν.

Η ΖΩΗ ΤΗΣ ΕΒΔΟΜΑΔΟΣ

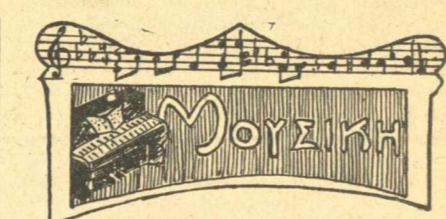

ΤΑ ΒΙΒΛΙΑ

[Κρίνουμε κάθε έργο που μας στέλνεται σε δυο αντίτυπα].

Α.Α.Κ. "Ονειρα, διηγήματα, 1929.—Το βιβλίο αυτό αποτελείται από τέσσερες ιστορίες άκρως μεγάλες, παρμένες από τη σύγχρονη ζωή των πόλεων και παρουσιασμένες από την άποψη προπάντων της αληθοφανείας, όπως δείχνει η ακατάπαυστη προσπάθεια για την εμφάνιση αντίληψων και καταστάσεων της γύρω μας ζωής, εκείνο που αποτελεί άλλωστε το σκοπό των περισσότερων πεζογράφων. Τα θέματα των διηγημάτων αυτών δεν περιστρέφονται γύρω από ώριμο τόπο και μεμονωμένα πρόσωπα, αλλά αναφέρονται στους ανθρώπους τους σημερινούς, που δλοένα προσχωρούν στις γενικές τάσεις και χάνουν την ατομικότητά τους. Η άφομοίωσή τους μάλιστα φτάνει σε τέτοιο σημείο, που μπλέκονται όλοι μέσα στο παρδαλό πλήθος κι αποχτούν τις μηχανικές κινήσεις των άψυχων. Κάτω απ' την πυρετώδη τους έξαψη και τη φαινομενική τους υπερένταση, κάτω απ' τις αναρίθμητες ασχολίες τους και τις βεδιασμένες ενέργειές τους, υπάρχει ένα κενό ψυχικό, απελπιστικά αναπλήρωτο. που δε συγχρημαίνεται με καμμίαν έλλειψη. Οι άνθρωποι αυτοί, με τα άδικα τερατώματα και τις άτελειωτες έναλλαγές, νομίζεις πως έχουν αποστεγνωθί από κάθε αισθηματικότητα και δεν βλέπουν τη ζωή παρά απ' την αριθμητική της πλευρά. Ζούν με το μέτρο των χρόνων και με την πρόσθεση των γεγονότων, αδιαφορώντας προς την έσωτερική φωνή της ανησυχίας και προς το μακρυνό κάλεσμα του ρεμβασμού. Κι αν αγαπούν, κι αν πονούν, κι αν πεθαίνουν, όλα αυτά γίνονται χωρίς να μεσολαδήση καμμία παραλλαγή που να διακόψη δπωσδήποτε τη μονοτονία των επαναλήψεων. Μα όταν οι φάσεις της ζωής του αξιοβήρηντου τούτου συνόλου δεν παρουσιάζουν ούτε την παραμικρή ποικιλία, αζίζεις να χάνουμε τον καιρό μας παρακολουθώντας κινήματα άνδρειακίλων και στέκοντας έκστατικοί μπροστά σε μία σειρά μύμων; Γι' αυτή τη θυσία θα χρειάζονταν νάχαμε υπερβολικά άφελη αντίληψη καλωσύνης ή δεν έξρω τίνας άλλου είδους έπιεικείας. Άκόμα περισσότερο, το κατάντημα αυτό θάπρεπε να μας φέρη σε σοβαρώτερες σκέψεις, που μπορούσαν να μας οδηγήσουν στον άπελισμό, στην αναχώρηση. Γιατί ποιος θάταν ε λόγος να συγκρατιώμαστε σε μία τέτοια κατάσταση, που θάχε όλα τα στοιχεία της νέκρας και που θα μας έδειχνε σε κάθε έκδηλώσή της το δράμο της φυγής; Μα είναι αλήθεια τάχα

πως η ζωή τον τελευταίο καιρό έπαθε μία τόσο αισθητή άβηρία και πως έμεις κινδυνεύουμε να σημειώσουμε το τέρμα του ταξιδιού με μία τόσο τραγική απογοήτευση; Όχι βέβαια, γιατί αυτή η αντίληψη θα ίσχυοναμους με καταδικαστική άρνηση κάθε ζωικής ένεργείας, που είναι ο δλοκληρητικός θάνατος: "Ας ήσυχάσουμε λοιπόν" οι φοβερές έτοιμες υποφίες δε μπορεί να γεννηθούν παρά σ' έναν άρρωστο εγκέφαλο κι από μία αίτια πολλές φορές άστυα. Οι άνθρωποι εξακολουθούν και θα εξακολουθούν ως την συντέλεια των αιώων να δονούνται από τις χαρές και τις λύπες, τους πόνους και τις ευτυχίες, τα μικρά και τα μεγάλα περιστατικά της ατομικής και της πλατύτατης ζωής. Η πολυμορφία των όντων άπλώνεται τόσο μακριά και φτάνει τόσο βαθειά, που να μην είναι βολετό να γίνη μία συστηματική κατάταξη των ανθρώπινων ίδιουργημάτων, διεκουλωντική για του στατιστικούς. Κι αυτή ίσα-ίσα ή γραφική άνομοιομέρεια είναι που ξεκουράζει: την άνοιμένην από τις κοινοτυπίας άσθηρής μας και παρέχει στον τεχνίτη το πλούσιο υλικό που θα μας παρουσιάση στο έργο του μετουμενόμενο σε καλλιτέχνημα. Ο τρόπος τώρα που χρησιμοποιείται απ' το συγγραφέα στην παρατήρηση, στην καταγραφή, στο τελείωμα του έργου, αυτός αποτελεί δικό του μυστικό κι ούτε μας ώφεται να το μάθουμε. Κάποτε μάλιστα ίσως να μην το γνωρίζη ούτε ο ίδιος, και τότε είναι που χάνουμε άδικα τον καιρό μας μ' αστήριχτες υποθέσεις κι υπολογισμούς. Κι αν τα άριστοურήματα της τέχνης μας συγκινούν και μας συνταράζουν και μας συγκλονίζουν με το νόημα της ζωής που καθώρθωναν άδρά να περιελείσουν, όμως η συμπάθειά μας δλοκλήρη χαρίζεται ιστορικά στις άπειρες ακόμα άπόπειρες που προβαίνουν δελά κι έχουν την ανάγκη να τις κρατήσουμε απ' το χέρι για να προχωρήσουν παρά μπερές. Γι' αυτό το λόγο λοιπόν βλέπουμε με έπιεικεία κάθε πνευματική έκδηλωση, που μας υπόσχεται κάτι κι είμαστε έτοιμοι να ρίξουμε κραυγή ένθουσιασμού μόλις αντικρούσουμε μία έπειθα, αδιάφορο αν θα πραγματοποιηθή όπως προσδοκούμε. Κι αφού ο αναγνώστης έχει και του κριτικού την υποχρέωση, άποδιβάζοντας ένα βιβλίο πρέπει να πη το λόγο του για το σμπερο περισσότερο του συγγραφέα, παρά για την έπίδειξη της γνώμης του. (Αυτό το τελευταίο όφείλουν να το άναγνωρίζουν άπόλυτα όσοι δεν τους έλειψε η καλή πίστη, σπάνια και πολύτιμο δώρο, αλήθεια). Τα "Ονειρα" τώρα, το σημερινό μας βιβλίο, τί μπορούν να προσφέρουν στον αναγνώστη; Το ευχάριστο διάβασμα, αν είναι άνθρωπος σνητηιόμοιος στη λιτότητα, είναι δείγμα της δημιουργικής προχειρολογίας, όταν έχει κακομάθει με άλλα αξιώτερα αναγνώσματα. Είναι πράματα που του ένος μπορεί να άρεσουν και του άλλου να φανούν μέτρια, άλόγοα με την συναισθηματική άγωγή του καθενός. Κι έτσι θα κλεισούμε το σημερινό, αφού παραθέσουμε ένα κομμάτι παρμένο στην τύχη, για να μην άδικήσουμε την μία ή την άλλη αντίληψη με την προσωπική μας κρίση: «Και τακτικά, σγεδόν πάντοτε, ή μικρούλα έβλεπε, ή μάλλον έννοιθε να σταματούν άπάνω της

Θέατρον Κεντρικόν : Συναυλία κ. Μαρίας Στράτου.

Όσοι ετύχησαν να παραρευθούν στη μόνη συναυλία που έδωσεν εδώ και μερικές μέρες η κυρία Μαρία Στράτου άσφαλώς θα έδοκίμασαν μίαν ευχάριστη όσο κι άπρόοπτη έκπληξη. Ποιος αλήθεια θα μπορούσε ποτε να φαντασθή πως ή έρασιτέχνης κυρία είχε σε τόσο λίγο διάστημα μεταβλήθη σε έξαιρετική καλλιτέχνητα; Πολλές φορές μας δόθηκε η ευκαιρία να ακούσαμε την ωραία φωνή της κ. Μαρίας Στράτου κι δμολογούμε ότι από κάθε άκρόαση έφεύγαμε με το συναισθηματικό ταλέντο της πήγαμε χαμένοι. Κι έσκεπτόμαστε πως, αν ήθελε, θα μπορούσε μία μέρα να διαπρέψη στο καλλιτεχνικό έλληνικό στερέωμα. Οι σκέψεις μας αυτές της άλλοτε είναι σήμερα πραγματικότης. Η κυρία Στράτου έκοπίασε, έμύχθησε, μελέτησε με δλη τη θέρμη και με ακατάβλητη έπιμονή και θέουση τον καιρό της, άπαλό, γλυκόηχο, ναυορίζει, άποκοιμίζει... Κ' έξαφνα, όλο αυτό το σύνολο, σαν να έφυγν από το λήθαργό του, έσχηνοται σαν χείμαρρος όρημητικός που παρσούρει το κάθε τι... Πρέπει όλος ο κόσμος να άκούση την μικρή, μα παντοδύναμη αυτή άργεντινή όρχήστρα. Ο "Έδουάρδο Μπιάνκο"—δ διαβολοειμένος αυτός άνθρωπος που καθώρθωσε να παρουσιάση αυτό το θαύμα—έν' αλήθινά μεγάλος καλλιτέχνης. Και καθένος μόνος του κι όλοι μο ζι σου μεταδίδουν κάτι από την ψυχή τους, τη φλογισμένη, τη θερμή, κάτι από τη καρδιά τους, και ζής άκούοντάς τους ζωή έντατική. **Θέατρον Κεντρικόν : Συναυλία κ. François Lang, πιανίστα.** Τόν κ. Lang τον άκούσαμε μόνον εις το δεύτερον ρεσιτάλ του. Πρόκειται περι ενός καλλιτέχνηνου συμπαθεσάτου, προικισμένου με πολύ τάλαντον, που άσφαλώς μία μέρα θα τον άναδείξη στην πρώτη γραμμή. Καταφανής είναι ή έπίδρασις του διδασκάλου του, του γωστού εις το "Άθηναικόν κοινόν μεγάλο πιανίστα" Ιτούρμπι. Παρά μερικές επιφυλάξεις, όσον άφορξ τον μιχαρισμένον και την άπόδοσον ώρισμένου συνθετών, ο κ. Lang έπαιξε με αντίληψιν και άκριθείαν τα κομμάτια του Ραμώ και του Μπάχ, έξαιρετικώς δε καλά την 11ην Ραφφώδιαν του Λίστ. Έπίσης με πολλήν θέρμη και ζωηρόν χρώμα ήρήνησε τους "Ισπανούς συνθέτας" Άλμπενις, Γκραναντός. Γενικώς ο κ. Lang, αν δεν είναι βέβαια μεγάλος πιανίστα, πάντως έχει άρκετήν ατο-

G. K.

φυγή για το έξωτερικό, μας έδωσεν ακόμα μία συναυλία. Στον ένθουσιασμό μας για την κ. Μαρία Στράτου δεν πρέπει να λησμονήσουμε ν' άναφέρουμε ότι ο κ. Μητρόπουλος στάθηκε γι' αυτήν βοηθός πολύτιμος και την συνώδεσε όπως μονάχα αυτός έξρει να συνώδεύη, δηλαδή μοναδικά.

Σπλέντιτ! 'Η 'Αργεντινή όρχήστρα.

Ρυθμός, χρώμα, φωτιά—ζωή έντατική, όπου έσχηνοται δλη ή θέρμη, δλη ή φλόγα της ανθρώπινης ψυχής, που πάλλεται από περιπάθεια, νοσταλγία, άγάπη, τραγούδι άφαστο, άρμονικό, στο φώς, στον ήλιο, στη χαρά, ίδου δλη ή μικρή, μα άκαταγώνιστη "Αργεντινή όρχήστρα, που ή διεύθυνσις του "Σπλέντιτ" είχε την έμπνευσμένη ιδέα να ακουοντάς την, παρακολουθώντας την στις άριστώτατες έκδηλώσεις της, ζής καιρούς άλλωτονούς, φανταστικούς, μίξ χώρας μαγεμένης, μακρυνής, όνειροφάνταχτης... Τραγούδι βγαλμένο από τα μύχια της ψυχής, παλλόμενο από έρωτα, ζηλοτυπία, μίσος, από νοσταλγία καιρών περασμένων και νεκρής ευτυχίας, τραγούδι έλπιδοφόρο, γιομάτο όνειρα, να το ταγκό το άργεντινικό—που σε αναρπάζει, σε μεθά... "Όρχήστρα—θαύμα! Καθένας απ' αυτούς τους ανθρώπους είναι ένας βιρτουόζος στο είδος του. Κάθε όργανο και ψυχή, κάθε κίνησις και ζωή. "Όλη ή λύρα ή πολύχορδη του "Αργεντινικού κόσμου, ένός κόσμου άγνωστον σ' έμιας και γι' αυτό ίσως πιό ώραλου. Το βιολι όκορπίζει τους παθητικούς, συγκλονιστικούς τόνους του. Η φουααρμόνια ξεσπξ σε τόνους θρηνώδεις, βαρείς, όργανο έκκλησιαστικού, ή κιθάρα χύνει την άφατη μελωδία της σαν ύμνο στην όμορφία της αίωνας γυναικίας, το τραγούδι της πριμάς, άπαλό, γλυκόηχο, ναυορίζει, άποκοιμίζει... Κ' έξαφνα, όλο αυτό το σύνολο, σαν να έφυγν από το λήθαργό του, έσχηνοται σαν χείμαρρος όρημητικός που παρσούρει το κάθε τι... Πρέπει όλος ο κόσμος να άκούση την μικρή, μα παντοδύναμη αυτή άργεντινή όρχήστρα. Ο "Έδουάρδο Μπιάνκο"—δ διαβολοειμένος αυτός άνθρωπος που καθώρθωσε να παρουσιάση αυτό το θαύμα—έν' αλήθινά μεγάλος καλλιτέχνης. Και καθένος μόνος του κι όλοι μο ζι σου μεταδίδουν κάτι από την ψυχή τους, τη φλογισμένη, τη θερμή, κάτι από τη καρδιά τους, και ζής άκούοντάς τους ζωή έντατική.

Θέατρον Κεντρικόν : Συναυλία κ. François Lang, πιανίστα.

Τόν κ. Lang τον άκούσαμε μόνον εις το δεύτερον ρεσιτάλ του. Πρόκειται περι ενός καλλιτέχνηνου συμπαθεσάτου, προικισμένου με πολύ τάλαντον, που άσφαλώς μία μέρα θα τον άναδείξη στην πρώτη γραμμή. Καταφανής είναι ή έπίδρασις του διδασκάλου του, του γωστού εις το "Άθηναικόν κοινόν μεγάλο πιανίστα" Ιτούρμπι. Παρά μερικές επιφυλάξεις, όσον άφορξ τον μιχαρισμένον και την άπόδοσον ώρισμένου συνθετών, ο κ. Lang έπαιξε με αντίληψιν και άκριθείαν τα κομμάτια του Ραμώ και του Μπάχ, έξαιρετικώς δε καλά την 11ην Ραφφώδιαν του Λίστ. Έπίσης με πολλήν θέρμη και ζωηρόν χρώμα ήρήνησε τους "Ισπανούς συνθέτας" Άλμπενις, Γκραναντός. Γενικώς ο κ. Lang, αν δεν είναι βέβαια μεγάλος πιανίστα, πάντως έχει άρκετήν ατο-

μικότητα και θα άποβή με τόν καιρόν, δια της μελέτης και της πείρας, πρώτης τάξεως έκτελεστής. Το κοινόν, άτυπως έλάχιστον, έκαμε θερμήν υποδοχήν εις τον σωμαθή Γάλλον καλλιτέχνην. **ΓΕΩΡ. Α. ΠΡΑΤΣΙΚΑΣ**

ΞΕΝΗ ΠΝΕΥΜΑΤΙΚΗ ΖΩΗ

ΜΕΡΙΚΕΣ ΙΔΕΕΣ ΤΟΥ JOSÉ PH DELTEIL ΔΗΜΟΣΙΕΥΜΕΝΕΣ ΣΤΗ «ΝΕΑ ΓΑΛΛΙΚΗ ΕΠΙΘΕΩΡΗΣΗ» JEAN - JACQUES

"Ηθα στον κόσμο μία ήμέρα όπου φυσούσε δυνατά ο άγέρας, μέσα σε μία τούφα φτέρες που τις έκαιγε ο ήλιος. Αυτό συνέβη σ' ένα δάσος από άγριομομουλιές στα σύνορα του Ρουσσουίν και του Λαγκεδόν, κατά τας τρεις το άπόγευμα, την ώρα του έσπεριού. Η μητέρα μου είχε πάει να μαζέψη βαλανθια, ή ίσως όηήκουσε μες στην άδυσσο του σώματος της, στη θεία αυτήν τύχη, στον θεόν αυτόν που τραβάει πίσω του τον άνθρωπο. Πιστεύω στο Πεπρωμένο όπως και στο όρδο. "Ηταν ζέστη, και χωρίς άμφιβολία άκούω άκόμη κάπου- κάπου να μιλή μες στις φλέβες μου, τις πυρετώδεις νύκτες, το παραλήρημα αυτό των έντόμων που βούζαν και τις σκληρές κραυγές των πουλιών που την ώρα έκείνη πετοούσαν στο δάσος. "Έξαφνα, έφερε τα χέρια της στην κοιλιά της, με την ίδια κίνηση που έκαμε άλλοτε ή "Ανδρομάχη. "Έπασε χάρμη πάνω στην άθισμένη φτέρη. Και κει γεννήθηκαν, μες στις βαλανθιδές και τα χόρτα, στην έρημιά που έκαιγε, μπροστά στον ούρανό που αγαπώ.

Δεν μπορώ λοιπόν παρά να είμαι Ζανζακιστής" άνθρωπος δηλαδή αισθήματος, άνθρωπος της φύσεως. Γιατί υπάρχουν δύο ειδών άνθρωποι: ο άνθρωπος της φύσεως και ο άνθρωπος του λογικού" ο ένας βγαίνει αυτόσος από το έδαφος των άκτινων, ο άλλος συλλαμβάνεται τμηματικώς εις το βάθος του τριγώνου της νοήσεως.

Μού άρέσουν πολύ οι αριθμοί! το 7, το 3, το 2 μεταξύ άλλων μου φαίνονται γεμάτοι αλήθεια. Στο 2 βλέπω το πρώτο φως μέσα στο χάος, την πρώτη προσπάθεια διανομής και συνθέσεως του κόσμου: Θεία και Διάβολος, άρρεν και θήλυ κτλ... Μήπως ο άνθρωπος δλοκληρησ δεν είναι κτισμένος επί του σημείου 2; 2 πόδια, 2 χέρια, 2 μάτια, κτλ... *

Στην τέχνη επίσης αισθάνθηκα την τρομερή έπιθυμία να συναθροίσω όλα γύρω από δύο σύμβολα, γύρω από δύο όνόματα. Εις τόν βαλσεφανών τύπον του Βίντσι αντιτάσσω τόν άμόρφωτον Σαίξπηρ. Βλέπω σε όνειρο δλην τη φιλολογία να στρέφεται περι δύο πόλους: τόν πόλο Βολταίρο και τόν πόλο Ρουσσώ. *

Μού άρέσει ή ώμότης ενός διλήμματος: "Ο Βολταίρος ή ο Ρουσσώ; Στη φιλολογία, ζούμε μέσα σ' ένα χάος. Το πνεύμα του Παρισιού πλέει μέσα στην όμίχλη του Λονδίνου. Σύγχιος με την πολιτική, με τους διδασκάλους, με τα τραβήγματα, κτλ. Οι άπλούστερες έννοιες φαίνονται σε να πέφτουν από τη Σελήνη. Τρεις κριτικοί, δύο χρονωγράφοι δεν βρίσκονται να έξρουν το άπλο αυτό και άπόλυτο θεόρημα: **Χωρίς ύφος δεν υπάχει**

συγγραφέυς! "Ο νεαρός Μπαρρές, σε ήλικία 19 ετών έγραψε: "Έχω μερικές ιδέες στο κεφάλι" αλλά δεν έχω άκόμη ύφος και αυτό με άνησυχεί". Τους λογοτέχνες μας αυτό δεν τους άνησυχεί καθόλου. Συντάσσουν (συντάσω, δεν έξρω άλλη αντιπαθητικώτερη λέξη!) Σήμερα ένας σωρς νεαρών νομίζουν πως βρίσκονται στην πρωτοπορεία, άριστέρα, έπειδή έχουν ιδέες άριστερες. Δεν γνωρίζουν πως στην φιλολογία δεν υπάχει παρά μία μόνο άριστερά: ή μορφική, ή πλαστική άριστερά. ("Ο Κλωντέλ εδρίσκειται στην άριστερά, βφιστε θεέ! στην άκραν άριστερά). "Ε λοιπόν, ή ζωή είναι βραχεία και ή αιωνιότης με στενοχωρεί. Χρειάζεται να εξεταζή κανείς τον έαυτό του κάπου- κάπου" πρό του θανάτου, αν είναι δυνατόν. "Ο Ζάν Ζάκ είναι μία πρώτη τάξεως λυθία λίθος. Θα έπαθούμουν ένα "Έπαναστατικό Δικαστήριο όπου θα έτίθετο στους νέους συγγραφείς ή άπλη αυτή έρώτησις: -- "Ο Βολταίρος ή ο Ρουσσώ; *

"Ο Βολταίρος είναι θαμίνομος κυριολεκτικώς" ο Ρουσσώ είναι κυριολεκτικώς θεός. Τα όργανα του Διαβόλου είναι ένα μήλο, ένα φαίδι" τα όργανα του Θεού, μία Παναγία, ένας Σταυρός. "Ο ένας αναπνέει πονηρία, ο άλλος ζει με την τραγικότητα. "Η άγάπη του μεγάλου, ή άγάπη του έξόχου, ή άγάπη του θείου" να άμέσως ο Ζάν Ζάκ.

"Η άγάπη του ανθρώπου έπίσης" όχι του ανθρώπου- πρότυπον, του άφηρημένου, του παγκοσμίου ανθρώπου, όπως τον άντελήφθησαν τόν 17' αιώνα, αλλά του ανθρώπου-φύσις, του ανθρώπου με σάρκα και όστα, του άτομου. "Έτσι όλο το σύγχρονο μυθιστόρημα, που έπιτέλω μου φαίνεται πως είναι ή μελέτη των **είδικων περιπτώσεων**, χρονολογείται από τόν Ρουσσώ. Το μυθιστόρημα δεν λέγει: ο άνθρωπος είναι ένα καλάμι, αλλά ο Ζυλιέν Σορβ είναι ένα καλάμι. Και αν το σκεφθή κανείς, αυτό είναι έξαιρετική άνακάλυψις. (Γιατί ο Τίτος, ο Κίννας, ο "Έξηνηταβέλονης, δεν ήταν παρά έτικέτες" ο παγκόσμιος και ο άνθρωπινος χαρακτήρ είναι έννοια άντιφατικά). "Ο Ρουσσώ πρώτος καθάρριζε τα αισθητικά από τις περσικές τους, τα σκήπτρα τους. Τις άπομονώνει, τις άπογυμνώνει, τους δίνει έτσι όλην την καθαρή άξία τους. "Ανακαλύπτει το καθαρό αίσθημα. "Η Θρησκεία εξίσουται με την "Ανδρομάχη, αυτή είναι, καθώς μου φαίνεται, ή βαθειά έννοια των **"Εξομολογήσεων**. "Το ανθρώπινο είναι συγκινητικό και ώραίο καθ' έαυτό (άνεξαρτήτως από κάθε ιστορικό, κοινωνικό, ήθικο κόσμημα). "Ο Ντοστοέβσκιου και ο Ζίντ βγαίνουν όμοιο από μέσα. *

Πάντοτε ή πόρησα (και έγάλασα) που οι καθολικοί είναι τόσο έπιεικείς για τόν Βολταίρο και τόσο άγριοι κατά του Ζάν Ζάκ. "Αν τολμούσα θα έλεγα έγώ ότι ο Ρουσσώ είναι πιό **χριστιανός** από τόν Πασκάλ. "Ο Βολταίρος με διασκεδάζει, αλλά και από άπόψεως κοινού λογικού πόσο περισσότερο προτιμώ τόν Μολιέρο! "Η αλήθεια είναι πως υπάρχουν δύο ειδών πνεύματα: το έλληνικό και το γοθικό. Το έλληνικό είναι παγιμένο, διαλεκτικό, μυαλό" ή γραμμική των πραγμάτων του άρκει, όχι ή ούσία των" υποτάσσει όλα, μέχρι των τεράτων και των θεών στο μέτρο" κλείνει το σμπαν από πλαίσιο του ανθρώπου" ανθρωπομορφεί" το άριστούρημά του είναι ο Παρθενών. "Ο γόθος είναι ρεαλιστής.

δέχεται την αίσθητή πραγματικότητα, τη δημιουργία... ανακαλύπτει τη ζωή με όλων την ουσία της...

JOSEPH DELTEIL

ΟΛΙΓΟΣΤΙΧΑ

Το «Ελεύθερον Βήμα» της 8ης Ν)θρίου έδημοσίευσεν διαφωτιστικήν μελέτην περί του έργου του Έλληνοσ γλύπτου Άθαν. Άπαρτη...

Η συναυλία του κ. Λάππα συνεχέντροσε πλήθος κόσμου και είχε μοναδικήν επιτυχίαν.

Η έκθεσις της καλλιτέχνης φωτογράφου δεσποινίδος Welly's με τους ωραιότατους πίνακας της Παλμής Αθήνας παρουσιάζει...

Οι έμιλούντες κινηματογράφοι πολλαπλασιάζονται. Έπειτα από το «Ατικόν» έγκαιέστησαν μηχανήματα το «Ιντεάλ» και το «Πάνθεον»...

Και η δεύτερα συνκυλία της κ. Στράτου είχε μοναδικήν επιτυχίαν. Η εξαίρετος καλλιτέχνης εγγόητευσε το ακροατήριόν της με το τραγούδι της.

Το «Ελεύθερον Βήμα» δημοσιεύει τακτικά ωραιάς έντυπώσεις από την Ιταλίαν του κ. Κώστα Ουράνη. Επίσης η «Πρωτα» την ζωήν του λόρδου Βύρωνος του κ. Άντρέ Μωρουά και την ζωήν του Μιχαήλ Άγγελου του κ. Έμιλ Λούντβιχ.

Ο θάνατος του Προέδρου της Λιμενικής Έπιτροπής Δημ. Καλλιμασιώτη εδύθησε εις πένθος τον Παιραιά και εν γένει την ελληνικήν κοινωνίαν.

Η έκθεσις του κ. Θωμοπούλου εις την αίθουσαν Στρατηγικού συνηκόητροσε όλον τον φιλότεχνον κόσμον. Πολλοί ηγόρασαν έργα. Μεταξύ αυτών, ένα χωρικόν ειδήλλιον «Αρετούσα και Έρωτόκριτος» έπωλήθη εις τον κ. Αντώνιον Μπενάκη.

Εις το «Ελεύθερον Βήμα» δημοσιεύεται ενδιαφέρον μυθιστόρημα του Έλληνογλύτου συγγραφέως κ. Α. Ροζοκανάκη «Η Άθνηά με τις μεταξωτές κάλτσες».

Εις το Παρίσι άνεκρινώθη το περιεχόμενον τριών διαθηκών του αποθανόντος Ψυχάρη. Γενικός κληρονόμος τυγχάνει η σύζυγός του με την έντολήν της διανομήσης της περιουσίας μεταξύ αυτής, των δύο θυγατέρων του και του εγγόνου του. Διά το λογοτεχνι-

κόν μέρος δρίζει έκτελεσθήν τον καθηγητήν και διάδοχόν του εις την Σορμπόννην, κ. Μιραμπέλ και διά παν ζήτημα ενδιαφέρον την Έλλάδα τον κ. Πετροκόκκινον. Ο Ψυχάρης άφίνει επίσης εις την έδω βιβλιοθήκην 500.000. φράγκα, υπό τον όρον ό τίτλος της «Μπενάκειον Βιβλιοθήκης» να μεταβληθή εις «Μπενάκειον Ίδρυμα» Η συνολική περιουσία του αποθανόντος γλωσσολόγου υπολογίζεται εις δύο και πλέον εκατομμύρια φράγκα. Ο Ψυχάρης αφήκε επίσης και διαθήκην περί του γλωσσικού ζητήματος.

Ο κ. Φίλιππος Δρακούνης εδώρησεν εις την μακεδονικήν Έκπαιδευτικήν Έταιρείαν άνάγλυφον προτομήν του άειμνήστου εθνικού ήρωος Παύλου Μελά.

Ο κ. Βεΐνόγλου, πατήρ του συνεργάτου μας νέου διηγηματογράφου, καταγίνεται από πολλού εις την μετάφρασιν του «Έρωτοκρίτου» εις την γαλλικήν.

Τό έργον θα περατωθή μετά ένα έτος περίπου. Αί διαλέξεις της πανεπιστημιακής ομάδος διά την Κοινωνίαν των Έθνών έγκαιινιάσθησαν πρό ήμερών εις τον «Παρνασσόν» με έμιλητήν τον διευθυντήν της «Εστίας» κ. Άχιλ. Κύρου και με θέμα: «Η φιλολογία του πολέμου».

Η έφετεινή μουσική περίοδος προμηνύεται λίαν ενδιαφέρουσα. Θα μάς έπισκεφθούν πολλοί διάσημοι καλλιτέχναι, γνωστοί και άγνωστοι. Επίσης και οι γαλλικοί θίασοι δεν θα λείψουν. Μεταξύ των πρώτων θα είναι ο θίασος της κ. Σαίλ Σορέλ, διά τρεις παστάσεις, της κ. Βαλοσαμάκη και ίσως του κ. Σασά Γκιτρού.

Τό Έλληνικόν Μελοδράμα άνεγεννήθη εκ της τέφρας του διά μυριστήν φοράν. Άς εύχηθώμεν να μή... διαλυθή και πάλιν. Έπιλουτίσθη όμως με νέα στοιχεία φωνητικά και νέον ρεπερτόριον και έτσι υπάρχει έλπις αυτήν την φοράν τουλάχιστον να σταδιοδρομήση.

Τό Ώδειον Αθηνών προσκήρυξε εγγράφην συνδρομητών διά τας έξ συναυλίας της συμφωνικής όρχήστρας του. Η πρώτη θα δοθί την 19ην Ν)βρίου με διευθυντήν τον κ. Μητρόπουλον και ενδιαφέρον πρόγραμμα.

ΑΛΛΗΛΟΓΡΑΦΙΑ

Μ. Μωραΐτην: Ο Ψυχάρης ως άγωνιστής της Δημοτικης υπήρξε μορφή αξιοσέβαστη. Όταν γράψαμε έκείνη τα λόγια, δεν κάναμε τίποτε άλλο παρά να εκφράσωμε την αγανάκτησή μας για μια κακή εκδήλωση του Ψυχάρη. Τα λόγια που έγραψε για τον Παλαμά «τόν έλεγα μεγάλον επειδή δεν τον είχα διαβάσει κ.λ.π» στο βιβλίον του για τον Παλαμά θέλαν χτύπημα άλύπητο. Αν τον κρίναμε τότε με άστυρότητα, αυτό δεν σημαίνει πως μπορούμε να του άρηθώμε τις καλές του πλευρές, που είναι άναμφισβήτητες. Α. Βεΐμαρογλου: Χωρίς άκόμα να βρισκομε πως είναι δημοσιεύσιμα, και τα δύο κομμάτια που μάς στείλατε φανερώνουν σοβαρή εξέλιξη, που μάς χαροποιήσε. Αν τραβήξτε έτσι θα γράψετε καλά πράματα. Προσέχετε μόνο στους άνθρώπους που παρουσιάζετε. Μελετάτε τους καλά, δουλεύετε αδιάκοπα, και η στιγμή της δημοσίευσως θάρθη. Νικανό. Τσάνην: Ο «Μπαρμπά Γιάννης» μέτριος. Κάτι πάτε να πιάσετε, με σάς ξεφύγει μέσα από τα χέρια. Δεν τον

είδατε καλά και γι' αυτό τον δίνετε τόσο άτεχνα. Χ. Παναγιωτόπουλον, Μεγαλόπολιν. Το κομμάτι σας δεν είναι άκόμη παρουσιάσιμο, αν και στην αφήγησιν παρουσιάζετε σημαντική εξέλιξη. Δεν έχετε όμως χωρίσει καλά το μύθο σας και τελειώνετε εκεί που χρειαζόταν ν' άπλωθήτε περισσότερο. Τίτο Νούσα. Η «Νύχτα της Άμαρτίας» δεν ξεφεύγει από τα όρια του άτομικού περιστατικού για ν' άγγίξη τη γενικότητα της τέχνης. Είναι πάντα στη διάθεσή σας το χειρόγραφο, όπως μάς γράφετε. Μ. Αλεξίου. Το «Παράπονο» θα δημοσιευθή άργότερα. Ε. Τ. Αθήνας. Μάλιστα άγοράζομε υπό τον όρον να τά ίδουμε. Ιπ. Σάντην. Έχετε πολύ αίσθημα, αλλά πού και πού χάνετε το μέτρο και τό γλωσσικό σας δλικό δεν είναι πολύ πλούσιο. Το καλύτερο είναι ο «Τόπος μας» αλλά κι' αυτό θέλει άκόμα δουλειά. Τ. Μ. Πέτρον, (Πάτρας). Θα εξέτάσωμε γιατί ο κ. Κόντογλου, ό οποίος έγραψε τότε τα κριτικά σημειώματα, δεν έγραψε. Α. Δ. Δαμπρυνίδην. Το ποιήμά σας δεν μάς ικανοποιεί ούτε ως ουσία, ούτε ως μορφή. Νίκων Μάντζαρη. Για τα διηγήματα δεν έχουμε καμιά άντίρρηση, αλλά επιτρέψτε μας να σας πώμε ότι τό ενδιαφέρον σας για ξένα πράγματα, όταν διψά η αλλή μας, είναι άσυγγώρητο. Αντι να άσχολήσθε με την φιλολογία για τον Βοναπάρτη, θα ήταν καλύτερο να μελετήσετε μια μορφή του Έλληνικού άγώνα στρατιωτική, πολιτική ή φιλολογική. Τέτοιες μελέτες και σας θα ύπηρετοσαν σημαντικώτατα και τον Έλληνα θα έκαναν να γνωρίση τη ζωή του. Για σκεφθήτε το λοιπόν. Β. Σεμερτζίδην. Το διήγημά σας όχι πολύ καλό. Σε πολλά σημεία καταρανής ή εκζητήση. Β. Τατόπουλον. Αν ξαναδουλεύατε την ιστορία αυτή, θα γράφατε κάτι καλό. Όπως είναι τώρα δεν είναι δημοσιεύσιμη. Έχει πολύ έγκεφαλισμό και λιγώτερο αίσθημα. Π. Φ. Στάλαν: Το «σημείωμα» πολύ προχειρογραμμένο. Φροντίστε περισσότερο τη δουλειά σας. Αμίλιον: Δεν θέλομε να ισχυρισώμε ότι ο ποιητής πρέπει να είναι πάντα αίσιόδοξος και να θεωρή πως η ζωή είναι μέγα καλό και πρώτο. Μπορεί να είναι και άπαισιόδοξος, αλλά αυτό πρέπει να μάς πείση πως βγαίνει από βαθειά αληθινή ζωή, που εκφρασή της είναι τό τραγούδι. Αυτό που μάς στείλατε μοιάζει, μάλλον με δήλωσιν που μπορεί ναχη ενδιαφέρον για σας, αλλά όχι και για τό άνγνωστοικό κοινό. Ν. Μαρίνην: Έχομε χάσει τη σύστασή σας. Αν έχετε την κλωσώνη μάς την στέλνετε καθώς έπίσης και στον κ. Ζαχαρόπουλον στον Πύργο που θέλει να σας γράψη. Θ. Καρμανιόλαν: Και τό διήγημα και τα τραγούδια άτεχνα και άνώριμα. Μήν πέρνετε την τέχνη για εύκολη άσχολία γιατί είναι η πιό δύσκολη άπ' όλες. Ε. Κ. Γαλάτσι: χωρίς να μπορούμε να πώμε πως είναι κακό, δεν τό βρισκομε ώστόσο κατάλληλο για τό περιοδικό μας. Θα είχε θέση μάλλον σε παιδικό περιοδικό. Μ. Χ. Σ. Άγία Άννα Χαλκίδος: Για τα έργα του Παπαδιαμάντη θ' άπευθυνθήτε στον εκδότη Βασιλείου, που έχει άγοράσει την καλή βιβλιοθήκη του Φεξη. Επίσης θα πάρετε άπό τον Έλευθερουδάκη και τον Δικαίο όσα έχουν εκδώσει αυτοί. Εκτός από τον κ. Φαλάτση για τον Παπαδιαμάντη έγραψε και ο κ. Γιαλούρης και ο κ. Δρίβας. Τα έργα του Μωραΐτην τά έχει εκδώσει ο εκδότης Σιδέρης, έξη, η έπτά τόμους. Το διήγημα άμορφο και ό τύπος δεν ξεκαθαρίζει. Κ. Χριστάκον. Άτυχώς τό

διήγημά σας δεν έχει κανένα ενδιαφέρον. Σ. Άλβαρόν: Τό ίδιο μπορούμε να πώμε και για τό δικό σας. Α. Στάην: Η τελευταία μετάφραση δεν είναι τόσο στρωτή. Μήπως θα θέλατε να την ξανακοιτάξετε; Στείλετέ μας έπίσης και τα άλλα. Γ. Γιωμιτρέν: Γιατί τόση πεζολογία και τόση βιασύνη στο γράψιμό σας. Όλα αυτά λές και βγαίνουν όχι από άνωση, αλλά από άνθρωπο που θέλει σώνει και καλά να γράψη. Θ. Άθηνογένην: Οι στίχοι σας δίχως να είναι κακοί είναι κοινοτυπικοί. Σ. Κάστοραν: Όυτε διήγημα είναι, ούτε και κανένα λογογραφικόν ενδιαφέρον έχει. Όστόσο έχετε αφηγηματικές άρετές και δουλέψετε. Β. Κ. Τό «Taedium vitae» πολλή φιλολογία και διόλου ζωή, αν και αυτήν την τελευταία την κεραυνώνετε εύχερέστατα με μια φράση του Σοπενάκουερ. Μ. Γότθον: Ο «Μπεμπέκος» πολύ παιδικό κι' ό «Πρωτευουσιάνος άτεχνο. Βελήν - Νελλήν: Προσέχετε καλύτερα τη ζωή, μήν άρκεοθήτε στην έπίφραση αλλά δητε την ουσία των πραγμάτων και τότε με τις άρετές που έχει τό γράψιμό σας θα προκόψετε. Πρός τό παρόν αυτό πού είδαμε μόνο έλπιδες μάς δίνει. Χρ. Μηλιαράκη. Η «Καταγίβα» σας, μόνον φιλολογία άτυχώς. Πάνον Δόκηη: Αν και τη δεύτερη φορά η εργασία σας δεν εκρήθησε δημοσιεύσιμη αυτό δεν θα πη ότι πρέπει να σταματήσετε να γράψετε και να εργάζεστε. Άλλοίμονο τότε αν ο καθένας ήθελε με τό πρώτο να πετύχη ότι οι ξένοι μεγάλοι και μικροί πετυχαίνουν με τό χιλιοστό. Τ. Βαλασίδην: Λέτε και τό κομμάτι αυτό τό γράφατε για ν' αποδείξετε πως βγαίνουν αληθινά τα όνειρα. Η δημοτική του καλή, αλλά φτωχό πολύ φτωχό τό περιεχόμενό του. Γιάννην Κισκούραν: Ο «Άυτωρμός» είναι έμμετρη πεζολογία. Φώτον Σκοτάδη: Πολύ άνώριμα τά τραγούδια. Δεν δείχνουν καμιά παρατήρηση βαθύτερης ζωής ούτε καμιά πνευματικώτητα. Α. Στάην. Τα τρία τραγούδια σας θα δημοσιευθούν. Β. Τατόπουλον: Η Μοιραία Γυναικα δεν μάς ικανοποιήσε. Θα μπορούσε εν τούτοις κάτι να είναι. Κλ. Μιμίκο: Δεν σας λείπει τό αίσθημα αλλά και όλα τ' άλλα πού τόσο σεξ παραγωνρίζτε δεν είναι περιττά. Η «Ταβέρνα» σας δεν μάς άρεσε. Άντώνην Καμπανάον. Το διήγημά σας πρόχειρο γραμμένο και κάπως ρυχό στη σύλληψη τύπων. Αχ. Σπυροπούλον. Πύργον: Μέχρι 3-11-29 τά τεύχη έστέλλοντο εις Λειδόρζιον διότι δεν έλάθομεν ειδοποίησιν διά την άλλαγή της διευθύνσεως σας. Η συνδρομή σας ελήφθη εύχαριστούμεν. Ηλ. Παρασκευαΐδην. Τζεμιάδες. Κ. Φωκάν. Σέρρας. Ι. Φραντζιδάκη, Σύρον. Χ. Δαμηλάτην, Καλάμας. Σ. Ζεβρουδάκη, Νάξον. Α. Οικονομόπουλον, Άρμαλιάδα. Ι. Πρίγκουρη, Κρέσταινα. Α. Κύρην. Ψεμματισμένον, Κύπρου. Ε. Σταματελάκη, Καλάμας. Γ. Οικονόμου, Ίωάννινα. Α. Καναβόν, Μαγαρκάρι. Σ. Γεηροδόπουλον, Λιγούδιστα. Πανιερ. Μιχ. Καμηλιέρην, Θήραν. Αιδ. Μιχ. Σωμαράπαν, Νάξον. Ημιγυμνάσιον Άγιασοού. Ν. Δευτεράϊον, Άργοστόλιον. Ι. Βογιατζόγλου, Ιστιαίαν. Χ. Λαγοπάτην, Πλωμάριον. Π. Κοντάκη, Κροντά. Π. Παρασκειούπουλον, Τρίπολιν. Σπ. Σταθόπουλον, Γιάτην. Χρ. Παπαθεοδόρου, Πύργον. Π. Κωνηγόπουλον, Καβάλλαν. Αρ. Μαράβελιαν, Ζελίαν. Συνδρομή ελήφθη. Εύχαριστούμεν.

Τό πρωινό σας με βούτυρο Μαρραρίτη
Image of a man sitting at a table with a glass and a plate.
Τό φρεσκότατο βούτυρο Μαρραρίτη πωλείται παντού. Παράεται εις τα πλοΐσια Λειβάδια της Κερκύρας. Δεν είναι κλεισμένο εις τεκέδες

ΕΘΝΙΚΗ ΤΡΑΠΕΖΑ ΤΗΣ ΕΛΛΑΔΟΣ
Η ΑΡΧΑΙΟΤΕΡΑ ΚΑΙ ΜΕΓΑΛΙΤΕΡΑ ΕΛΛΗΝΙΚΗ ΤΡΑΠΕΖΑ
ΙΔΡΥΘΕΙΣΑ ΤΩ 1841
Κεφάλαια Μετοχικά και Αποθεματικά Δρ. 1.193.000.000.—
Καταθέσεις (τη 30η Ιουνίου 1929) » 6.250.000.000.—
ΚΕΝΤΡΙΚΟΝ ΚΑΤΑΣΤΗΜΑ ΕΝ ΑΘΗΝΑΙΣ
83 ΥΠΟΚΑΤΑΣΤΗΜΑΤΑ ΚΑΘ' ΟΛΗΝ ΤΗΝ ΕΛΛΑΔΑ
ΠΡΑΚΤΟΡΕΙΟΝ ΕΝ ΝΕΑ ΥΟΡΚΗ, 51 MAIDEN LANE
ΑΝΤΑΠΟΚΡΙΤΑΙ ΕΙΣ ΟΛΑΣ ΤΑΣ ΧΩΡΑΣ ΤΟΥ ΕΞΩΤΕΡΙΚΟΥ
'Η Έθνική Τράπεζα της Ελλάδος εκτελεί πάσης φύσεως τραπεζικάς εργασίας εις τό έσωτερικόν και τό έξωτερικόν υπό έξαιρετικώς συμφέροντας όρους.
Λέχεται δε καταθέσεις (εις πρώτην ζήτησιν, επί προθεσμία και ταμειυτηρίου εις δραχμάς και ξένα νομίσματα με λίαν εύνοϊκά έ ιτόκια.

ΕΝΑ ΚΟΔΑΚ
ΓΙΑ ΟΛΕΣ ΤΙΣ ΕΠΟΧΕΣ

ΑΠΟΚΤΗΣΑΤΕ ΤΗ ΣΥΝΗΘΕΙΑ
ΝΑ ΦΩΤΟΓΡΑΦΙΖΕΤΕ
τα επεισόδια της ζωής σας